

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

KAPITALNA DJELA
O BUNJEVAČKIM HRVATIMA

BROJ
621

Subotica, 6. ožujka 2015. Cijena 50 dinara

GORČINA
SLATKOG KORIJENA

IMA LI POMOĆI
ZA »HOSANU«?

8. OŽUJKA -
POZICIJE SUVREMENE ŽENE

INTERVJU
JELENA TUMBAS

Sloboda izražavanja
na jelovniku cenzure

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara POSLOVNI MENIK **Informativne novine u Svaštari** **PLUS**

POSLOVNI MENIK

2373 Rezultata pronadjeno za Poljoprivredne mašine i pribor

Prvi rezultat

Presse WELGER AP 41

Presse Welger AP 41 (1000 mm) - 1.700 €

Fermentatori za kiseli kupus i...

Fermentatori za kiseli kupus i... 1.200 €

RAU servispremač 2.5m

RAU servispremač 2.5m... 370 €

Bočna feta

Bočna feta... 300 €

Prodajem kuparu

Prodajem kuparu... 180 €

DAEWOO

Balerina

Balerina... 300 €

Tarap

Tarap... 300 €

Ovredna sejalice

Ovredna sejalice... 300 €

Pisatnik

Pisatnik... 300 €

BIT 500 96g servo

BIT 500 96g servo... 2.200 €

prodajem belorusa s-40 u Parlezu

prodajem belorusa s-40 u Parlezu... 1.200 €

Honda putpa

Honda putpa... 1.200 €

V.I.P. pristup preko 6265

V.I.P. pristup preko 6265

KURSA DOLAR

KURSA DOLAR

EUR 123.41
USD 108.67
CHF 130
GBP 164.79
AUD 96.91
CAD 87.37
JPY 1.00
RUB 1.00
CNY 17.58
HRK 16.56
KWD 367.86

www.svastara.rs

VOJVOĐANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.

AKTUALNO

Drugi modul projekta *MINTEGNET* održan u Zagrebu

Osnaživanje i suradnja mladih predstavnika manjina 7

TEMA

Sloboda izražavanja u književnosti i umjetnosti

Cenzura perfidna, a umjetnost i dalje – sumnjiva 8-10

Na pragu ovogodišnje sjetve: Repe manje nego lane

Gorčina slatkog korijena 14-15

INTERVJU

Jelena Tumbas, urednica programa na hrvatskom jeziku Radio televizije Vojvodine

Novinarstvo mora biti kritičko, istraživačko i u interesu građana 11-13

SUBOTICA

S čime su Tavankučani nezadovoljni?

Zaslužujemo bolju infrastrukturu... 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Razgovor: mr. Jeca Ilić, ekonomist, predsjednik povjerenstva HNV-a za promicanje gospodarske suradnje

Potpota onima koji imaju ideje i hoće raditi 24-25

Sabor zemljoradnika Srijema u Srijemskoj Mitrovici

Nagrade rekorderima..... 26

KULTURA

Zbornik radova i monografija predstavljeni u Subotici

Kapitalna djela o bunjevačkim Hrvatima 32-33

SPORT

Viktoria Nikolić, nogometašica iz Sonte

Sanja travnjak i pištaljku 55

NIKAD robom!

Drugovi i drugarice, vi koji se bavite književnošću i umjetnošću, pazite – cenzura je perfidna! Znam već vaš odgovor: »Hvala Slavko, spasio si nam život!« Jeste, ta zahvala, a zbog ovog mog upozorenja, će biti izrečena tom poznatom rečenicom iz strip serijala *Nikad robom* autora **Desimira Žižović Buina**, čiji je strip o djeci, malim partizanskim kuririma Mirku i Slavku, objavljivan od 1963. do 1979. godine u redovitoj seriji. Naravno, za one koji ne znaju, ova zahvala glede cenzure će biti meni izrečena kao refleksija na poznatu rečenicu koju u spomenutom stripu izgovara kurir Mirko, nakon što ga je kurir Slavko upozorio na ispaljen metak iz neprijateljske puške: »Pazi Mirko, metak!«, a onda se Mirko sagnuo i izbjegao metak i zahvalio se svom drugaru na upozorenju: »Hvala Slavko, spasio si mi život!« Pa dobro, zahvala prijia, a eto, ja sam upozorio. Možda baš i nisam sada spasio neke živote, ali sam bar upozorio, kako netko ne bi možda napisao neku novu *Životinjsku farmu* i tako stradao.

A što ću reći drugovima i drugaricama koji se bave novinarstvom? Pazi – cenzura čita! A, ne, ne. Reći ću da cenzure nema u novinarstvu, a nedajbože autocenzure. I već znam njihov odgovor. Potapšat će me po ramenu, tako iskazujući gestu odobravanja. Mislim, barem oni zaposleni. A oni nezaposleni novinari i novinarke stalno se infiltriraju u razna novinarska udruženja, pa pišu razna priopćenja kako postoji »nekakva« kontrola medija od »nekakvih«, ali pustimo sad te novinare, jer je ovdje riječ o slobodi izražavanja u književnosti i umjetnosti. A pisci i umjetnici su glavna fora u društvu i »društvima«. Nisu? E pa, jesu! Osvrnimo se samo malkice na ogroman popis zabrana cenzure u tom području, pa će sve biti jasno. Ali ostaje i pitanje kako danas, primjerice, shvatiti da je **Grabovčev Cvit razgovora naroda i jezika iliričkoga aliti rvackoga iz 1747.**, spaljen, jer je imao protumletačke stavove, te da je autor bačen u venecijanski zatvor, kako shvatiti da su u državi SHS mnoge knjižnice morale promijeniti naziv i izbaciti pridjev »hrvatski«, dok je u doba NDH-a svim knjižnicama i knjižarama razaslat *Privremeni popis pisaca zabranjenih za prodaju*. Znam da se može reći kako su neke zabrane »razumljive«, jer znamo koji je bio politički kontekst, ali represivni režim nije apstraktni pojam, čine ga i oni koji su na vlasti, ali i građani koji žive u tim režimima, od kojih neki i strdaju.

Kako shvatiti da je gradonačelnik Subotice, odbio izdati suglasnost za korištenje Velike vijećnice Gradske kuće za predstavljanje dvije knjige – Zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* i monografije *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca*, tako da je ova promocija održana u utorak u HKC *Bunjevačko kolo*. U pitanju su znanstvena djela o identitetu Hrvata Bunjavaca u Vojvodini i Mađarskoj, a predstavnici ZKVH-a, HNV-a i DSHV-a su tijekom promocije na rukavima odijela nosili crveno-bijele vrpce, kao znak reakcije na ovu zabranu.

Dok sam pripremao temu o slobodi izražavanja za ovaj broj tjednika nisam znao da će se dogoditi ova zabrana, ali surova zbilja je dokazala, po tko zna koji put, da se na kršenje slobode izražavanja i dalje treba i mora ukazivati.

Z. S.

INTERVJU PREDSEDNIKA TOMISLAVA NIKOLIĆA RT SRBIJE

Nećemo kvariti dobre odnose s Hrvatskom

Srbija neće pokvariti odnose s Hrvatskom i neće ništa učiniti da ih ugrozi, izjavio je u srijedu u intervjuu za Radio-televiziju Srbije (RTS) srbijanski predsjednik **Tomislav Nikolić** i rekao da nije dobio poziv hrvatske predsjednice **Kolinde Grabar-Kitarović** da posjeti Hrvatsku, prijenosi HINA.

»Sad je red da Hrvatska pozove Srbiju«, rekao je Nikolić u emisiji RTS-a *Upitnik* i podsjetio da je bivši hrvatski predsjednik **Ivo Josipović** bio u službenom posjetu Srbiji i da je dočekan kao »dobar susjed i prijatelj«.

Nikolić je istaknuo da su i Srbiji i Hrvatskoj »jako važni dobri odnosi«, uz ocjenu da je »Hrvatska još uvijek u euforiji predizborne i postizborne kampanje pa se ne usuđuje kazati da joj je suradnja sa Srbijom toliko bitna, a jest.«

Nikolić je naglasio da Srbija »neće pokvariti odnose s Hrvatskom i neće ništa uraditi da ugrozi te odnose.«

Svoj izostanak na ceremoniji inauguracije hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović Nikolić je objasnio tvrdnjom da je »imao jak razlog«, naglasivši da je 15. veljače »bio Dan državnosti Srbije«.

Nikolić je podsjetio da je Srbiju na inauguraciji hrvatske predsjednice predstavljao premijer **Aleksandar Vučić**, rekavši kako je »pitanje da li bi Hrvatska učinila takvu gestu« da je Srbija na hrvatski praznik organizirala neku inauguraciju.

Komentirajući aktualnu situaciju u Hrvatskoj, srbijanski šef države sugerirao je kako Hrvatska treba razmisliti da li se HDZ »vraća na staru ideologiju« ili će voditi zemlju u budućnost.

U intervjuu za RTS srbijanski predsjednik izjavio je kako ne zna tko je kriv što Srbija »nema veleposlanike u mnogim važnim državama«, uključujući i Hrvatsku, ukazavši da je na tu činjenicu više puta upozoravao Vladu.

»Svjestan sam toga da nemamo veleposlanike u nekim državama, ali ne znam zašto ih nemamo. Svjestan sam da Srbija u posljednjih 10 godina vodi *shuttle* diplomaciju pa posao veleposlanika preuzimaju predsjednik, premijer i ministar vanjskih poslova«, rekao je Nikolić.

On je kao iznimku istaknuo da je »Srbija neprihvatljivo dugo bila bez veleposlanika u SAD« i da »još nema veleposlanike, ne samo u Njemačkoj, već i u Hrvatskoj«.

OČUVANJE KULTURE I IDENTITETE ROMSKE ZAJEDNICE

Podrška osnivanju Zavoda za kulturu Roma

»Pokrajinska vlada posvećena je očuvanju kulture i identiteta romske nacionalne zajednice, kao i svih drugih nacionalnih zajednica koje žive na teritoriju pokrajine Vojvodine. Stoga, Pokrajinska vlada podržava i inicijativu Nacionalnog vijeća romske nacionalne manjine da se u Vojvodini osnuje Zavod za kulturu Roma,

koji će se brinuti o očuvanju kulture i identitete te zajednice«, kazao je predsjednik Pokrajinske vlade dr. **Bojan Pajtić** na sastanku s predstavnicima Nacionalnog vijeća romske nacionalne manjine.

Sastanku su prisustvovali predsjednik Nacionalnog vijeća romske nacionalne manjine prof. **Vitomir Mihajlović**, potpredsjednik Nacionalnog vijeća **Duško Jovanović**, predsjednik Regionalnog centra Beograd **Živojin Mitrović**, predsjednik Odbora za standardizaciju romskog jezika **Ljuan Koko**, kao i pomoćnik pokrajinskog tajnika za obrazovanje **Aleksandar Jovanović**.

Predsjednik Pajtić je dodao da Pokrajinska vlada kroz set mjera nastoji pomoći romskoj zajednici da poboljša svoj položaj u društvu, prije svega ekonomski, i omogućiti da biti Rom ne bude više socijalna kategorija, već samo etnička kategorija.

»Obrazovanje je ključ rješenja koje će stvoriti romsku elitu koja može pridonijeti da cijela zajednica živi bolje i dostojanstvenije«, kazao je predsjednik Pajtić i dodao da ohrabruje činjenica da se na Novosadskom sveučilištu školuje oko 400 Roma, koji će stečenim znanjem osigurati bolji socijalni status svoje zajednice.

Predsjednik Nacionalnog vijeća romske nacionalne manjine prof. Vitomir Mihajlović zahvalio se Pokrajinskoj vladi na dosadašnjoj podršci, kako vijeću, tako i drugim romskim organizacijama i udruženjima. Kako je naveo, posebno je značajna podrška u oblasti obrazovanja i zapošljavanja Roma, koja omogućava poboljšanje ekonomskog statusa i brže integriranje Roma u naše društvo.

www.vojvodina.gov.rs

Sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Peta redovita sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća održat će se u prostorijama HNV-a (Preradovićeva br. 13) u ponedjeljak, 9. ožujka, s početkom u 19 sati.

Za ovu sjednicu predložen je sljedeći dnevni red:

1. Usvajanje Zapisnika s 4. redovite sjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća;
2. Prijedlog odluke o Izvješću o poslovanju NIU *Hrvatska riječ* za 2014. godinu;
3. Prijedlog odluke o imenovanju odgovornog urednika NIU *Hrvatska riječ*;
4. Prijedlog odluke o usvajanju Izvješća o poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za 2014. godinu;

DRUGI MODUL PROJEKTA MINTEGNET ODRŽAN U ZAGREBU

Osnaživanje i suradnja mladih predstavnika manjina

U Zagrebu je protekloga vikenda održan drugi modul Regionalne akademije u okviru projekta *Minority Integration Network – MINTEGNET* čiji je cilj osnaživanje i jačanje

suradnje hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji i srpske nacionalne zajednice u Hrvatskoj a samim time i poboljšanje dijaloga ove dvije manjinske grupe s većinskim stanovništvom. U projektu sudjeluje po desetero mladih pripadnika iz ove dvije manjinske zajednice.

Osim što su nazočili predavanjima na teme kao što su uloga manjina u razvoju regije ili aktualni hrvatsko-srpski odnosi, sudionici Akademije u Zagrebu posjetili su i Hrvatski sabor gdje su razgovarali s predsjednikom **Josipom Lekom**, predstavnicima nacionalnih manjina i predsjednikom Savjeta za nacionalne manjine **Aleksandrom Tolnauerom**, kao i s članovima saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Bili su i u uredu Srpskog narodnog vijeća, gdje su razgovarali s predsjednikom **Miloradom Pupovcem**. Jedan od sudionika Akademije, predsjednik Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i član Povjerenstva za mlade Hrvatskog nacionalnog vijeća **Mladen Petreš** kaže kako je ovaj projekt odličan prostor za upoznavanje, razmjenu iskustava ali i pružanje uzajamne pomoći među manjinama. »Mi mladi predstavljamo političku budućnost obiju zajednica te su ovakvi projekti prilika da vidimo na koji način možemo pomoći jedni drugima, a s ciljem da nam bude bolje. Odnosno, da vidimo kako mi Hrvati iz Srbije možemo pomoći Srbima iz Hrvatske zalažući se za njihova prava kod Vlade Republike Hrvatske i obratno«, ističe Petreš.

Akademija bi trebala imati tri ili četiri modula, od kojih je prvi već održan prošle godine u Novom Sadu. Projekt *Minority Integration Network – MINTEGNET* provode Novosadska novinarska škola i Srpsko narodno vijeće iz Zagreba uz financijsku potporu fondacije Balkan Trust for Democracy.

D. B. P.

5. Prijedlog odluke o davanju mišljenja na Završni račun i izvješće o financijskom poslovanju Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u 2014. godini;
6. Prijedlog odluke o usvajanju Završnog računa i Izvješća o utrošku sredstava Hrvatskog nacionalnog vijeća;
7. Pitanja i prijedlozi.

PROMOCIJA, ZAŠTITA I UNAPRJEĐENJE PRAVA OSOBA S INVALIDITETOM

Zero projekt u Beču

Potpredsjednica Skupštine AP Vojvodine zadužena za oblast zdravstva i socijalne politike prof. dr. **Branislava Belić**, sudjelovala je na Četvrtoj internacionalnoj *Zero projekt* konferenciji, održanoj u glavnom gradu Austrije, Beču.

Zero projekt je globalni, međunarodno priznati projekt pokrenut 2010. godine, s ciljem zastupanja prava osoba s invaliditetom širom svijeta.

Pokrenut je na inicijativu ESSL Fondacije i podržan od strane Ujedinjenih naroda. Njegova misija je osigurati znanstvene podatke i pružiti platformu s najinovativnijim i najefikasnijim rješenjima za probleme s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom, kao i omogućiti njihovo predstavljanje, razmjenu i primjenu na različitim mjestima.

Svake godine, *Zero projekt* fokusira svoja istraživanja na određenu temu iz Konvencije UN-a, o pravima osoba s invalidite-

tom i u Beču organizira godišnju konferenciju kako bi predstavio rezultate i nagradio najuspješnije. Također, procjenjuje se i koliko se spomenuta UN Konvencija provodi širom svijeta. Ovogodišnja konferencija posvećena je nezavisnom životu i političkom angažiranju osoba s invaliditetom i okupila je više od 400 sudionika, svjetskih, europskih i regionalnih donosioca odluka i stručnjaka iz preko 50 zemalja.

Na skupu su tradicionalno dodijeljene godišnje nagrade za inovacije, predstavljene su inovativne politike i rješenja, strateške odluke, smjernice i primjeri pozitivne prakse koji se odnose na osiguravanje što boljih uvjeta za nezavisan i samostalan život i aktivnu političku participaciju osoba s invaliditetom.

Posvećenost za promociju, zaštitu i unaprjeđenje prava osoba s invaliditetom, stimuliranje reformi, kao i unapređenje njihovog svakodnevnog života i političkog angažiranja je zajednička težnja svih sudionika konferencije.

»U narednom razdoblju u procesu pridruživanja Evropskoj uniji, očekuje nas i preuzimanje određenih obveza iz europskog zakonodavstva u sferi zdravstvene i socijalne zaštite, kao i njihova primjena u praksi, te je u tom smislu veoma značajno da čujemo iskustva razvijenih zemalja i onih koje su prošle taj proces«, kazala je potpredsjednica pokrajinske Skupštine zadužena za oblast zdravstva i socijalne politike, prof. dr. **Branislava Belić**.

Do sada je na ovoj konferenciji predstavljeno 150 inovativnih strategija u oblasti podrške osobama s posebnim potrebama.

SLOBODA IZRAŽAVANJA U KNJIŽEVNOSTI I UMJETNOSTI

foto Nada Sudarević

CENZURA perfidna, a umjetnost i dalje – SUMNJIVA

*Kao ni ranije, a ni ubuduće, vlast-crkva-centri
moći ne trpe da ih netko proziva ili sumnja
u njih, 'uznemirujući' time podanike. Iako,
imajući u vidu kako su mase konzumenata
sve inertnije, pitanje je može li ih bilo kakva
umjetnost dotaći, kaže Ilija Bakić*

Sloboda govora je pravo izražavanja vlastitih stajališta i razmišljanja, bez straha da će nas netko u tom pokušati spriječiti ili zbog toga kazniti. Naziva se i slobodom izražavanja. Poznati liberalni mislilac, britanski filozof **John Stuart Mill** je napisao da sloboda govora nije važna samo zato što svatko ima pravo na slobodu izražavanja, nego i zato što zajednica u kojoj živimo ima pravo čuti naša razmišljanja.

U svojoj knjizi *O slobodi*, Mill je napisao: »Potraga za istinom zasnovana je na slobodnom nadmetanju svih ideja – i onih loših«.

Kada promišljamo o temi slobode izražavanja i u području književnosti i umjetnosti, ne može se zaobići ukazivanje na postupak nadziranja slobode izražavanja koji se zove cenzura. Taj postupak može se provoditi od uništavanja za vlast nepoželjnih umjetničkih djela, pa do zabra-

ne distribucije ili prikazivanja takvih djela. Primjera je mnogo. Tako su književnu cenzuru u današnjem smislu uveli crkveni koncili, kao primjeri spominju se Prvi nicejski koncil 325., te koncil u Efezu 431., zabranom određenih tekstova, koji su se smatrali heretičkim spisima. Poznat je slučaj *Indexa librorum prohibitorum*, koji je papa Pavao IV. objavio 1589. godine, kao popis djela koja vjernici nisu smjeli čitati, a poznato je i kako su vođe Francuske revolucije 1789., proglasili potpunu slobodu misli i tiska, ali je odmah Direktorij uveo preventivnu cenzuru.

Kada se spomene postupak cenzure, većina nas odmah pomisli da je cenzura u »novije« vrijeme bila svojstvena samo autoritarnim državnim sustavima, nacističkom i komunističkim režimima, ali cenzura se provodila spram književnih i umjetničkih djela i u demokratskim sustavima. U današnjem smislu takva cenzura ne postoji u tzv. zapadnim državama, ali postoji i dalje u raznim diktaturama, policijskim državama ili gdje su još na vlasti komunistički režimi.

Iako se cenzura u području književnosti i umjetnosti čini kao davna prošlost u Europi, kao i u nastalim državama nakon raspada SFRJ, veliki broj građana je uznemirila vijest o masakru u uredništvu satiričnog lista *Charlie hebdo*, a ta je tragedija izazvala i brojne polemike glede slobode izražavanja. Čak do pitanja dokle seže ta sloboda i postoji li granice u tome?

SNAŽNE, MUTNE BUJICE

O karakteristikama aktualne produkcije u ovome području, te o poziciji književnosti i umjetnosti u suvremenom društvu, ali i medija, kao jednog dijela šireg kulturnog konteksta, razgovarali smo s književnikom i direktorom subotičke Gradske knjižnice, **Draganom Rokvićem**.

»Brzim, čak bih rekao iznenađujućim, orkanskim tempom razvoja elektroničke tehnologi-

je i pojavom interneta i novih tehnologija, stvaraju se potpuno nove okolnosti i nove umjetničke forme, dok se stare forme stvaralaštva iznenađujuće brzo oslobađaju prirodnih, pa i često nametnutih prepreka, što je s aspekta umjetničkog stvaralaštva svakako dobro. Nije međutim dobro, to što se na tržištu tiskane riječi odjednom pojavila prava poplava listova, časopisa, više brošura, nego temeljito osmišlje-

ostaje samo da spokojno zatvori svoju knjigu i za sobom tiho zasuče vrata Doma svoga«, kaže Dragan Rokvić, a razgovor smo nastavili o tome, je li umjetnost postala »bezopasna« spram vladajućih struktura i može li danas i ubuduće umjetnost opstati i imati smisla, ako nije »angažirana« u određenim društvenim kontekstima?

»U proteklom vremenu mnogo toga se promijenilo.

u tom smislu umjetnost potpuno bezopasna spram vladajućih struktura.«

Glede nedavne tragedije, terorističkog napada na francuske novinare i karikaturiste satiričnog lista *Charlie hebdo*, Dragan Rokvić je kratko odgovorio:

»Ovo je jedno u nizu političkih ubojstava. Došlo je vrijeme kada je više nego neophodno da se politički apsurdni zaustave

nih knjiga, a u novinarstvu je počela potpuno dominirati tzv. 'žuta štampa'. Mnogi se slažu da je u tom galimatijasu izgubljen u klasičnom smislu njegovan mit o Gutenbergovoj galaksiji, dok je proces razaranja započet kod nas formalnim uvođenjem neoliberalizma i zakonitosti merkantilizma.

Promjene evidentiramo u svim oblastima umjetničkog stvaralaštva, na primjer, u teatru je stiglo vrijeme jednog novog teatarskog izazova, do teatra skoro bez riječi, već je sve u zagonetnim znakovnim sustavima. Veoma često mudrom čovjeku

Stjecajem dramatičnih okolnosti, rata i vječne ekonomske krize, kojoj se kraj ne vidi, usprkos etabliranom optimizmu, došlo je i do ne baš jasne bifurkacije: iz istog izvora koji su gore navedeni, tijekom svih ovih godina, u more plebsa slijevale se mutne, otrovne, lažima, klevetama, podlim uvredama i kvazi-političkim silnicama snažne bujice. Danas je sasvim jasno da se iz tih naplavi na – bez obzira na našu distanciranost – mi nikada nećemo isko-beljati iole čisti. Na drugoj strani, k slivu mora bistrih duhovnih vrijednosti – pritoke su daleko skromnije, odnosno mislim da je

odmah i bezuvjetno, a da se oni koji atakuju na slobodu kazne.«

RAZLIKA IZMEĐU UVREDE I PRIJETNJE

I što još reći o tragediji *Charlie*, nakon masakra karikaturista?

Karikaturisti *Charlija* su zaista bili često uvredljivi, o čemu se možemo uvjeriti na internetskim stranicama. E sad, ako pravimo komparaciju spram američkog odnosa prema slobodi izražavanja, on je zasnovan na stavu da uplitanje države u razdvajanje prihvatljivog od

neprihvatljivog mišljenja vodi k ukidanju slobodne rasprave u društvu. Opet, i u Europi argumenti glede slobode govora zasnovani su na razumnom odnosu prema toj slobodi. Što to konkretno znači? Zakoni variraju, ali su svode na jednu ideju, a to je da »kritika neke ideologije, uključujući i vjersku, koliko god bila bespoštedna, nije isto što i poticanje mržnje prema nekom narodu ili pojedincima, jednostavno rečeno, zakoni protiv govora mržnje zasnovani su na činjenici da između uvrede i prijetnje postoji ogromna i jasna razlika«, napisao je novinar **Adam Gopnik** u tekstu koji je koncem siječnja objavljen u *The New Yorkeru*.

Iz toga proizlazi da zakon može razlikovati prijetnju od uvrede, a za to su ljudi izmislili postojanje suda. Možda je čak masakr u redakciji *Charlie hebdo* nanio najviše štete raspravi o cenzuri slobode izražavanja.

A cenzure nikada nije »manjalo«, primjerima nikad kraja.

Podsjetimo se među brojnim primjerima cenzure onih iz ne tako davne prošlosti, kao što je zabrana filma *Zlatno doba* (1930.) **Luisa Bunuela** u Francuskoj, a ta zabrana je trajala do 80-tih godina prošloga stoljeća, pa do zabrane određenih brojeva filmova snimljenih u Jugoslaviji u periodu između 1963. – 1973., u razdoblju jugoslavenske kinematografije koje je nazvano »crni talas«, o čemu možete više pročitati u istoimenoj knjizi **Bogdana Tirnanića**, a fatvu – smrtnu presudu za pisca **Salmana Rushdieja** izrekao je nekadašnji iranski vjerski vođa **Ruhollah Khomeini** 1989., nakon objavljivanja njegovog romana *Satanski stihovi*.

SLOBODA IMA VISOKU CIJENU

O ovoj temi slobode izražavanja razgovarali smo i s književnikom **Ilijom Bakićem** koji naglašava kako je sloboda ideal, pa je nema u stvarnosti, a koliko je svaki umjetnik (ne)slobodan

zavisi od njega samog, ali i od društva-države u kome stvara.

»Ukoliko se djelo kreće u granicama 'pristojnosti', 'bogobojazljivosti' i 'državobojažljivosti', umjetnik neće imati problema s okruženjem. Ako uznemiri sujetu pojedinca, može očekivati da će se taj s njim obračunati fizički ili preko državnog sustava. Budu li povrijeđene institucije sustava, one će reagirati... Neka su društva tolerantnija, neke epohe liberalnije, neke civilizacije otvorenije – ovo je, naravno, izrečeno

nima, generalima i drugim moćnicima, nije 'zdravo' za umjetnika. Stvaranje na temu 'privatnih poroka i javnih vrlina' neće ni jednom umjetniku donijeti samo pohvale. Ozlojeđeni će tražiti zaštitu sebe, morala i religijske dogme; s druge strane, oponenti ozlojeđenih će djelo koristiti za svoje namjere. Umjetnik će, pak, ispaštati.

Ipak, što je umjetnik i koja prava sebi prisvaja – pitanje je bez jednog odgovora. Osim prava, postoje i odgovornosti, pa

LIJEČNICI DRUŠTVA

Na pitanje ima li sloboda izražavanja u raznim formama, kakva je književnost, slikarstvo, film ili kazalište određene granice ili je umjetniku sve dozvoljeno, **Spartak Dulić**, vizualni umjetnik i direktor subotičke Galerije *dr. Vinko Perčić*, kaže:

»Po meni, postoje tri osnovne razine umjetničkog pristupa stvaranju – oni koji vole, oni koji se trude i oni koji su posvećeni, a upravo Ti posvećeni, nisu zvijeri za kavez ili divlje zvijeri za odstrjel, nego su liječnici društva. Dakle, ima raznih umjetnika, a samim tim i raznih ozbiljnosti njihovih djela. Postoji i danas cenzura, a sloboda izražavanja nije svugdje ista. Suvremena društveno angažirana umjetnost istražuje i ukazuje na probleme nefunkcionalnih političkih i društvenih sredina, ali nema mehanizme, niti je ikada imala, za sprovođenje i mijenjanje istih, stoga sve ostaje u moralnoj zoni. A možda su nam i bogovi stari, pa smo svi totalno zaglavili.«

na temelju povijesti i trenutačne stvarnosti Zapadne civilizacije, kojoj, htjeli ili ne, pripadamo«, kaže Bakić i navodi kako ni Zapadna civilizacija nije oduvijek bila popustljiva.

»Njeni predstavnici, država i njen aparat, kao i religija i njen aparat, nikad nisu voljeli umjetnike koji bi se drznuli predstaviti ih bez aureole koje sebi pripisuju, pa su neblagorodne umjetnike 'častili' svakovrsnim kaznama, od najstrožih do blagih, od brzih do sporih i dugotrajnih, od onih koje su se ticale umjetnikove fizičke egzistencije, do uništenja njegovih djela.

Podsmijevati se bogovima, kraljevima, političarima, bogatu-

i posljedice čina koji umjetnik preuzima. Sloboda ima visoku cijenu. **Danil Harms** je to iskustvo.

U prošlim vremenima imali smo mnogo primjera cenzure u području umjetnosti, a danas se čini da te cenzure u demokratskim sustavima nema. Pitao sam Iliju Bakića je li to točno?

»Cenzura, kao tečevina Zapadnog legalizma je jedan način za 'obranu' društva-države, od 'problematične' umjetnosti. I dan-danas, pojedine države imaju spiskove djela koja nisu dostupna masama. O ovom se zaista rijetko javno govori. Navodno i crkve i dan-danas imaju spiskove nepoželjnih knji-

ga. Mnoge knjižnice imaju tajne spiskove knjiga koje se ne izdaju korisnicima, iako postoje u fondovima – u ovo se uvjerio i **Ray Bradbury**, američki pisac, a na slučaju njegovog romana *Fahrenheit 451* koji govori o društvu koje spaljuje knjige. Spaljivanje knjiga je uvijek moderno sredstvo eliminiranja; nacisti su pravili baklade na kojima su spaljivane knjige, a u SAD su spaljivali knjige **Wilhelma Reicha**. Sudilo se i piscima zbog nemorala, – primjerice, **Flaubertu** zbog *Gospođe Bovari*, **Vijanu** zbog romana *Pljuvat ću na vaše grobove*. U Jugoslaviji je, između dva svjetska rata, zabranjen strip o Miki Mausu, jer je cenzor prepoznao insinuacije na položaj kralja.

Socijalisti su 'omiljeni' primjer zapadnih demokrata kada su u pitanju cenzura i maltretiranje nelojalnih umjetnika, a pri tome 'zaboravljaju' vlastite primjere. U SFRJ su zabranjivane knjige, filmovi, kazališne predstave. I strip je cenzuriran; zabranjena je epizoda *Alana Forda* u kojoj Grupa TNT sreće **Tita!** Gramofonske ploče u radio-stanicama su grebane, kako se neke pjesme ne bi mogle emitirati. Mašta cenzora nije imala granica, ali ni precizne kriterije za zabrane. U slučaju nedoumice, najbolje je bilo zabraniti, jer, opće je poznato, umjetnici i umjetnost su nešto sumnjivo i opasno, pa je bolje spriječiti 'na vrijeme'.

Danas cenzura kao institucija službeno ne postoji, ali to ne znači da je nema. Sada je skrivena i perfidnija. Kao ni ranije, a ni ubuduće, vlast-crkva-centri moći ne trpe da ih netko proziva ili sumnja u njih, 'uznemirujući' time podanike. Mada, imajući u vidu kako su mase konzumenata sve inertnije, pitanje je može li ih bilo kakva umjetnost dotaći.

Stranice i stranice našeg tjednika mogle bi ispuniti riječi o ovoj temi, no, na koncu samo ću na kratko navesti riječi kanadskog pisca **Johna Ralstona Saula**: »Sve što pisci rade je zrcalo u kome se svi ogledaju.«

Zvonko Sarić

JELENA TUMBAS, UREDNICA PROGRAMA NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO TELEVIZIJE VOJVODINE

Novinarstvo mora biti kritičko, istraživačko i u interesu građana

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

Od 1. ožujka 2010. godine drugi program Radio televizije Vojvodine započeo je emitirati redoviti program na hrvatskom jeziku. U okviru televizijskog programa Radio televizije Vojvodine, šest dana u tjednu emitira se dnevnik na hrvatskom jeziku i dvije emisije tjedno kolažnog tipa. Gledanost dnevnika na hrvatskom jeziku je u posljednje vrijeme znatno povećana o čemu svjedoči činjenica da se na listi najgledanijih emisija RTV2 polovicom siječnja, Dnevnik na hrvatskom jeziku našao u prvih pet emisija s oko 17 tisuća gledatelja. Odnedavno se ponovno emitira emisija *Izravno*. S **Jelenom Tumbas**, urednicom programa na hrvatskom jeziku RTV, razgovarali smo o novinama na RTV2 koje su i doprinijele sve većoj gledanosti.

HR: Činjenice i podaci govore, da je gledanost programa Dnevnika na hrvatskom jeziku znatno povećana u posljednje vrijeme. Također, dobili ste pohvale da ste Vi osobno dosta toga uradili na poboljšanju kvalitete programa. Je li bilo potrebno uložiti puno rada i truda?

Prije svega bilo je potrebno vrijeme. Naime, iako sam u RTV-u stalno zaposlena više od 7 godina, trebalo mi je vremena naviknuti se na nov način i uvjete rada u televiziji, s obzirom da

sam prije radila u Radio Novom Sadu, koji je također dio pokrajinskog javnog medijskog servisa. U Radiju sam bila angažirana najprije u informativnom programu na srpskom jeziku, a od prije 3 godine na uređivanju i vođenju polusatne emisije na hrvatskom jeziku. Dakle, po prelasku na televiziju trebalo je najprije prilagoditi se specifičnostima rada na tom mediju. Naime, iako je novinarstvo u svojoj biti timski rad, u radijskom novinarstvu novinar ima više slobode i neovisnosti, dok je u televizijskom novinarstvu, ukoliko se nije obučio da to radi sam, nužno upućen na snimatelja i montažera. Samim tim je i veća odgovornost da pri izlasku na teren sve već unaprijed bude osmišljeno i organizirano, a kompliciraniji i dugotrajniji je i sam proces montiranja materijala koji se snimi na terenu. Trudim se biti urednica koja i sama ide na teren, jer smatram kako za program više uradim, time što ću gledateljima prenijeti dojmove s Hrvatskog narodnog kazališta u Novom Sadu ili s *Exita*, sjednice Skupštine Vojvodine, neke konferencije ili manifestacije koja se održava u Novom Sadu ili okolici, nego li da se bavim isključivo poslovima organiziranja ili ravnanja uredništva. Šteta bi bilo da program, uz postojeće, i moram istaknuti sve kvalitetnije pri-

ge dopisnika, koliko god mogu, ne obogatim i svojim novinarskim iskustvom koje sam stekla na radiju. A višegodišnji rad u redakciji radijskog programa na srpskom jeziku, gdje sam počela i stasavala kao novinarka, za mene je neprocjenjivo iskustvo, jer sam učila od profesionalaca.

HR: Očigledno je da Vi volite svoj posao. Kako je uopće došlo do toga da se odlučite za novinarsku profesiju?

Novinarski posao je stresan, dinamičan i nemoguće je ne zavoljeti ga. No, treba istaknuti i da je i nedovoljno cijenjen i premalo plaćen. Naravno, to u ovoj zemlji nije slučaj samo s novinarima, ali ne smijemo zaboraviti da je novinarski posao na listi najrizičnijih zanimanja i da smo svi svjedoci da se novinarima bez većih posljedica može prijetiti, a da ne spominjem sve veći broj neriješenih ubojstava. Ne mislim pritom, samo na Srbiju. No, moram reći da sam se ja u novinarstvu našla sasvim neplanirano. Želja mi je bila predavati filozofiju u nekoj srednjoj školi, za što sam se obrazovala, ali nije bilo više mjesta, pa sam se htjela ne htjela, našla u novinarstvu. Naime, otvorio se natječaj za novinara u informativnom uredništvu Radio Novog Sada i ja sam prošla jednu veoma ozbiljnu organiziranu audiciju. Ne mogu reći kako mi je fakultet odmogao

u novinarstvu, jer ono s filozofijom ima veze utoliko što bi i u jednom i u drugom, trebalo se kritički pristupiti stvarnosti koja nas okružuje. No, u današnje vrijeme nesigurnosti i krize, sve je teže ne podlijegati autocenzuri, u prijevodu »liniji lakšeg otpora« i to je najveći izazov svih novinara. Treba reći da novinari nikada, niti u jednom društvu, ne smiju biti doušnici niti poslušnici režima. U suprotnom taj posao gubi smisao. Novinarstvo mora biti kritičko, istraživačko i prvenstveno u interesu građana. Ne smije se svesti samo na puko prenošenje događaja u nekoj zajednici. No, jasno nam je svima da interesi građana i vladajućih struktura nikada ni u jednom društvu nisu isti. Novinar je uvijek izložen izazovu da ne potpadne pod utjecaj onih »vladajućih«, ali također niti da podilazi općim ukusima i očekivanjima svoji konzumenata, jer se onda lako sklizne u senzacionalizam i druge pošasti suvremenog novinarstva.

HR: Koliko je po vašem mišljenju važna suradnja novinara, pogotovu onih koji rade u manjinskim medijima?

Svakako da je važna, jer novinarstvo je, kao što rekoh timski rad. Ne samo novinara u okviru jednog uredništva, već i novinara iz različitih uredništva. Pritom mislim na suradnju s tzv. »većinskim uredništvom« unutar jed-

nog medija kao što je RTV, ali i međusobnu suradnju između novinara manjinskih redakcija, koji najbolje poznaju manjinsku problematiku. Ta međusobna suradnja je od iznimnog značaja, poglavito kada je riječ o novinarima koji izvještavaju o događanjima u hrvatskoj zajednici, zajednici koja je većinu svojih »zagarantiranih prava« ostvarila veoma teško, mnogo teže nego druge u jednom dugotrajnom procesu koji još uvijek nije završen.

HR: Nedavno se na RTV2 počela ponovno emitirati emisija *Izravno*, sada nešto drugačija nego prije i može se reći da je jako lijepo prihvaćena kod gledatelja. Urednice te emisije ste Vi i Anita Žanić. Kako je došlo do ideje da se ona osvježi i ponovno se počne emitirati?

Emisija *Izravno* osmišljena je pod tim nazivom prije mog prelaska u Televiziju Vojvodine iz Radio Novog Sada, točnije u vrijeme kada je urednik u uredništvu bio **Dragan Jurakić**, koji je bio prvi urednik kada je prije pet godina osnovana televizijsko

uredništvo programa na hrvatskom jeziku. Sam naziv emisije upućuje da bi trebalo da je riječ o izravnom načinu prikaza određene problematike, prije svega kroz razgovor sa sugovornikom u studiju. No, s obzirom na kadrovska ograničenja, tj. nedovoljan broj ljudi u uredništvu, to je trenutno nemoguće ostvariti. Druga prepreka za takav vid emisije jeste taj što većina sugovornika, koji bi mogli govoriti o problemima ili o aktualnim događanjima u hrvatskoj zajednici, uglavnom živi u Subotici, a ne u Novom Sadu. To bi dodatno zakompliciralo realiziranje emisije. Zato sam, u razgovoru s realizatoricom u hrvatskom uredništvu **Helenom Glušicom**, došla do zaključka da se mora sagledati realno stanje i mogućnosti, i napraviti, za početak, za RTV, jedan mali korak, ali veliki korak za uredništvo na hrvatskom jeziku. Osim emisije *Izravno* koja je odnedavno dobila novo ruho, tu je i polusatna emisija *Svjetionik*, koja bi trebala biti usmjerena na događanja u kulturi, a koja opet, zbog neriješenih kadrovskih problema, još nije zaživjela

u pravom opsegu. U kreiranju emisije imala sam pomoć već spomenute Helene, koja u svom višegodišnjem radu u RTV-ima, ima i redateljskog iskustva, tako da su mi njene smjernice bile neophodne jer sam tek godinu dana u Televiziji Vojvodine i još se upoznajem sa specifičnostima televizijske produkcije. Ideja je bila da se u emisiju svaki puta dovede sugovornik koji bi komentirao jedan prilog o događaju koji je prethodnog tjedna izazvao najviše pozornosti. To je za sada, prekomplikirano izvesti, s obzirom da smo nas dvije koje uređujemo i vodimo emisiju, **Anita Žanić** i ja, istodobno angažirane i na uređivanju i prezentiranju Dnevnika (uz **Gordanu Jerković**), i po potrebi snimanju priloga za isti. Tako da je ta ideja odložena za neka bolja vremena, kada budemo imali pojačanje u uredništvu.

HR: Što je bila Vaša želja i namjera kao urednice, kada ste osmišljavali emisiju takvog tipa?

Prvenstveno mi je bila želja da gledateljima ponudimo nešto bolje od ostalih repriza emisija

od kojih su neke snimljene i prije dvije, tri godine. Primjera radi, emisija snimljena povodom proslave Dana Bana Josipa Jelačića 2013. reprizirana je nebrojeno puta. Ta promjena je, dakako, bila i sugestija i pomoćnika glavnog i odgovornog urednika RTV-a **Atile Martona**, koji je svjestan kadrovskih i drugih ograničenja, bio spreman na svaki dogovor, kako bi se te promjene na što »bezbolnije« izvele, bez da trpi naš dnevni informativni desetominutni program koji je itekako zahtjevan. Sada gledatelji mogu vidjeti priloge koje uglavnom rade naši dopisnici: **Zlata Vasiljević**, **Josip Stantić** i **Dražen Štimac**. Biraju se oni prilozi, koji su emitirani u Dnevniku, a koji su se istaknuli svojom aktualnošću ili kvalitetom.

HR: Koliko smatrate da su emisije takvog tipa važne za pripadnike hrvatske nacionalne zajednice, s obzirom da se u emisiji emitiraju prilozi iz cijele Vojvodine gdje žive Hrvati?

Koliko je to važno shvaćam iz vlastitog primjera. Iako već

Na sveopćoj informiranosti hrvatskog življa u Srbiji, o njihovom postojanju, životu i opstojnosti na ovim prostorima može se još puno raditi * Novinarski posao je stresan, dinamičan i nemoguće je ne zavoljeti ga, a s druge strane i nedovoljno cijenjen i premalo plaćen

tri godine radim radijsku emisiju na hrvatskom jeziku, a kako sam zbog toga paralelnog rada u uredništvu programa na srpskom jeziku, bila ograničena isključivo na događaje u Novom Sadu, nisam ni znala koliko ima interesantnih događaja i specifičnosti vezanih za život Hrvata u različitim krajevima Vojvodine. Njihov prikaz kroz priloge je iznimno važan. Kako bismo inače saznali o brojnim oronulim križevima krajuša u okolici Subotice, kako bi smo znali da su Karmelićani u Hrvatsku došli preko samostana u Somboru, da se u Golubincima održava tradicija pokladnog jahanja, a da u Tavankutu živi najveći broj Hrvata te da tu stvaraju svoja djela u svijetu jedinstvene umjetnice, slammarke, da tradicijski način uzgoja svinja po srijemskim šumama izumire, da je u selu Radojevu na granici s Rumunjskom nekada živjelo više plemićkih obitelji, da u Plavni postoji zanimljiv pokladni običaj kada tzv. *gadne Tute* idu po selu i plaše malu djecu. U priloziima Zlate Vasiljević bilo je interesantnih prikaza događanja u matičnoj Republici Hrvatskoj pa smo tako saznali o radu udruge *Šokačka grana* iz Osijeka te da se u Antinu održava natjecanje za *najlipšu spremitu curu*, a imali smo i reportažu s Maratona lađa na Neretvi. Moram pohvaliti Zlatinu angažiranost i istrajnost s obzirom na to da se u dopisništvu u Somboru, mora još puno uvjeta ispuniti kako bi profunkcioniralo na način kako funkcionira dopisništvo u Subotici.

HR: Je li po Vašem mišljenju informiranost hrvatske nacionalne zajednice na višem stupnju nego što je prije bila, misleći pored elektronskih i na pisane

medije, ili bi trebalo još više raditi na tome?

Možda bi bilo najbolje da na ovo pitanje odgovorim iz svojeg kuta, točnije iz kuta Hrvatice koja je rođena Subotičanka, rođena na sjeveru Bačke, a fakultet završila u Novom Sadu gdje radi i živi. Na moju informiranost o životu Hrvata u Srbiji presudno je utjecao katolički list *Zvonik*, potom *Hrvatska riječ*, a napose i *Dnevnik* na hrvatskom jeziku RTV-a, bez obzira na mnoge propuste i manjkavosti koje im se od početka spočitavaju. Naravno, time ne osporavam niti umanjujem značaj drugih medija na hrvatskom jeziku, nego samo navodim svoj primjer prije nego sam i sama postala dio ekipe koja izvještava na hrvatskom jeziku. No naša-

»većinskim medijima«. Kod nas u hrvatskom programu RTV-a taj način prezentiranja medijskih sadržaja nije još u začetku, opet zbog nedovoljnog broja zaposlenih za ispunjenje toga zahtjeva. A taj zahtjev svakako jest imperativ suvremenog informiranja i vremena u kom se, kako navode medijski stručnjaci, dogodila najveća seoba ikada, a to je seoba iz realnog u virtualni svijet.

HR: Sve veći je broj Bačke i iz Srijema. Jeste li zadovoljni time?

Zadovoljna sam, ali uvijek može biti i bolje. Kada bi to moglo, ja bih voljela da imamo dva dopisnika iz Srijema i Sombora i još nekoliko iz Subotice. Pa da imamo dopisnika iz Zemuna i drugih mjesta

prezentiranje uvijek ima odjeka i ne može proći nezamijećeno. A kolika je moć televizije kao medija govori činjenica da vas, kada se na njoj pojavljujete, zamijete i zapamte i oni »slučajni gledatelji«. Tako se dogodilo da me je na Ribljoj tržnici u Novom Sadu jedna piljarica koja govori hrvatski neusporedivo bolje od mene, jer je podrijetlom s tih prostora rekla: »Znam ja tebe, ti vodiš *Dnevnik* na RTV«, i poklonila mi kilogram jabuka.

HR: I na kraju razgovora, mogu li gledatelji očekivati neke nove emisije na RTV2?

Planova ima ali i otegotnih okolnosti za njihovo realiziranje, tako da sve ide mnogo sporije od onoga kako bih htjela. Najprije bi trebalo poraditi na glazbi, tj. numerama koje se emitiraju prije *Dnevnika*. Svakako da smo dobro upamtili kako se često »vrte« iste pjesme. No, kako nemamo glazbenog urednika, a lista koju imamo je prilično skromna, bit će potrebno u budućnosti i na tome poraditi. U planu je da polusatna emisija *Svjetionik* dobije novo ruho te da umjesto besomučnim reprizama taj nedjeljni termin poslije emisije *Izravno*, popunimo nekom kvalitetnom emisijom u neovisnoj produkciji. Zainteresiranih ima, ali da bi se to ostvarilo, potreban je kao i u svemu novac, jer sve što je osuđeno da opstaje na entuzijazmu i volontiranju, ne može biti trajno rješenje. A ukoliko bi nam tjedne polusatne emisije o kulturi i običajima Hrvata u Vojvodini, dolazile iz neovisne produkcije, to bi bilo dobro rješenje s obzirom da trenutačno, s postojećim kapacitetima, nismo u mogućnosti navedeni termin kvalitetnije popuniti.

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu RTV-a.

Emisija *Izravno* – razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

lost, taj stupanj informiranosti, sigurno nemaju svi Hrvati koji žive u Novom Sadu ili mjestima u kojima slobodno možemo reći: »nije tako lako biti Hrvatima kao u Subotici«. Tako da se sigurno na sveopćoj informiranosti hrvatskog življa u Srbiji, o njihovom postojanju, životu i opstojnosti na ovim prostorima ima još mnogo raditi. Jedan od najučinkovitijih načina za to je informiranje putem interneta, u kojem generalno svi hrvatski mediji, izuzev *Hrvatske riječi* i Zavoda za kulturu Vojvođanskih Hrvata, prilično zaostaju za

u kojima se češće organiziraju manifestacije vezane za običaje, kulturu i život Hrvata na ovim prostorima. No kako je to nemoguće moramo se zadovoljiti i s ovim postojećim brojem dopisnika, koji moram istaknuti, s obzirom na uvjete rada, tehničke ograničenosti i nemogućnost da budu na više događaja istodobno, sasvim korektno rade svoj posao. No nije moje da bilo koga ističem i hvalim, to je na gledateljima, a moje kolege same najbolje znaju koliko u tome uspijevaju iz reagiranja i komentara ljudi koje susreću. Dobar prilog ili

NA PRAGU OVOGODIŠNJE SJETVE: REPE MANJE NEGOM LANE

Gorčina slatkog korijena

*Rekordan rod šećerne repe, s jedne strane i rekordno niska cijena šećera, s druge strane, doveli su do smanjenja otkupne cijene i kašnjenja u isplati ugovorene proizvodnje repe * Na pragu nove sjetve poljoprivrednici još nisu dobili novce za lanjsku proizvodnju pa dvoje – sijati ili ne*

Savjetovanje o proizvodnji šećerne repe koje su u Somboru organizirale Poljoprivredna stručna služba Sombor i Šećerana Crvenka, kojoj je zapadna Bačka važno sirovinsko područje, bilo je prilika da od poljoprivrednika direktno čujemo čime su to nezadovoljni u prošloj kampanji i hoće li zbog tih problema uopće i sijati šećernu repu. Složni su u tome da će posijati manje repe, a neki od njih čak razmišljaju da repu uopće i ne siju. Kažu sve ovisi od toga kada mogu očekivati novac za prošlogodišnji rod. No, ako čekaju to obećanje još će se načekati, jer neki konkretan rok od vodstva šećerana nisu čuli. A dotle agrotehnički rokovi za sjetvu teku, jer je najoptimalnije vrijeme za sjetvu, naravno ukoliko uvjeti na njivama budu dozvolili, druga dekada ožujka.

SIJATI ILI NE?

Stipan Hornjak, poljoprivrednik iz Sombora prošle je

godine sijao repu na 30 jutara. Na prinose se ne žali, ali je zato sve drugo pošlo naopako. »Ugovore smo potpisali na cijenu od 4,40 dinara za kilogram repe pa je onda šećerana cijenu, mimo potpisanog ugovora, spustila na četiri dinara. Ali nije to bilo ni ta četiri dinara, jer su nam cijenu

Radivoj Mijić kaže da je izgleda dobar rod iznenadio šećerane pa je repe na njivama bilo i u siječnju. »Ako bude isplaćeno ovo što nam duguju sijati ćemo repu. Ako isplate ne bude bit će i znatno manje repe. Pogotovo što je ove godine soja po financijskim rezultatima ugrozila repu,

prelilo i na proizvođače, a sada poljoprivrednici trpe zbog niske cijene šećera. »Nisu ispoštovali potpisane ugovore, nisu nas ni isplatili u ugovorenom roku. Cijene su skidali i do 50 posto. Zašto onda pravimo ugovore, ako ih oni mijenjaju kako žele? Sada poslije 25 godina razmišljam sijati ili ne sijati«, kaže Šima Firanj kome je prije nekoliko dana isplaćeno 20 posto predane repe.

On kaže da u jedan hektar od sjetve do vađenja treba uložiti od 125.000 do 150.000 dinara. Ako dobro rodi prinose je sedam vagona po hektaru i uz cijenu od četiri dinara po jutru ostaje 70.000 dinara. Međutim, po njegovim riječima zarada na repi mora biti takva da pokriva i dio proizvodnje u narednoj godini. »Njive na kojima je bila repa daju u narednoj sezoni manje prinose drugih kultura, što naročito dolazi do izražaja u sušnim godinama«, pojašnjava ovaj poljoprivrednik. »Imamo ugovor sa Šećeranom Crvenka i do sada su nam repu

UPOLA MANJE REPE

Zanimljivo je da repa sve više postaje kultura koju siju individualni proizvođači, dok poljoprivredna poduzeća tu proizvodnju smanjuju. Zanimljiv je i podatak da je proizvodnja repe u Somboru za posljednjih pet godina prepolovljena. U 2009. godini bilo je zasijano 9.580 hektara, a ove godine plan je tek 4.700 hektara.

smanjili zbog digestije i nečistoća pa je meni konačno obračunata cijena od 2,80 dinara za kilogram, ali ni to nije isplaćeno, već samo deset posto od onog što je trabalo«, rekao je Hornjak.

Poljoprivrednik iz Sombora

a u proizvodnji soje ima manje problema i posla«, kaže Mijić i »opravdanje« šećerana da su u probleme zapale zbog niske cijene šećera odgovara pitanjem zašto se u vrijeme kada je tona šećera bila 900 eura malo nije

kaže da su procjene da će ovog proljeća u Srbiji repe biti posijano između 40 i 50.000 hektara, što je znatno manje u odnosu na prošlu godinu kada je bilo zasijano 70.000 hektara. »Sve ispod 40.000 je, ako mogu kazati, ravno katastrofi, jer to znači da šećerane neće imati dovoljno sirovina, što onda dovodi u pitanje rad pojedinih šećerana«, kaže Čurčić i dodaje da se posljednjih godina proizvodnja repe ustalila na 60 do 70.000 hektara. Komentirajući događanja na tržištu šećera, koja su i dovela do problema s isplatom Čurčić napominje da su sadašnje cijene daleko od rekordno niskih cijena zabilježenih 90-tih godina prošlog stoljeća kada je svjetska cijena bila 227 dolara po toni. »Cijena šećera konstantno pada od 2008. godine i s 800 dolara pola je na oko 400 dolara po toni. Međutim izvješća pokazuju da su 2014. godine proizvodnja i potrošnja bile izjednačene, što znači da će pad cijene šećera biti zaustavljen pa samim tim možemo očekivati i oporavak industrije šećera«, kaže Čurčić.

SJETVA U OŽUJKU

Za one koji će ipak sijati repu preporuka je da sačekaju stabilizaciju vremena i da se sjetveni sloj dovoljno prosuši kako bi se kvalitetno obavila predsjetvena priprema. Sjetvu treba obaviti kada temperatura u sjetvenom sloju, na pet centimetara dostigne pet stupnjeva Celzija. »Treba izbjegavati sjetvu gdje su predusjevi soja ili kukuruz i preporuka je da se repa sije na njive gdje je prije toga bila pšenica. Analiza devetogodišnje proizvodnje pokazala je da je najbolji rok za sjetvu od 11 do 23. ožujka«, kazao je direktor Poljoprivredne stručne službe Sombor **Vladimir Sabadoš**.

Važna je i pravovremena predsjetvena priprema, jer oranje njiva za sjetvu repe poslije prvog veljače umanjuje prinos čak za 20 tona po hektaru.

Zlata Vasiljević

uvijek isplaćivali do 25. prosinca. Problemi su nastali prošle godine i repa od jesenas plaćena nam je tek oko 15 posto. Sijem oko 30 hektara repe, a koliko će to biti ove godine i hoće li uopće i biti, još ćemo vidjeti«, kaže **Ivan Širić**, poljoprivrednik.

Iako su očekivali odgovor kada će im repa biti plaćena, ratari će morati još pričekati jer konkretno obećanje u Somboru nisu dobili.

Iste muke imaju i poljoprivrednici koji su sjetvu ugovarali sa šećeranom *TE-TO* iz Sente, koja je također snizila cijenu i koja također još nije isplatila repu.

POSRNULO TRŽIŠTE ŠEĆERA

Da se kasni u isplati prošlogodišnjeg roda potvrđuje i direktor sirovinog sektora Šećerane **Crvanka Milan Martić**. »Razlog je izuzetno teška situacija u cijeloj industriji šećera. Cijena šećera je toliko niska, da su prilivi novca

k šećerani pali i mi čekamo da se cijena šećera oporavi kako bi mogli ispoštovati obveze prema proizvođačima. Sve je još kompliciranije, jer je sjetva na pragu i treba ugovoriti dovoljnu proizvodnju repe za narednu kampanju. Proizvođači su u nedoumici – sijati repu ili ne. Naši napori

interesa za repu pa planiraju ugovaranje sjetve na 20 posto manje površina u odnosu na prošlu godinu. »Planiramo ugovaranje proizvodnje na 9.000 hektara. Oni koji posiju repu donijet će dobru odluku, jer iskustvo pokazuje da proizvodnja od koje se poljoprivrednici masovno okre-

CIJENA I STIMULACIJA

Novu proizvodnju šećerne repe šećerane ugovaraju po cijeni

od 3,50 dinara po kilogramu. Crvenačka šećerana još će s 20

para stimulirati poljoprivrednike koji budu ove godine posijali

najmanje 80 posto površina koje su imali prošle godine.

bit će u pravcu što brže isplate prošlogodišnjeg roda, ali situacija je teška i moramo da probijati sve ugovorene rokove«, kazao je Martić.

U šećerani iz Crvenke svjesni su da će ove godine biti manjeg

ću naredne godine bude profitabilna«, kazao je Martić.

Da će repe biti manje nego lane potvrđuje i voditelj Odjela za šećernu repu Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo u Novom Sadu dr. sc. **Živko Čurčić** koji

ISPRAVAK

Sporni kriteriji

Kako je u broju 620 *Hrvatske riječi* od 27. veljače 2015. u članku *Izazovi projektnog financiranja udruga* u rubrici *Pitanje tjedna* na str. 16 vijećnik HNV-a i predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora **Mata Matarić** u tekstu pod naslovom *Sporni kriteriji* iznio netočne i nepotpune informacije, molim da na temelju Zakona o javnom informiranju i medijima u istoj rubrici i na istoj stranici pod istim naslovom *Sporni kriteriji* i uz oznaku *Ispravak* objavite ispravak informacija.

Najprije je netočna tvrdnja da se projekti kojima se konkurira kod »dva pokrajinska tajništva« upućuju HNV-u na odlučivanje o opravdanosti ulaganja u te projekte i konačnom iznosu sredstava. Naime, HNV, poput drugih manjinskih vijeća, temeljem članka 18. stavak 1. točka 10. Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina daje *prijedloge raspodjele sredstava* za natje-

čaje državnim tijelima koja su ih raspisala (pa tako i pokrajinskim tajništvima), koja, pak, donose konačnu odluku. Dalje, netočna je i informacija da su o Natječaju za sufinanciranje programa i projekata za očuvanje, unapređenje i razvoj tradicionalnog i suvremenog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva nacionalnih manjina u APV za 2015. koje je raspisalo Pokrajinsko tajništvo za kulturu i informiranje trebala odlučivati »nadležna povjerenstva« HNV-a (HNV, inače, nema povjerenstvo već odbor za kulturu!), već o navedenim prijedlozima odluku donose vijećnici Hrvatskog nacionalnog vijeća. Oni to ovaj puta nisu mogli činiti na prijedlog i uz konzultacije odbora za kulturu jer je on formiran na istoj sjednici Vijeća, nego na prijedlog Izvršnog odbora (IO). Da je u *Hrvatskoj riječi* bilo potpuno izvješće sa sjednice HNV-a od 6. veljače 2015., uključujući i o donošenju odluke o prijedlogu za raspodjelu sred-

stava po navedenom natječaju, onda bi bilo razvidno i da nisu točne tvrdnje Mate Matarića: a) da je »na HNV-u oduzeto i to malo para koje smo dobili za Dužionicu«, već je *u cilju pravičnije raspodjele sredstava*, prijedlog IO promijenjen tako što je za projekte HKUD-a *Vladimir Nazor* »Tradicionalne manifestacije u 2015. godini« (dakle, ne samo Dužionicu!) i »gostovanja u zemlji i inozemstvu« umjesto 75.000 i 50.000 dinara i HKD-a *Šid* za »žetvene običaje« umjesto 75.000 dinara, HNV predložio raspodjelu sredstava tako da se za oba projekta somborskoga HKUD-a dodijeli po 50.000 dinara, a za šidski HKUD za »žetvene običaje« i »uskršnje običaje za vrijeme korizme (izrada narodnih korizmenih nošnji)« dodijeli također po 50.000 dinara, drugim riječima, *za po dvije manifestacije oba društva predloženo je dodjeljivanje istog ukupnog iznosa* (100.000 dinara) b) da je HNV predlagao raspo-

djelu sredstava »po tome tko čiji miljenik, tko je na čijoj listi« i »ignoriranjem udruga koje nisu na većinskoj listi« nego vodeći računa o kvaliteti projekata i ravnomjernoj raspodjeli sredstava, ali ako je već spomenuta potpora izbornim listama, pošto je na rečenome natječaju konkuriralo više udruga koje su podržale listu kojoj sam bio na čelu (14), nego onih koje su podržale drugu listu (6) ili nisu podržale ni jednu izbornu listu (3) ili nisu hrvatske udruge (2), to se onda iz objektivnih razloga odražava i na prijedlog raspodjele sredstava u odnosu na zastupljenost udruga s aspekta potpore izbornim listama, ali naglašavam da je *predloženo da svima 23 hrvatskim udrugama koje su konkurirale Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje dodijeli sredstva*, osim dvema udrugama koje nisu hrvatske!

Slaven Bačić,
predsjednik HNV-a

Izazovi projektnog financiranja udruga

KATA PELAJIĆ, predsjednica HKUPD Matoš, Plavna

Timski rad

HKUPD *Matoš* redovito aplicira na sve natječe kako kod Hrvatskog nacionalnog vijeća tako i kod pokrajinskih tajništava i Republičkog ministarstva za kulturu. Najznačajnija sredstva dobivamo od Republike Hrvatske putem Veleposlanstva RH u Srbiji. Zadovoljni smo dosadašnjim prijevom sredstava po natječajima od HNV-a i Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice kao i Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje.

Moram ipak spomenuti da od Ministarstva za kulturu do sada

nismo dobili nikakva sredstva te prošle godine nismo niti aplicirali kod njih. Svjesni smo opće krize i pomanjkanja novca te se uklapamo u ostvarena sredstva po projektima.

Problem vidimo u kašnjenju prijave sredstava, jer ona uglavnom prispjevaju u drugoj polovici godine ili čak koncem godine, a naša se glavna manifestacija održava koncem travnja. Iz proračuna općine Bač već više godina dobivamo 40.000 dinara za redovitu djelatnost i to na završetku godine.

U ovako malim udrugama kao što je *Matoš*, a i u ostalim udrugama

u Općini, problem je i pomanjkanje stručnih osoba za pisanje projekata te se sve svodi uglavnom na jednu osobu.

Smatram da bi bilo korisno realizirati našu zajedničku ideju o osnivanju Hrvatskog kulturnog centra u općini Bač, gdje bi angažirali stručnu osobu koja bi mogla pratiti sve natječe, informirati udruge o tome te na temelju mogućnosti i potreba udruga izrađivati ozbiljne i kvalitetne projekte.

Z. P.

**RAZGOVOR POVODOM
8. OŽUJKA, DANA ŽENA:**
**LJILJANA DULIĆ,
RAVNATELJICA OŠ VLADIMIR NAZOR IZ ĐURĐINA**

Ženi je mnogo teže obnašati vodeću poziciju

*Još uvijek postoji određeni muški skeptizam
i žene se moraju konstantno dokazivati*

U susret obilježavanju 8. ožujka, međunarodnog dana žena, zamolili smo **Ljiljanu Dulić**, ravnateljicu OŠ **Vladimir Nazor** iz Đurđina za razgovor na temu suvremenih žena koje pored profesionalnih i dalje obavljaju sve ostale tzv. ženske poslove u kući, i naravno u veliko skrbe za odgoj svoje djece.

Je li ženi teže ili lakše obnašati vodeću poziciju u jednom radnom kolektivu?

Odmah moram naglasiti kako je ženi mnogo teže nego muškarcu obnašati ravnateljsku funkciju. Još uvijek, nažalost, živimo u vremenu gdje se na žensko vođenje ne gleda baš preterano sa simpatijom i čini mi se kako još dugo neće. Ženama treba najmanje dvije do tri godine da se prvo dokažu u svom radu da bi ih muške kolege počele ravnopravnije tretirati, dok je kod muških to znatno brže. Također, poražavajuća je okolnost izjednačavanja broja godina žena i muškaraca za odlazak u mirovinu, jer položaj uopće nije isti.

Primijeti li se na konkretan način određena vrsta ženske diskriminacije u određenim poslovnim situacijama?

Ima raznih situacija izravnog i manje izravnog načina određenog oblika diskriminacije, primjerice imala sam situaciju kada je bila presica u vezi izgradnje dvorane za tjelesni odgoj u našoj školi i svi su muškarci bili oko mene i postojala je sumnja kako ja neću moći dostojno prezentirati građevinsku problematiku toga značajnog projekta.

Usprotivila sam se njihovoj skepticizaciji, pojasnila javnosti sve potrebite detalje i osjećala se izuzetno ponosnom što sam žena. Unatoč muškoj skepsi.

Kakav je muško-ženski odnos na pozicijama osnovnoškolskih ravnatelja u Subotici, a koliko u Srbiji?

Subotica je daleko naprednija u odnosu na ostali dio države, jer u našoj općini ženski osnovnoškolski ravnatelji obnašaju dužnost u osamdeset posto škola. Razlika je osobito vidljiva kada idemo na neka stručna putovanja i druženja s kolegama iz drugih sredina, jer su njihovi vodeći kadrovi poglavito muškog roda. Zbog toga sam ponosna na svoj grad i mnogo naprednije shvaćanje jednakosti spolova kada su u pitanju vodeće pozicije u školstvu.

Kako žene danas doživljavaju 8. ožujak i postoji li još uvijek konkretniji odnos prema ovom danu kao stvarnom prazniku žena?

Mislim kako žene više vole da im se posveti pažnja tijekom cijele godine, osobito što je velikoj većini žena duboko urezana u sjećanje slika prodaje karanfila u celofanu, koje su im potom polupijani muškarci s velikom pažnjom poklanjali kao vid čestitanja njihovog ženskog dana. U našoj školi se službeno 8. ožujka ne obilježava, no bilo je sporadičnih slučajeva kada su se naše kolege sjetile ovoga dana i ponekim skromnijim darom iznenadile ženski dio kolektiva.

Što kažete na najnoviju političku inicijativu po kojoj bi

svaka izborna lista trebala sadržati 40 posto ženskih imena?

S jedne strane smatram kako je posve u redu i u politici izjednačiti muškarce i žene, dok s druge strane nisam toliko emancipirana da mislim kako se žena treba potpuno posvetiti poslu u politici. Jer, bavljenje politikom traži cijelu osobu tijekom cijeloga dana, a žena ipak mora biti i majka, obavljati brojne kućanske poslove.

Kakav bi onda bio Vaš odgovor na sve češću dilemu uspješnih poslovnih žena: karijera ili obitelj?

Pitanje je vrlo osjetljivo, ali mislim da žena koja ima već veliku djecu koja su dovoljno poodrasla i ne treba ih mater svaku noć hraniti ili uspavljivati tek se tada može potpunije posvetiti svojoj karijeri. Opet, mnoge današnje uspješne poslovne žene prvo žele napraviti karijeru pa tek onda počinju razmišljati o potencijalnoj udaji i zasnivanju obitelji. Osobno mislim kako bi žena kao mlada trebala prvo misliti na obitelj pa tek onda na karijeru.

Živimo na prijelazu dvaju vjekova. Kako gledate na žene iz bliske prošlosti nekoliko desetljeća unatrag u odnosu na suvremene žene 21. stoljeća?

Današnja žena mora biti stalno u tijeku sa suvremenim dostignućima i mora konstantno biti aktivna u svom razvijanju, a pritom još uvijek mora ostati, na određeni način, tradicionalna u

svojoj ženskoj biti i skrbi za svoje dijete. Moja baka i mater su bile zaposlene, ali u ono vrijeme su obitelji bile mnogo veće i uvijek se našao netko tko bi mogao uskočiti kao ispomoć u čuvanje mlađe djece dok bi roditelji išli raditi. S druge strane, danas su obitelji mnogo manje i čuvanje djece tijekom radnog vremena se bazira na usluzi vrtića. Osobno, u mom slučaju imala sam pomoć svekrve koja je čuvala djecu, dok sam ja išla na posao.

Na koncu, Hrvatska je izborom Kolinde Grabar - Kitarović, prvi puta u svojoj povijesti dobila predsjednicu. Kakvo je Vaše mišljenje o ženi na čelu države?

Mogu reći kako mi je drago što je žena postala predsjednicom Hrvatske, jer žena koja je na vodećem položaju ima posve drugačije kriterije kod razgovora, uspostavljanja kontakata i posve drugačije su joj koncipirane sve poslovne sposobnosti. Kada bi žene vladale svijetom mislim kako ne bi bilo rata.

Dražen Prčić

S ČIME SU TAVANKUĆANI NEZADOVOLJNI?

Zaslužujemo bolju infrastrukturu

Stridesetak hladnjača, velikom proizvodnjom voća i povrća, kukuruza, žitarica, brojnim farmama, Tavankut danas doživljava svoj veliki gospodarski razvoj. Unatoč tomu zdravstvena usluga je sve slabija, seoska infrastruktura je neizgrađena ili dotrajala, novih investicija gotovo i da nema, zbog čega su mještani nezadovoljni. U mjesnom uredu pak kažu da su nemoćni pred nečijim »višim« interesima i odlukama.

TRAŽE BOLJU ZDRAVSTVENU USLUGU

Nezadovoljstvo su Tavankućani iskazali prosvjedujući zbog toga što u njihovo selo pedijatar dolazi samo jedanput tjedno zbog čega je većina roditelja morala prenijeti zdravstvene kartone svoje djece u Dječji dispanzer u Subotici. To je međutim

samo dio problema kada je riječ o zdravstvenoj usluzi u ovom naselju kojem gravitira više od 5.000 stanovnika.

»Uskoro nam odlazi zubar, ginekolog dolazi rijetko, laboratorij radi samo jedanput tjedno, a ostalim danima ljudi moraju ići u bolnicu ili po privatnim laboratorijima. To je sudbina i ostalih sela, priča se o zatvaranju ambulante u Maloj Bosni, ukidanju pošte u Maloj Bosni i u Đurđinu. Za mene je nepojmljivo da u 21. stoljeća ne funkcioniraju elementarne stvari u jednoj državi koja teži k Europi. U Zdravstvenom centru stalno dobivamo neka pravdanja da je riječ o odlukama koje stižu s razine Ministarstva zdravlja, ali to nama nije dovoljan odgovor«, kaže **Tome Vojnić Mijatov**, potpredsjednik Savjeta i član Skupštine mjesne zajednice.

U Tavankutu je osamdestih godina sredstvima samod-

prinosa stanovnika tri naselja: Gornjeg i Donjeg Tavankuta i Mirgeša, sagrađena suvremena ambulanta koja i danas ispunjava visoke uvjete i standarde. Prije 27 godina ovdje je bio prvi laborant Tavankućanin **Josip Petreš**, danas predsjednik Skupštine MZ. »U to vrijeme laboratorij je svakodnevno pružao usluge i mještanima Mirgeša, Mišićeva i dijela Male Bosne. Imali smo kola hitne pomoći koja su 24 sata dežurala, dva stomatologa, dječjeg i za odrasle, dva liječnika opće prakse s tim da je jedan stalno bio dežuran i živio je u liječničkom stanu, koji je već godina- ma prazan. Svakodnevno smo imali pedijatra, redovite vakcinacije djece. Bila je to suvremena ambulanta s dvije ordinacije, stomatološkom ordinacijom, laboratorijem, apotekom i odvojenim dijelom za pedijatriju i ginekološkom ordinacijom. Apsurd je i

tragedija do čega smo došli u 21. stoljeću«, kaže Josip Petreš.

PONOVNO PRAVITI KROV NA DOMU KULTURE

Kad su se mještani ponadali da će bar biti rekonstruirana i obnovljena zgrada Doma kulture u centru sela, pojavili su se problemi. Naime, prije dvije godine urađena je rekonstrukcija krova ali kada je započela druga faza unutrašnjih radova, skinut plafon i tavanica, pokazalo se da je krov nekvalitetno urađen i da ga treba ponovno raditi. Premda je zgrada osamdesetih godina u dva navrata rekonstruirana i naizgled je djelovala lijepo s impozantnom dvoranom, krovna konstrukcija nije bila promijenjena od izgradnje četrdesetih godina a i već tada su bile ugrađene stare grede. »Sada se zbog nečije pogreške vraćamo na

*Tavankut je danas jedna od najrazvijenijih industrijskih zona na teritoriju grada, ali s najlošijom infrastrukturom * Rađeni su preskupi građevinski projekti za naselje koji nikada neće biti realizirani*

početak i pitanje je hoće li netko odgovarati za to. Za jedno selo to nije mali novac, prva faza s građevinskim projektom koštala je oko 2,7 milijuna dinara. Kada se vidjelo u kakvom je stanju krov trebalo je uraditi kvalitetno onoliko koliko se moglo za taj novac, pa od sljedećeg novca nastaviti. Ovo nije prigovor na izvođača, oni su uradili onako kako je posao bio naručen«, kaže Josip Petreš.

Prema riječima Tome Vojnića Mijatova vodstvo Mjesne zajednice odmah je reagiralo i ukazalo Direkciji za izgradnju grada da radovi neće biti dovoljno kvalitetni na starom uvijenom krovu koji prokišnjava, ali su dobili suprotna uvjeravanja. Međutim, novo vodstvo Direkcije pregledom dokumentacija utvrdilo je da treba čak mijenjati prvobitni građevinski projekt, a sljedeća faza radova neće biti nastavljena dok se ponovno ne uradi krov. »Mi kao porezni obveznici pokorno plaćamo porez i stojimo u redu, nekim građanima su počele zapljene imovine zbog neplaćenih poreza, a s našim novcem se netko olako igra«, kaže Vojnić Mijatov.

PRESKUPI PROJEKTI

Naši sugovornici ističu da je Tavankut danas jedna od najrazvijenijih industrijskih zona na teritoriju grada s najslabijom infrastrukturom. Naselje je još uvijek bez vodovoda i kanalizacije. Pokrajina je svojedobno financirala s 5,5 milijuna dinara izradu projekta vodovoda, kojem inače ove godine ističe važnost, ali za njegovu realizaciju vjerojatno nikada neće biti novca jer je preskup. »Projekt predviđa da se voda dovede od grada, od Ulice Frana Supila gdje je pružni prijelaz preko ljutovačkog puta, što je udaljenost 16-17 kilometara. To nema smisla. I gradonačelnik Maglai i stručnjaci Vodovoda su kazali da nitko sigurno neće financirati 220 milijuna samo na vodovodnu mrežu. Saznali smo u Vodovodu da se samo jedan prolaz ispod pruge svake godine

Željenicama Srbije plaća 4,5 milijuna dinara«, kaže Tome Vojnić Mijatov ističući da MZ ni tada nije mogla utjecati na to kako je projekt bio izrađen. On dodaje da između dva Tavankuta postoji idealna lokacija za bušenje bunara, koja je u vlasništvu mjesne zajednice, pored asfalta i kanala. Tada bi mrežu trebalo razgranati prema jednom i drugom naselju i odvesti je do Mirgeša, a očekuje da bi se takav projekt mogao realizirati putem europskih fondova.

»Živimo na pjeskovitom terenu, koji je porozan. Koriste se velike količine pesticida i herbicida u voćnjacima koji se nalaze sjeverno od naselja odakle teku i vođeni tokovi, te se otrov cijedi u vodu za piće. Da ne govorim o gušće naseljenim dijelovima

od svega tri metra s mimoilaznicama i betonskim bankinama skupljim od asfaltnog puta. »To je ista priča kao krov na Domu kulture, netko je bacio 25 milijuna, započeta je gradnja, urađen temelj, novci su otišli i stalo se na tome«, kaže Vojnić Mijatov. Osim što bi izgradnjom sav teretni promet bio izmješten iz sela, ova dionica bi za tisuće šlepera u sezoni značila i desetak kilometara kraći put do autoceste.

»Svi bježe od tog projekta, a to nije neka naša pusta želja nego zaista prijetnja potreba. U ovoj industrijskoj zoni osim tridesetak hladnjača imamo dvije velike firme, HV Partner i Interšped, koje rade otkup žitarica. Velike količine kukuruza, pšenice, sunčokreta odlaze preko Donjeg Tavankuta umjesto da se napravi

pri čemu je izvođač umjesto 1,5 kilometara, koliko je stvarno urađeno, gradnju fakturirao oko 7,5 kilometara. On očekuje da će ove godine atarski putovi biti kvalitetniji i bolje uređeni jer je predviđeno nasipanje tucanikom, uzdizanje putova i ravnjanje.

IZGRADNJA MRTVAČNICE?

Prema riječima naših sugovornika ove godine bi mogla biti izgrađena mrtvačnica u Tavankutu. Ovaj objekt je započet sredstvima Fonda za kapitalna ulaganja prije sedam, osam godina, izliveni su temelji i ploča, i na tome se stalo. Sada je financiranje preuzeo grad koji je osigurao novac za izgradnju mrtvačnice u Tavankutu i Višnjevcu.

Kada je riječ o elektromreži situacija se posljednjih godina popravlja, postavljeno je nekoliko novih trafostanica u selu kao i kod velikih potrošača poput hladnjača koje su kapaciteta po nekoliko stotina vagona. Sugovornici kažu da je neophodno postaviti još nekoliko novih, jer električni napon opada osobito ljeti kada počnu raditi pumpe za navodnjavanje voćnjaka i povrtnjaka.

»Tavankut danas ima jako dobar gospodarski razvoj. Proizvodnja voća je skupa, velika su ulaganja ali to je i roba koja se jako cijeni i velike količine se izvoze. Cijele godine ovdje posao nalaze sezonski radnici iz Bajmaka, Lemeša, Moravice, Pačira, Male Bosne, Đurđina. Trenutačno su Tavankučani najjači i po proizvodnji mlijeka, imamo dobre i brojne farme. Sve to su velika ulaganja, plaćaju se porezi, carine, razne dažbine koje idu državi. Stoga smatramo da Tavankut zaslužuje i veća ulaganja u izgradnju infrastrukture«, kaže Tome Vojnić Mijatov i dodaje kako je siguran da s infrastrukturnim projektima ne bi bili uspješniji ni oni koji kritiziraju aktualno vodstvo Mjesne zajednice, jer kako kaže »ništa ne zavisí od nas, ma koliko se trudili«.

S. Mamužić

Tome Vojnić Mijatov i Josip Petreš

gdje svaka kuća ima plitak bunar i 10 metara dalje septičku jamu. Pitanje je samo kada će izbiti epidemija u Tavankutu«, kaže Vojnić Mijatov i dodaje kako se u nekim okolnim naseljima već planira zamjena vodovodnih azbestnih cijevi, a Tavankut nema ni svoj prvi vodovod.

BANKINE SKUPLJE OD ASFALTA

Sugovornici ističu kako imaju dojam da je netko namjerno radio skupe građevinske projekte za naselje kako oni nikada ne bi mogli biti realizirani. Jedan od takvih zaludnih projekata je četiri kilometra puta Skenderevo – Mišićevo. Put kojim bi trebale prolaziti tisuće šlepera projektiran je u jednom dijelu na širinu

ta cesta i skratiti put«, kaže Tome Vojnić Mijatov ističući da ljudi koji proizvode i posluju u ovom dijelu zaslužuju veću brigu i više infrastrukturnih ulaganja od strane grada s obzirom na količinu novca kojom pune proračun.

Kada je riječ o seoskoj cestovnoj infrastrukturi situacija nije ništa bolja. Prošle godine je krpljenje udarnih rupa na glavnoj cesti bila jedina intervencija. Asfaltiranje jedne kraće ulice započeto 2013. godine još nije završeno, a za ovu godinu je planirana još jedna ulica, no u mjesnoj zajednici kažu da ne znaju koja bi mogla biti jer se takve odluke često donose mimo planova i prioriteta dogovorenih u mjesnom uredu.

Petreš kaže da je tako rađeno i uređivanje atarskih puteva

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 6. do 12. ožujka

6. OŽUJKA 1850.

U sjedištu novoformiranog okruga u sklopu Srpske Vojvodine, pozvana su šestorica subotičkih franjevaca. Ustanovljeno je da je njihovo ponašanje u tzv. revolucionarnim zbivanjima 1848./49. bilo korektno. Istodobno su osuđeni raniji članovi Prijekog suda u Subotici, koji su pred streljački stroj poslali na desetine ljudi, a još više uputili na izdržavanje dugogodišnje robije s teškim prinudnim radom.

6. OŽUJKA 1892.

U Nacionalnoj kasini (danas zgrada Gradske knjižnice) održana je osnivačka skupština Društva za javnu knjižnicu. U upravu je izabrano 30-tak najuglednijih javnih i kulturnih djelatnika Subotice.

7. OŽUJKA 1791.

Austrijski car **Leopold II.** podario je plemićku titulu franjevcu **Nikoli Milašinu**. Kao vojni dušobrižnik požrtvovno je skrbio o vojnicima koji su ranjeni u ratu protiv Turaka. Kasnije, tijekom uspješne i zapažene karijere, među ostalim je proglašen biskupom u Stolnom Biogradu (Székesfehérváru).

7. OŽUJKA 1942.

Pred Pokretnim sudbenim stolom Mađarskog kraljevskog stžera domobranskih postrojbi, počelo je suđenje većoj grupi domoljuba, antifašista i komunisti (Hrvata, Mađara, Srba, Židova...) zbog ilegalne djelatnosti u NOP-u. Nakon tromjesečnog procesa osuđeno je 75 osoba koje su uhićene u jesen 1941.

8. OŽUJKA 1749.

Sukladno odredbama novog ugovora sklopljenog sa Kraljevskom komorom Ugarske, u povlaštenoj kraljevsko-komornoj varoši Sveta Marija (Szent Mária, Subotica), Gradsko vijeće je steklo pravo da u gospodarstvu poduzme one mjere koje služe razvoju i dobrobiti grada. Istim je ugovorom vojnim i županijskim službenicima uskraćeno pravo tjerati ovdašnje žitelje na besplatni rad (kuluk).

8. OŽUJKA 1945.

Od rana zadobivenih u borbama s nacističkim postrojbama u Baranji, kod Petrovog Sela, u somborskoj je bolnici preminuo dvadeset jednogodišnji **Petar Horvacki**, zamjenik komesara čete u sastavu Osme vojvođanske udarne brigade. Njegovi roditelji, otac **Grgo** i majka **Julka r. Pozderić**, uhićeni su u rujnu 1944. i deportirani u njemački koncentracijski logor *Flossenbug*, gdje im se gubi svaki trag.

8. OŽUJKA 1963.

Rođen je **Zvonko Sarić**, pjesnik, nakladnik neovisnih izdanja, knjižničar u subotičkom Narodnom kazalištu, novinar, pomoćnik i zamjenik odgovorne urednice Novinsko izdavačke ustanove *Hrvatska riječ*. Do sada je objavio desetak knjiga, zbirki pjesama, kratkih priča i romana.

9. OŽUJKA 1787.

U nazočnosti kraljevskog povjerenika Ugarske službeno je započela kolonizacija Šandora. Po ranijoj odluci na naznačenom teritoriju trebalo je naseliti 80 rackih (srpskih) dobrovoljačkih

obitelji, a uz njih i stanoviti broj poljodjelaca katoličke vjeroispovijesti.

9. OŽUJKA 1836.

Kraljevska komora Ugarske je tek nakon dvije godine dala suglasnost na izbor čelnika i časničkog zbora grada Subotice, koji su uistinu utemeljeni 14. siječnja 1834. godine. Tada je za glavnog suca izabran **Šime Mukić**, za gradonačelnika **Josip Sarić**, za kapetana **Šime Skenderović**, za predsjednika Vanjskog vijeća (Tribunus plebis) **Nikola Đelmiš** i dr.

9. OŽUJKA 1995.

Pokopan je **Marko Vukov**, svećenik, spisatelj i publicist koji je iznenada umro u 51. godini života, tijekom službenog puta po Slavoniji. Suradivao je u ovdašnjoj periodici. Posthumno mu je u redakciji vječasnog **Lazara Novakovića**, objavljena zbirka pjesama *Ja, buntovnik s razlogom*.

10. OŽUJKA 1921.

Rođen je **Bela Gabrić**, profesor književnosti, ruskog jezika i povijesti, spisatelj, esejist, sakupljač narodnih pjesama, kulturni pregalac i djelatnik Katoličke crkve, urednik brojnih publikacija, među ostalim, i prvi urednik obnovljenog časopisa *Klasje naših ravni*. Papa **Ivan Pavao II.** dodijelio mu je visoko odličje *Pro Ecclesiae et Pontifice* (Za Crkvu i Vrhovnog svećenika), 1990. Umro je 4. kolovoza 2001.

11. OŽUJKA 1850.

Carski i kraljevski general, podvojvoda Srpske Vojvodine

Ferdinand Mayer sa suradnicima posjetio je Suboticu. Domaćini su im bili gradonačelnik **Pavao Antunović**, nadkapetan **Benedikt Mačković** i nadblijeznik **Božidar Prokopčani**.

11. OŽUJKA 1992.

Historijski arhiv u Subotici objavio je prvi svezak edicije *Koreni – Svedočanstvo vekova*, pod naslovom *Pravni položaj i stanovništvo Subotice 1391. – 1828*. Djelo je uredio viši arhivist **László Magyar**, pod uredništvom povjesničara **Milana Dubajića**. Knjiga je objavljena u sklopu obilježavanja 600-te obljetnice prvog pisanog spomena Subotice u povijesnim ispravama.

12. OŽUJKA 1957.

Umro je **Martin Džavić**, umjetnički soboslikar, jedan od prvih akademski školovanih subotičkih likovnih umjetnika. Slikarstvo je po dvije godine učio u Beogradu i Beču. Povjesničarka umjetnosti i likovna kritičarka **Olga Kovačev Ninkov** ističe kako je uz nedvojbeno darovitost bio i prvi školovan Bunjevac koji je počeo slikati svoje sunarodnjake, uistinu, njihove pučke motive. Rođen je 12. studenoga 1917.

12. OŽUJKA 1999.

Umro je **Geza Tikvicki**, metalni radnik, aktivist naprednog radničkog pokreta, revolucionar, sudionik NOP-a, član ratnog Biroa PK KPJ za Vojvodinu, visoki partijski i državni dužnosnik, član Saveznog izvršnog vijeća SFRJ i veleposlanik Jugoslavije u Mađarskoj do umirovljenja. Svoja ratna sjećanja sabrao je u knjizi *Slike ustanka u Bačkoj*. Rođen je 2. prosinca 1917.

POGLED S DRUGE STRANE:

SAČUVANA DOKUMENTA KAO SVJEDOČANSTVA
PODIZANJA NASELJA

Stare građevinske dozvole

Na prekretnici stoljeća, između 1899. i 1901. godine, u Subotici je godišnje izdavano oko 200 građevinskih dozvola. Po godinama ti podaci su sljedeći: 1899. bilo ih je 220; 1900. – 170; 1901. – 225. Ovaj broj odnosio se na svih tadašnjih osam gradskih kvartova, a dozvole za gradnju izvan kvartova, kao što su sela, salaši u okolnim pustarama, kuće u vinogradima i voćnjacima, kao i vile na Paliću, svrstavane su u istu odrednicu »izvan kvartova«.

na kojoj se dozvoljava podizanje objekta, ostali su sačuvani i mnogi projekti tih zdanja (ne u svim predmetima). Danas, poslije stotinu i više godina, nacrti davni projektanata većinom su u dobrom stanju, pogotovu oni izrađeni na debelom pausu, gotovo bez ikakvih oštećenja.

KAKVE SU KUĆE GRADILI

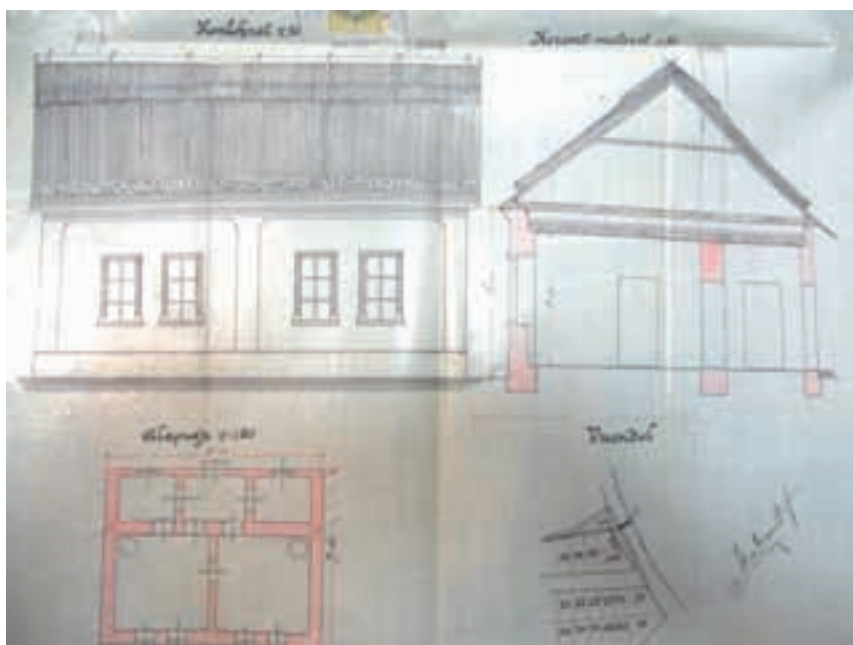
Dokumenta i spisi Gradskog vijeća u razdoblju između 1861. i 1918. godine podijeljeni su u

u okviru svake godine po kvartovima (I. –VIII., a od 1883. i izvan kvartova). Predmeti svakog kvarta su sređeni po abecednom redoslijedu vlasnika zgrada. Na sređivanju građe ovog odjela radila je **Marija Milodanović**, naznačeno je u opisima kojima je opremljena stara dokumentacija o građevinskim dozvolama.

Zaviriti u stare planove kuća je poput pogleda na ondašnje vrijeme, na želje, mogućnosti, stvaranje... Ima tu, među projektima, i vila, i velikih i skupih

VUČIDOL NA KRAJU STOLJEĆA

U četvrtom kvartu, na primjer, upravo na prijelazu iz devetnaestog u dvadeseto stoljeće, podignuto je nekoliko lijepih komfornih građanskih kuća, na današnjem Somborskom putu. Četvrti kvart u to vrijeme obuhvaćao je i *Vučidol*, područje na obroncima stare rječice Vok (u narodu češće zvane »šanac«), gdje su, prema pisanju kroničara, placevi prodavani nakon isušivanja okolnog vlažnog terena, upravo krajem devetnaestog stoljeća. Primjerice, 1900. godine izdano je 5 građevinskih dozvo-

Zaviriti u stare planove kuća je poput pogleda na ondašnje vrijeme, na želje, mogućnosti, stvaranje... Ima tu, među projektima, i vila, i velikih i skupih stambenih objekata, ali je najviše skromnih, »običnih«, dvosobnih kuća, kakve su masovno građene i narednih desetljeća

Stare građevinske dozvole s pratećim podacima pohranjene su i obrađene u Povijesnom arhivu, u okviru obimne povijesne građe dokumenata Gradskog vijeća slobodnog kraljevskog grada Subotica između 1861. i 1918. godine (ovaj fond nosi oznaku F: 2). Građevinske dozvole su samo mali segment tog velikog fonda, ali izuzetno interesantan, jer osim službenog odobrenja za gradnju, imena financijera, odnosno stanovnika grada – graditelja kuće, i adrese

nekoliko organizacijskih jedinica, kao što su, primjerice, skupštinski spisi, ured gradonačelnika, administrativno – upravni odbor, gradsko odvjetništvo, financijski odjel, inženjerski ured, vojni odjel itd.

Izdavanje dozvola za gradnju bilo je u nadležnosti inženjerskog ureda, to je bio jedan dio poslova ovog ureda. Građevinske dozvole, obuhvaćene u ovom fondu su iz razdoblja od 1875. do 1918. godine. »Sve građevinske dozvole su sređene kronološki, a

stambenih objekata, ali je najviše skromnih, »običnih«, dvosobnih kuća, koje osim soba imaju kuhinju i time je graditeljski plan zao kružen. Još i šezdeset – sedamdeset godina kasnije, u Subotici su mnoge kuće podignute po sličnom principu i sličnih gabarita, s dodatkom kupaone. Tako su, uglavnom, stvarana, takozvana, radnička naselja. A mnogi ih i danas smatraju idealnim krovom nad glavom, bez pretjeranih izdvajanja za gradnju, a poslije i za održavanje i režijske troškove.

la za gradnju kuća u Vučidolu, familijama **Vojnić, Rudić, Nimčević, Kopilović...**

Na sačuvanim projektima (uz pojedine građevinske dozvole nacrti objekta fale), kojima jedno stoljeće ničim nije narušilo vizualnu ljepotu, krovovi su, bar za dio njih, projektirani od trske. Mnogih objekata za koje je građevinska dozvola izdana tako davno, danas nema, barem ne u tada projektiranom obliku, ali su za naredna pokoljenja ostali sačuvani na crtežima i kao povijesna građa Subotice kroz vrijeme.

Katarina Korponaić

Ustrajati na izmjeni zakona

Skupština Grada na sjednici u ponedjeljak, 2. veljače, prihvatila je plan rada Radio Subotice, a vijećnici Demokratske stranke su ponovno tražili da se nadležnom ministarstvu uputi skupštinski zaključak da se od privatizacije izuzmu mediji koji imaju informativne programe na jezicima nacionalnih manjina. Vijećnik **Slavko Parać** istaknuo je kako je jedini razlog za privatizaciju lokalnih elektroničkih medija namjera da se njihova sredstva preusmjere u financiranje privatnih medija.

Šef vijećničke skupine Srpske napredne stranke **Gojko Radić** je kazao da se zakoni moraju poštovati i da se na ovakav način ne guše prava nacionalnih manjina, jer i sada postoje brojna manjinska glasila. Istodobno, **Radmilo Todosijević**, također vijećnik SNS-a, ipak je bio za pokretanje inicijative za izmjenu zakona, kako bi Skupština grada i dalje imala dominantan utjecaj u upravljanju Radio Suboticom i nakon privatizacije. »Zanemarljivo je pri tome kakva će vlasnička struktura biti. Vlasništvo nigdje nije određivalo uspjeh tvrtke, nego kakvoća upravljanja, menadžment je taj koji vodi cijelu priču. Ukinemo li ovaj Radio, ili mu definiramo neku drugu programsku shemu, osiromašit ćemo i nas i građane. Uniformnost na razini kompletne cjeline nije dobra. Nije isto ako privatizirate Radio u Paraćinu ili Čupriji, ili privatizirate Radio u Subotici«, kazao je Todosijević.

Crkvama ostaje zemlja

Vijećnici Skupštine grada ipak nisu poništili skupštinsku odluku donesenu prije osam godina kojom je 720 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta ustupljeno crkvama i vjerskim zajednicama na korištenje. Nakon što je Apelacioni sud ovu odluku proglasio nezakonitom, subotička skupština je već jedanput pokušala izjašnjavaње, ali je tada ta točka skinuta s dnevnog reda. Sada je Gradsko vijeće predložilo poništavanje odluke, ali vijećnici to nisu prihvatili, te crkve i vjerske zajednice i dalje mogu koristiti ovo zemljište. Član Gradskog vijeća **Šimon Ostrogonac** je izjavio da je to politička odluka koja grad može koštati i do milijun eura kroz nadoknadu štete, i koju će Ustavni sud oboriti.

Skuplji plin i struja

Od 1. ožujka poskupio je plin a od sljedećeg mjeseca poskupjet će i struja. Prosječna cijena plina *Srbijagasa* za sva kućanstva bit će 52,4 dinara po metru kubičnom, a kod svih ostalih distributera 53,2 dinara po kubiku, bez PDV-a. Struja će od 1. travnja poskupjeti za 15 posto, uključujući i novouvedenu trošarinu, koja će biti uvedena da bi se smanjila neefikasna potrošnja.

UG Solidarnost protiv ovrhe

Desetak članova Udruženja građana *Solidarnost* prošlog tjedna su se okupili ispred kuće bivših radnika *Severa*, **Živka Strajina** a sljedećeg dana i **Jovanke Kovač**, kako bi spriječili ovrhu koju je naložio Osnovni sud u Subotici. Oni naime nisu isplatili sudsku taksu od 65.000 dinara, kao i troškove odvjetnika *Severa* od 11.000 nakon što su izgubili spor od svoje bivše tvrtke, a u istoj situaciji je i 460 bivših »severaša« koji nisu uspjeli na sudu ostvariti ono što im

pripada. Više od tisuću bivših radnika *Severa* tužilo je nekadašnjeg giganta u elektroindustriji jer im je u razdoblju od 1997. do 2002. godine zbog problema u proizvodnji plaća umanjena za 20 posto. Radnicima je tada rečeno da će im ovo umanjeno biti nadoknađeno iz privatizacije, međutim, ta obveza nije prenesena na kupca i radnici su pojedinačnim tužbama ostvarivali svoje pravo. Primjerice, **Živko Strajin** računa da mu je *Sever* ostao dužan oko 300.000 dinara.

Udruženje građana *Solidarnost* tvrdi da se sud, i osnovni i apelacioni, ogrešio o »severaše« jer je pošao od stava da je privatizacija tvrtke završena 2005. godine, kada je ATB potpisao ugovor o kupovini tvrtke, umjesto 2010. godine, kada je isplaćena i posljednja rata. Predsjednik Izvršnog odbora *Solidarnosti* **Mikloš Olajoš Nađ** je kazao da je tužbe zbog zaostalih plaća protiv *Severa* podnijelo oko 1.100 radnika u ukupnom iznosu od oko 8,2 milijuna eura, a s obzirom na to da je sud prihvatio oko 500 tužbi, on smatra da je namjera taj iznos isplatiti novcem 460 odbijenih tužbi.

Sudski izvršitelji nisu došli u zakazano vrijeme, vjerojatno jer je *Solidarnost* organizirala u isto vrijeme konferencije za novinstvo pred kućama bivših »severaša«. Zbog ovih brojnih nepravilnosti prije dvije i pol godine Udruženje je podnijelo žalbu i Ustavnom sudu, ali odgovora još nema. Stoga je nedavno *Solidarnost* uputila otvorena pisma ministrima pravde i policije **Nikoli Selakoviću** i **Nebojši Stefanoviću** u kojima traže da se ispituju privatizacije u nizu subotičkih poduzeća.

Nova sistematizacija u Gradskoj upravi

Primjenom nove sistematizacije radnih mjesta u Gradskoj upravi umjesto šest formirano je deset tajništava, ali ovom reorganizacijom smanjen je i broj radnih mjesta s 250 na 213, priopćio je gradonačelnik **Jenő Maglai**. Broj izvršitelja poslova predviđenih sistematizacijom smanjen je s 430 na 340, a za godinu dana lokalnu samoupravu je napustilo oko 50 zaposlenih po raznim osnovima. Maglai je kazao da su prilikom formiranja novih tajništava vođeni teški pregovori između koalicijskih partnera, i da su primjenom koalicijskog sporazuma moguća neka stranačka zapošljavanja, ali prema njegovoj ocjeni to je mnogo manji ustupak u odnosu na poboljšanja u učinkovitosti rada koja će biti osigurana novom sistematizacijom.

PROBLEMI JEDINE KATOLIČKE ZAJEDNICE ZA ODVIKAVANJE OD OVISNOSTI

Ima li pomoći za *Hosanu*?

Zbog nemogućnosti da osigura financije za opstanak zajednice Hosana od 16. siječnja ne primaj šticeenike * Konkretno rješenja još uvijek nema

Humanitarno-terapijska zajednica za pomoć ovisnicima *Hosana* već skoro dva mjeseca ne prima šticeenike u zajednici u Žedniku, dok su šticeenici zatečeni u zajednici premješteni u *Zemlju živih* u Čeneju. Poslije sedam i pol godina tako je prekinut rad jedine katoličke zajednice u Srbiji za odvikavanje od bolesti ovisnosti, a razlog su financije. O tome smo prvi opširno pisali na stranicama naših novina, a kasnije su priloge o tome objavili i drugi mediji, pa i Radio televizija Srbije. Medijska halabuka se stišala, a mi smo mjesec i pol dana kasnije provjeravali ima li nekih pomaka i nade da će zajednica opet biti u mogućnosti primati šticeenike.

NADA U GRAD SUBOTICU

Od voditelja Zajednice *Hosana* velečasnog **Marinka Stantića** doznajemo da se za ovih mjesec i pol dana praktički ništa nije dogodilo. Jedini s kojima su, poslije medijskih objava, razgovarali bili su predstavnici Grada Subotice. »Predočili smo im naše potrebe, a to je plaćanje dva uposlena radnika i pokrivanje mjesečnih troškova od tisuću eura«, kaže za *Hrvatsku riječ* Stantić. Da je razgovora bilo i da ima dobre volje da se pomogne u izjavi za naš list potvrdio je i zamjenik gradonačelnika Subotice **Tomislav Veljković**. »Čuli smo koje su njihove potrebe, dakle razgovarali smo, ali te razgovore još nismo okončali. Niti smo ih odbili, niti donijeli odluku da im pomognemo. Jednostavno moramo naći način na koji to možemo realizirati. Proračun za ovu godinu je formiran i sada moramo naći način kako i iz kojih sredstava osigura-

ti tu pomoć. Tražimo način da pomognemo da zajednica opstane, a želja nam je da nađemo neko sustavno rješenje da se s istim problemom ne bi ponovno susreli naredne godine. Da tražimo sponzore, ili će to biti sredstva iz proračuna, s koje stavke, sve su to otvorena pitanja«, kaže Veljković i dodaje da će pitanje *Hosane* na dnevnom redu lokalne vlasti biti nakon usvajanja

se ovogodišnji natječaji očekuju, pozvani su da svojim projektom apliciraju za sredstva.

POMOĆ ZEMLJE ŽIVIH

Pomoć u prihvatu šticeenika iz *Hosane* pružila je pravoslavna zajednica *Zemlja živih* iz Čeneja kod Novog Sada. »Mi smo primili trojicu šticeenika. Riječ je o jednom ovisniku o alkoholu,

voljno. Trenutačno imamo 150 šticeenika, raspoređenih u četiri muške i jednoj ženskoj kući. Šticeenici su iz Srbije, Makedonije, Crna Gore, Bosne i Hercegovine, Amerike. Nacionalnost i vjerska pripadnost nisu bitni, važna je samo želja ovisnika da sudjeluju u ovom programu«, kaže otac Čurčin.

Interesiralo nas je i imaju li u *Zemlji živih* problema s finan-

Vlč. Marinko Stantić u Hosani dok je bilo šticeenika

planova rada javnih poduzeća i ustanova.

Može li *Hosani* pomoći pokrajinsko tajništvo za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju pokušali smo doznati od podtajnice za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju **Novke Mojić**, ali zbog zauzetosti podtajnice nismo uspjeli dobiti odgovor i pored nekoliko pokušaja. No, neslužbeno doznajemo da je 2013. godine *Hosana* koristila sredstva iz ovog tajništva, prošle godine nisu sudjelovali na natječajima, a s obzirom na to da

jednom od droge i jednom ovisniku od kocke i droge. Uklopili su se u život u novoj zajednici, jer su principi na kojima rade sve zajednice za odvikavanje od ovisnosti isti«, kaže za naš list duhovnik zajednice *Zemlja živih* otac **Branko Čurčin**. Doznajemo i da program odvikavanja u *Zemlji živih* također traje tri godine, a osnovni principi su red i rad. »Kada dođu kod nas oni su bez ikakvih životnih navika i mi prvo insistiramo da prihvate ritam života i rada koji je ustrojen kod nas. Svi su ovdje dobro-

cijama, odnosno na koji način osiguravaju sredstva. Doznajemo da su i njihove brige iste kao i u *Hosani*, a to je kako osigurati novac za opstanak zajednice. Stalnog izvora financiranja nema i kako kaže otac Čurčin preživljavaju čudom Božjim i zajednica opstaje najviše zahvaljujući donatorima.

Dodajmo na kraju da Zajednica *Hosana* nije prestala s radom, ali će se ubuduće baviti preventivom. Također nije ugašen ni *Hosanafest*.

Zlata Vasiljević

**RAZGOVOR: MR. JECA ILIĆ, EKONOMIST, PREDSEDNIK POVJERENSTVA HNV-a
ZA PROMICANJE GOSPODARSKE SURADNJE**

Potpورا onima koji imaju ideje i hoće raditi

Na četvrtoj sjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća imenovani su odbori i povjerenstva HNV-a, a među njima je i Povjerenstvo za promicanje gospodarske suradnje. Na čelu tog odbora je mr. Jeca Ilić iz Sombora. Što je zadaća tog povjerenstva, što od njega mogu očekivati gospodarstvenici i poduzetnici te koliko je značajna suradnja s Hrvatskom doznajemo u razgovoru s Jecom Ilićem.

Koja je zadaća Povjerenstva za promicanje gospodarske suradnje?

Smatram da će osnovna zadaća ovog povjerenstva biti pokušaj da se pomogne pripadnicima hrvatske nacionalne zajednice u njihovom gospodarskom razvoju. Tu mislim na isticanje primjera pozitivne prakse naših ljudi i pokušaj da se i njima pomogne da ostvaruju još bolje rezultate. Pokušat ćemo da u tim sredinama što više afirmirano sve ono što može biti doprinos gospodarskom napretku.

Mislite li tu pri tome da recimo mještanima Monoštora koji se bave proizvodnjom paprike pomognete kroz neka savjetovanja, predavanja i na to da im omogućite da unaprijede i bolje plasiraju svoje proizvode?

Upravo to. Hoćemo pomoći u organiziranju raznih tribina, stručnih savjetovanja baš u tim mjestima gdje postoji dobra osnova. S druge strane gdje god mi članovi povjerenstva budemo u prilici isticat ćemo i u domaćim i u regionalnim krugovima gdje to na području Vojvodine postoji neka perspektivna proizvodnja, koju ćemo onda direktno i indirektno promovirati.

Situaciju i potrebe u mjestima gdje žive Hrvati najbolje poznaju oni koji tamo žive. Znači li to da članovi povjerenstva dolaze iz različitih sredina gdje žive Hrvati?

Da budem iskren nisam imao velikog utjecaja na izbor članova povjerenstva. Osobno neke od njih poznajem i smatram da je to upravo tako. To su ljudi koji imaju određena iskustva u gospodarstvu, ljudi koji imaju određeni utjecaj u sredinama gdje žive i što je po meni najvažnije da imaju jake motive i želje afirmirati sredine iz kojih dolaze. Naravno, nećemo gledati usko lokalno već ćemo kao povjerenstvo raditi za cjelokupnu hrvatsku nacionalnu manjinu.

Kakve su mogućnosti suradnje s Hrvatskom u osiguravanju neke vrste pomoći, sudjelovanja na sajmovima, manifestacijama...?

Nadam se da ćemo kroz različita strukovna udruženja matične države Hrvatske i kroz institucije Srbije imati punu potporu za afirmaciju svih naših ideja. Nećemo se zadržati samo na tome i nećemo očekivati da neko nama samo pomaže, već

ćemo se i sami truditi uspostaviti suradnju s drugim udrugama iz Hrvatske, Mađarske, Vojvodine, pa i ostatka Europe. Znamo da dosta poduzeća na području Vojvodine imaju vlasnike iz Hrvatske. No, ne očekujemo da je apriori to naša prednost, ali ćemo i kroz suradnju s njima pokušati lakše ostvariti naše ciljeve.

Imate li već neki konkretan projekt na kome će povjerenstvo prvo raditi?

Ne bih još pričao ni o jednom konkretnom projektu prije nego što to usvojimo kao jedan program rada povjerenstva. Do 15. ožujka ćemo održati konstitutivnu sjednicu. Tada ću čuti prijedloge i ideje svih članova povjerenstva i naravno iznijeti i svoje viđenje načina djelovanja povjerenstva. Tek tada možemo pričati o konkretnim projektima. Očekujem potporu svih članova povjerenstva, da uvažimo sve prijedloge pa ćemo onda razgovarati i o konkretnim projektima.

Od članova povjerenstva očekujem da će ukazati na uspješne ljude u svojim sredinama i predložiti da prvo čujemo njih – što to oni proizvode, što

rade, s kojim su se problemima susretali i na koncu da čujemo što oni očekuju kao pomoć da bi se mogli dalje razvijati. Kada čujemo njih vidjet ćemo što možemo uraditi. Ne da tražimo pomoć od države već kroz povezivanje sa sličnim poduzetnicima u regiji koji su bolji, koji možda imaju viška kapitala, pa su spremni ulagati. Naravno pratili bi i na koji način možemo osigurati i neku pomoć od države, ali se ne bi previše oslanjali na tu vrstu pomoći.

Koje su to oblasti u kojima ima budućnosti i u koje bi se mogli usmjeriti naši ljudi?

Prije svega trebamo vidjeti što se to događa na prostorima gdje živimo i tu tražiti svoje mjesto, a ne tražiti nikakve posebne pogodnosti i smatrati da će netko zato što smo pripadnici manjine već apriori nama dati određenu šansu. Ono što se mora isticati je autentičnost i specifikum regija gdje žive naši ljudi. S jedne strane to su poljoprivreda i specifični proizvodi kojih nema na drugim prostorima. To je mogućnost i šansa za početak proizvodnje, a nakon toga treba polagano stvarati i prerađivačke kapacitete. Inače u svijetu je trend traganje za specifičnostima neke regije i traganje za onim što ta regija može ponuditi, što drugi nemaju.

Spona između gospodarstva i turističke ponude po meni je budućnost. Ne u smislu – mi ćemo se pretvoriti u zemlju turizma, već u smislu da ćemo nuditi nešto što drugi nemaju. Danas gdje god ima malo slobodnog novca ljudi su spremni putovati, istraživati, vidjeti nešto novo.

Z. Vasiljević

U SUSRET VESLAČKOM MARATONU U METKOVIĆU

Za *Salašare somborske* neretvanska lađa

Veslačka ekipa HKUD-a *Vladimir Nazor Salašari somborski* sudjelovat će i ove godine na Maratonu lađa na Neretvi, koji će biti održan od petog do devetog kolovoza. Pripreme ekipe su već počele, a od svibnja veslači će vježbati na tradicionalnoj neretvanskoj lađi čija je izrada u tijeku.

Odlučni da se za predstojeći maraton što bolje pripreme *Nazorovi* veslači počeli su s vježbama snage. Jednom tjedno treniraju u Hrvatskom domu. No, čim vrijeme dozvoli izići će i na vodu, a za dva mjeseca imat će i svoju neretvansku lađu na kojoj će trenirati. »Neretvanska lađa koja će biti napravljena u radionici majstora **Đure Ranga** u Monoštoru bit će izrađena po nacrtima koje smo dobili od Udruge lađara iz Metkovića i bit će vjerna kopija tradicionalne

neretvanske lađe u kojoj se i vesla maraton od Metkovića do Ploča. Osim lađe bit će napravljen i parić, jarbol i deset neretvanskih vesala«, kaže pročelnik sportske sekcije **Pavle Matarić** i dodaje da je rok za završetak posla prvi svibnja.

Ideja o izradi neretvanske lađe bit će realizirana zahvaljujući dopredsjedniku Vlade Vojvodine i pokrajinskom tajniku za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Mirosalvu Vasinu**. Za majstora **Đuru Ranga** ovaj posao je rutina, jer već ima iskustava u izradi sličnih plovila. »Uradio sam dvije dunavske *šajke* i mislim da su kompliciranije od ove neretvanske, pa ovo neće biti težak posao, ali naravno svaka veća lađa izazov je za sebe. Lađa će biti od hrastovine – hrasta lužnjaka i trebat će oko dva kubična metra hrasta. Lađa je osam metara dužine, tri metar širine i 92 centimetra dubine«, kaže majstor Rang.

Od svibnja veslači će se za predstojeći maraton pripremati na istom tipu lađe kao što su i lađe kojima se vesla na neretvanskom maratonu. Ovogodišnji maraton bit će peti put da *Salašari somborski* sudjeluju na ovom prestižnom veslačkom natjecanju. Prošlogodišnje 25. mjesto do sada je njihov najbolji plasman, a sebi su za ovu godinu postavili još više ciljeve.

Z. Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Između stvarnog i mogućeg

Ovotjedni komentar počeo ću vicem koji mi je ovih dana ispričala moja kćer. Kaže upecao naš čovjek tu na Dunavu soma. Sav sretan, vratio se kući s ribičkim ulovom, razmišljajući o slasnom ručku koji ga čeka, a poželio je pohanog soma. Ali ne može, jer supruga kaže nema ni brašna ni jaja. Ne odustaje on, zadovoljiti će se i prženim somom, ali ne može ni to – nema ulja. Pa, dobro nije ni čorba tako loša, ali ne može ni čorba jer nema ni peršina ni mrkve. Bijesan uze tog soma odnese do Dunava i pusti ga u vodu, a som zapliva uz riječi – živjela Srbija. Na sreću još nismo došli do toga da nemamo ni ulja ni brašna, daleko bilo. No, tko zna, jer prosječna plaća koju dobiva prosječan Somborac pala je na tričavih 250 eura. A što se može s tim novcem znaju dobro oni koji svaki dan kupuju i plaćaju račune. Nisam bila lijena pa sam malo prelistala svoje stare bilježnice ne bi li našla neku usporedbu kako su se kretale naše plaće i kada je kotač krenuo nizbrdo. A neumoljive brojke kažu da je to bilo 2012. godine kada nam je prosječna plaća od 400 eura pala na 280 eura. Ako je za utjehu nisu Somborci izuze tak, jer kola su nizbrdo krenula svima. A jednom kada krenu pitanje je gdje će stati. Da ne stignemo samo do onog vica s početka.

Još malo o brojkama. Za ovu proljetnu sjetvu ratari će morati uložiti 42 milijuna eura. Zato i ne čudi njihov revolt što im rod repe još nije plaćen i što ne znaju ni kada će to biti. A kada su dobili priliku da to direktno pitaju one koji im duguju – tajac. Takav je naš narod, stoljećima učen da radi, šuti i trpi.

Još malo arhivskih podataka. Prije pet godina ta ista sjetva paore je koštala 33 milijuna eura. Za pet godina za milijune eura narasli su troškovi pogonskog goriva, gnojiva, sjemena, kemije. Sada bi za usporedbu bilo dobro vidjeti gdje su tu cijene poljoprivrednih proizvoda. Ide li krivulja gore ili na dole, ali te podatke sam negdje zagubila. Ili možda nikada nisu ni objavljeni.

Deset najboljih somborskih studenata društvenih i prirodnih znanosti potpisalo je s gradom ugovore o stipendiranju. Do okončanja studija dobivat će mjesečno oko 10.500 dinara. Uručujući im ugovore gradonačelnik Sombora zaželio im je povratak u Sombor po okončanju studija. To im i ja želim, jer ukoliko se vrate oni najbolji znači da budućnosti ima i da se ona malo prije spomenuta kola više ne kotrljaju nadolje. Živi bili, vidjeli i dočekali.

Z. Vasiljević

SABOR ZEMLJORADNIKA SRIJEMA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Ministrica uručila nagradu

Nagrade rekorderima

*Proizvođače muče nestabilni uvjeti poslovanja,
nesigurnost plasmana i nestabilne cijene*

bolji proizvođači kukuruza, da bi od 1969. bile uključene i ostale kulture. Na ovogodišnji, 41. po redu Sabor rekordera Srijema bilo je prijavljeno 245 natjecatelja, 192 u ratarskoj i svega 53 u stočarskoj proizvodnji. Srijemska gospodarska komora je prvoplasiranim

rekorderima dodijelila zlatnik, drugoplasirani su dobili veći srebrnjak, a trećeplasirani poljoprivrednici su nagrađeni s manjim srebrnjakom. **Đorđe Božić**, predsjednik Srijemske privredne komore istaknuo je da je Sabor rekordera izuzetno važna manifestacija za cijeli Srijem i da ima podršku svih srijemskih lokalnih samouprava, Pokrajine i Republike: »Poslovanje i rad u poljoprivredi je teško i neizvjesno i zbog se moramo zalagati da se to promijeni. Proizvođače muče nestabilni uvjeti poslovanja, nesigurnost plasmana i nestabilne cijene. Srijem s oko 230.000 hektara obradivih površina predstavlja značajan potencijal za Srbiju. Već četvrtu godinu izvoz iz Srijema ima rast i pozitivnu bilancu, ali treba težiti da se struktura izvoza promijeni – treba aktivirati prerađivačke kapacitete«, izjavio je Božić.

RAZVOJ STOČARSTVA

U ime grada domaćina nazočne je pozdravio **Vladimir Nastović**, načelnik Gradske uprave za poljoprivredu Grada Srijemska Mitrovica: »Grad Srijemska Mitrovica i ove godine u svom proračunu osigura-

va značajna sredstva za poljoprivredu. Poseban naglasak stavljamo na razvoj stočarstva, a očekujemo da će pokretanje Mitrosovih pogona biti motor razvoja poljoprivrede na našem teritoriju, kao i na teritoriju cijelog Srijema i Mačve«, rekao je načelnik Nastović.

Sabor su financijski pomogli između ostalih općine Stara Pazova i Pećinci, čiji su predstavnici dodijelili nagrade poljoprivrednicima koji su ostvarili rekordne prinose na svojim njivama.

S. Darabašić

POLJOPRIVREDNICI U GUBITKU

Poljoprivrednici s kojima smo razgovarali kažu da su zadovoljni prošlogodišnjim prinosima, s obzirom na kišnu godinu. Ističu da su dosta novca uložili kako bi zasijane kulture sačuvali od bolesti te su zbog velikih ulaganja u gubitku.

Slavko Maletić iz Vognja je prošle godine sa sortom pšenice *Rapsodija* na površini od 3,45 hektara ostvario prinos od 8.750 kilograma po hektaru: »Prošla godina za nas poljoprivrednike je bila loša. Prinosi su bili dobri, ali smo imali problema s bolestima. Bilo je dosta ulaganja kako bi sačuvali prinos. Kada se sve sabere, ja sam bio u gubitku, jer sam puno novca uložio da bi zaštitio pšenicu«, kaže Slavko Maletić, rekorder u proizvodnji pšenice na površini preko tri hektara.

Ilija Bogojević iz Iriga zadovoljan je prinosom pšenice, ali ističe da ju je morao više prskati zbog bolesti: »Na šest hektara sam sa sortom *Zvezdana* imao prinos od 9.200 kilograma po hektaru. Pšenica mi je i dalje u silosu i čekam bolju cijenu, trenutno je cijena 21 dinar po kilogramu, što je jako malo jer je ožujak i uskoro nas čeka nova žetva. Realna cijena pšenice je oko 26 dinara po kilogramu, ali teško da ću je prodati po toj cijeni«, smatra Bogojević.

Proizvođač rajčice iz Erdevika **Predrag Danilović** po prvi put se natječe na Saboru i zauzeo je treće mjesto u ovoj proizvodnji: »Erdevik je odličan teren za proizvodnju rajčica. Rajčice proizvodimo već desetak godina na oko hektar zemlje. S hibridom *Linda* ostvario sam prinos od 66.100 kilograma po hektaru. Ulaganja su velika, a i rizična je proizvodnja, veliki ulozi su za sjeme i gnojivo, a sve ostalo je rad. Nemamo organiziranu prodaju ali radimo i cijedenje i kuhanje rajčice i to nas izvuče«, ističe Danilović.

Ministrica poljoprivrede **Snežana Bogosavljević Bošković** otvorila je 41. Sabor zemljoradnika Srijema u mitrovačkoj Gradskoj kući, prošlog petka, 27. veljače, koji je održan u organizaciji Srijemske privredne komore, uz potporu Ministarstva poljoprivrede i zaštite okoliša, Pokrajinske Vlade i Privredne komore Vojvodine te tom prigodom dodijelila nagrade najboljim ratarima. Ministrica je obračunajući se nazočnima istaknula: »Poljoprivreda nije dovoljno razvijena i zbog toga je ovakav skup odlična prilika da se promoviraju najbolji rezultati poljoprivrednika i da se javno pohvale rekorderi.« Kazala je kako Ministarstvo ulaže napore radi oporavka stočarske proizvodnje te najavila kako će se raditi na tome da se omogućiti početak korištenja sredstava iz predpristupnih fondova Europske unije te nagovijestila kako će se već krajem godine moći natjecati za ova sredstva.

MANIFESTACIJA VELIKOG ZNAČAJA

Prvo natjecanje zemljoradnika Srijema održano je 1967. godine, kada su proglašeni naj-

ODRŽANA REDOVITA SKUPŠTINA KATOLIČKOG DRUŠTVA IVAN ANTUNOVIĆ

Ostvareni i zacrtani ciljevi

Redovita skupština Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* održana je 26. veljače u pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici. Na početku skupštine, nakon kratke molitve i pozdrava predsjednika Društva mons. **Stjepana Beretića**, članovi skupštine usvojili su jednoglasno s prethodne skupštine održane 3. ožujka 2014. godine.

PROTEKLA GODINA

Izvješće o radu za 2014. godinu podnio je predsjednik Društva mons. Beretić koji je, među ostalim, naveo da je tijekom 2014. godine Društvo organiziralo *Dane biskupa Ivana Antunovića*, *Prelo sićanja*, održani su *Dani Albe Vidakovića*, XII. Pokrajinski susret hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva 2014.*, *Zlatna harfa*, a Društvo je kao i svake godine bilo aktivno i tijekom održavanja *Dužijance* te je književna večer u okviru *Dužijance* bila posvećena **Albi Vidakoviću**. Društvo je prošle godine obilježilo i 100. obljetnicu rođenja **Antonije – Tone Kujundžić**, a uoči božićnih blagdana priređena je u Subotici XVIII. izložba *Božićnjaci 2014*. Važno je također naglasiti da je Etnološki odjel *Blaško Rajić* pri Društvu *Ivan Antunović* zajedno s Etnografski muzejom iz Zagreba, HKPD *Matija Gubec* i Galerijom prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta te Društvom vojvođanskih i podunavskih Hrvata iz Zagreba sudjelovao i u organizaciji izložbe koja je po prvi puta 6. prosinca 2014. godine otvorena u Etnografskom muzeju u Zagrebu pod nazivom *Slike od slame i božićnjaci bačkih Hrvata Bunjevaca*. Od predviđenih izdanja, u nakladi Društva redovito je izašlo dvanaest brojeva katoličkog lista-mjesečnika *Zvonik*, kalendar *Subotička Danica* za 2015. godinu, izdano je i II. dopunjeno izdanje knjige mons. Stjepana Beretića *Božji prijatelji s nama na putu*, čije je

predstavljanje održano 12. lipnja 2014. godine, a u studenom 2014. godine Društvo je izdalo i knjigu meditativne proze **Lazara Novakovića** *Recept* koja je 29. siječnja 2015. godine predstavljena u Subotici. Društvo se kao suizdavač zajedno s nakladničkom kućom *Agape* iz Novog Sada uključilo u izdavanje knjige **Gábora Tormásyja** *A Szabadkai Római Kath. Főplébánia története* (Povijest glavne subotičke rimokatoličke župe). Posljednji u nizu projekata za 2014. godinu bio je dokumentarni film *Svatovski narodni običaji* **Rajka Ljubića** koji je realiziran u produkciji Društva, a prikazan je 16. veljače u Subotici. Nakon jednoglasno prihvaćenog izvješća o radu za 2014. godinu, tajnik Društva dr. sc. **Ivica Ivanković Radak** podnio je i financijsko izvješće za 2014. godinu koje je također jednoglasno usvojeno.

PLAN ZA 2015.

Posljednja točka dnevnoga reda bilo je donošenje Plana i programa rada Društva za 2015. godinu od kojih su neki već ostvareni. Za ovu godinu u planu su redovite i prigodne manifestacije: XIII. pokrajinski susret hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva 2015.*, Sveta misa o 200. obljetnici rođenja Ivana Antunovića, Književna večer u okviru *Dužijance 2015.* te proslava 25. obljetnice djelovanja Društva, Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest*, *Zlatna harfa*, Obilježavanje 500. obljetnice rođenja svete Terezije Avilske te XIX. izložba *Božićnjaci 2015.*, kao i održavanje *Dana Ivana Antunovića*. Društvo također i u 2015. godini planira izdavati redovito i prigodna izdanja. Na Skupštini je također bilo riječi o mogućoj izradi i postavljanju spomenika Ivanu Antunoviću te **Aleksi Kokiću** kod subotičke katedrale, za koje je tek potrebno iznaći financijska sredstva.

Željka Zelić

TJEDAN U SRIJEMU

Različiti stavovi

Prethodni tjedan u Srijemu obilježen je raznolikim događanjima u nekoliko gradova. Od najznačajnijih izdvojila bih donesenu odluku vijećnika srijemsko-mitrovačkog lokalnog parlamenta o kreditnom zaduženju grada u visini od 611.500.000 dinara. Predviđeno je da novac bude iskorišten za dva kapitalna projekta – izgradnju podvoznjaka na pružnom prijelazu u naselju KPD u visini 490 milijuna dinara i izgradnju gradskog bazena. U opravdanosti kreditnog zaduženja predstavnici oporbe i vlasti imali su različite stavove. Predstavnici oporbe su izjavili da je to najveća greška u posljednjih 25 godina, što su obrazložili tvrdnjom da podvoznjak trebaju financirati Željeznice Srbije, a što se bazena tiče rekli su da grad ima bazen i da bi se za desetinu tih sredstava postojeći bazen mogao dovesti u red. S druge strane, predsjednik Skupštine grada **Milan Kovačević** istaknuo je da je izgradnja podvoznjaka neophodna zbog proširenja industrijske zone i velikog broja građana koji svakodnevno prometuju tim dijelom grada, ističući da će Grad Srijemska Mitrovica moći vrlo komforno servisirati kredit. U svakom slučaju, izneseni argumenti idu u prilog građana grada na Savi, barem kada je kvaliteta njihovog života u pitanju, a je li kreditno zaduženje opravdano ili ne, pokazat će kao i do sada, vrijeme. Predstavnici rumske općine nastavili su korake k realiziranju projekta uporabe toplotne energije iz obnovljivih izvora. Naime, predstavnici lokalne samouprave posjetili su mađarske gradove Komlo i Pečuh, gdje su obišli energanu koja koristi otpad drveta, grije 5.000 stanovnika i koja je od strane Europske unije dobila ocjenu najuspješnijeg projekta među zemljama članicama EU. Općina Ruma već je potpisala ugovor o izradi studije kao prvog koraka o realiziranju projekta, a početkom ožujka u Rumu bi trebali doći mađarski stručnjaci koji će uobličiti nekoliko mogućih verzija buduće studije za naselje Tivol. U najzapadnijem gradu u Srijemu Šidu, po pitanju eventualnih investicijskih projekata nažalost ništa novo. Ali zato već po ustaljenoj praksi ponovno javna prozivanja. Ovoga puta prozivke su od strane čelnika lokalne samouprave upućene na pojedine medije. Tako su već ovoga tjedna nagoviještene izvjesne kaznene prijave protiv izvjesnih novinara i glavnog i odgovornog urednika te medijske kuće. Ponekad se pitam je li u ovoj srijemskoj općini za sve ove ružne stvari što se događaju kriv »palanački« mentalitet ili pak nesposobnost pojedinih ljudi da postave stvari na zdrave noge.

S. Darabašić

U SUSRET OBLJETNICI CRKVE IME MARIJINO U STANIŠIĆU

Novo ruho stare dame

U tijeku je obnova zvonika na crkvi, a za potpunu obnovu potrebno je osigurati još oko 13 milijuna dinara

U Stanišiću u crkvi Ime Marijino mise se održavaju jednom tjedno, nedjeljom, na hrvatskom i mađarskom jeziku. Na misama bude četrdesetak vjernika, a nešto više ih je za Božić i Uskrs. Crkvena zajednica ima oko 500 vjernika Hrvata i Mađara. Ta crkva ove godine obilježava 200 godina, a za ovu obljetnicu koja će biti proslavljena u rujnu, crkva će djelomice biti i obnovljena. Crkva je zadužbina porodice baruna Redla i to grane porodice koja je imala posjede od Bajmaka do Rastine. Crkva svojom veličinom već na prvi pogled ostavlja dojam, a priči njoj tek slijedi.

OSTAVŠTINA BARUNA REDLA

Vodič u obilasku crkve bila nam je **Etelka Pekter**, zahvaljujući čijem angažmanu su osigura-

na sredstva za radove na obnovi crkve. S tri milijuna dinara financijer je Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice. »Crkva je izgrađena 1815. godine kao sakralna zadužbina porodice baruna Redla. Ova grana obitelji imala je posjede od Rastine do Bajmaka. Priča kaže da im je želja bila da izgrade crkvu koja će se vidjeti s njihovog imanja Šare u Aleksi Šantiću, ali i iz njihovog kaštela u Rastini. I to je točno jer je ovo je najviši dio ovog dijela lesne zaravni. Crkva je duga 50, a široka 25 metara. Prvotno je bilo zamišljeno da crkva ima dva tornja, ali je do kraja gradnje graditelj preminuo pa se obitelj opredijelila da crkvu završi s jednim tornjem«, priča nam Etelka Pekter i našu pozornost skreće na dva kipa na čeonj fasadi crkve. To su kipovi svetog Istvana i svetog Laszla. »Kipovi su u prirodnoj ljudskoj veličini i nigdje u Vojvodini više

nema kipova ova dva mađarska kralja u prirodnoj veličini. I ono po čemu je ova crkva još jedinstvena je krypta u kojoj je sahranjeno 13 članova obitelji Redl«, kaže naša sugovornica.

Za svih 200 godina nije bilo većih radova na obnovi crkve, koja je u unutrašnjosti u »prvoj farbi«, a spolja u »prvom malteru«. »Prije stotinu godina ova crkva važila je za treću najljepšu crkvu Kaločke nadbiskupije i ova obljetnica je prilika da, koliko možemo, crkvu dovedemo u red. Želja nam je da za dvjestotu obljetnicu osiguramo i sredstva za vanjsku obnovu i zamjenu vrata, a da za 225 obljetnicu obnovimo i unutrašnjost crkve«, kaže Pekterova.

U tijeku su radovi na obnovi tornja i sata, ali je to tek dio potrebnih radova i sredstava, jer su procjene da je za sve neophodne radove potrebno oko 16 milijuna dinara.

MONUMENTALNA CRKVA U STILU KLASICIZMA

Ljubaznošću dr. sc. **Zsuzsanne Korhecz Papp**, diplomirane slikarice restauratorice iz Subotice

Unutrašnjost crkve Ime Marijino

Urna sa srcem

dobili smo više podataka o samoj obitelji baruna Redla i crkvi. Kako ona piše u svom radu *Katolička crkva Ime Marijino i njene umjetničke vrijednosti* objavljenog u časopisu *Bácsország* monumentalnu crkvu Ime Marijino je 1815. godine podigla porodica Redl, koja je dobila donaciju nad Stanišićom 1805. godine. S donacijom je vlasnik prihvatio obveze ktitora, to znači da je trebala podići crkvu, koja je odgovarala broju stanovništva. Crkvenu titulu Ime Marijino su često birali novi doseljenici njemačkog podrijetla u XVIII. stoljeću, a bila je popularna i među mađarskim stanovnicima. Iako se uglavnom kao graditelj crkve spominje barun **Emerik Redl** prava ktitorica je bila udova **Franca Redla** barunica **Julija Redl**. Dokaz za to je Diploma o

blagdanima crkve Ime Marijino, koju je darovao papa **VII. Pijus (Pius)** ktitorici i koja se čuva u crkvenom arhivu, a počinje riječima – Za molbu barunice Julije Redl kardinal Svete Stolice...

Svojim izgledom katolička crkva u Stanišiću i za laike oduvara od standardne gradnje u Vojvodini onog vremena. To u svom radu potvrđuje i naša sugovornica koja navodi da su crkve građene s kraja XVIII. i početka XIX. stoljeća najčešće građene po tipskim projektima, a da je u ovom slučaju nepoznati arhitekt koristio plan koji je po zahtjevima naručitelja promijenio, odnosno proširio. »Umjetničke vrijednosti katoličke crkve Ime Marijino u Stanišiću vjerno prikazuju bogatstvo i umjetničke zahtjeve njihovih ktitora. Plemićka porodica Redl, koja je veći dio života provela u Beču, Budimpešti ili na austrijskim posjedima, podigla je monumentalnu crkvu u stilu klasicizma ne samo iz svojih dužnosti, nego i radi reprezentacije. Običan puk koji je svake nedjelje bio na misama u toj veličanstvenoj građevini bio je sigurno očaran svim njenim ljepotama. Kod unutarne obnove bi se zahtijevao stručni restauratorski rad, ne samo ličilački, zanatski, jer radi se o najkvalitetnijem zidnom slikarstvu druge polovice XIX. stoljeća, a također i kod restauracije oltarskih slika. Ali, uvijek je najvažnije da zgrada ne prokišnjava i da statički bude osigurana«, kaže Korhecz Papp.

BOGATA UNUTRAŠNOST

Originalni prizor unutrašnjosti crkve Ime Marijino je bio mnogo jednostavniji, kako to priliči duhu klasicizma. To kako unutrašnjost crkve izgleda danas rezultat je obnove 1890. godine. Kako navodi Korhecz Papp zidne slike su također nastale za vrijeme velike obnove u seko tehnici, vjerojatno s emulzijskim vezivom te se nikako ne mogu nazvati freskama. Njihov autor je bio **Karolj Jakobi**, s pomoćnikom **Ferencem Lorom**. Uhodana metoda, kvalitetna izrada i viso-

KRIPTA

U kripti ispod crkve sahranjeno je 13 članova porodice Redl. Kripta je obnovljena 2009. godine za što je Pokrajina izdvojila 500.000 dinara, a 2011. godine iz proračuna grada izdvojeno je 300.000 dinara za osvjetljenje. Na Dan mrtvih u kripti se drži misa za pokoj duše onih koji su gradili crkvu. Nažalost 80-tih godina sarkofag u kome je bio sahranjen barun Redl je opljačkan, a odnesene dragocjenosti nikada nisu pronađene. U urni koja je u kripti po jednim izvorima je srce baruna Redla, a po drugima srce njegove supruge barunice Julije.

ki talent dao je sjajne, umjerene kompozicije u neorenesansnom stilu, koje okružuju neobarokni okviri. Vitraži, koji ukrašavaju velike stojeće prozore sporednih crkvenih brodova su izrađeni u radionici **Eduarda Kracmana** u Budimpešti 1890. godine. Po sjećanju mještana crkvene vezove je grofica Malvina Redl rođ. **Sečen** sama izvela. Apatinski majstor **Kaspar Fišer** je 1819. godine izgradio nove orgulje za crkvu u Stanišiću, koja su imala dva manuala i 18 registra. Za vrijeme velike obnove 1890. godine su nabavljene i nove orgulje iz Pečuha, iz poznate radionice **Angster**, a plaćene su novcem od priloga vjernika. Orgulje postoje i danas i u funkciji su. Nova zvona kupljena su 1930. godine.

Što se tiče klupa u crkvi one su najvjerojatnije iz vremena gradnje crkve. Iz ovih podataka da se zaključiti da je velika obnova crkve urađena 1890. godine. No, vjernici su se uvijek na sve načine trudili da koliko-toliko obnavljaju svoju crkvu. U arhivu je dopis od prije 15 godina upućen biskupu Subotičke biskupije u kome vjernici pišu da je crkva u takvom stanju da žbuka sa zidova otpada i da će se crkva zasigurno jednog dana i srušiti. Od biskupa su tražili blagoslov da pokušaju pomoć za obnovu da potraže kod Nijemaca, nekadašnjih žitelja Stanišića, navodeći pri tome da je prilikom obnove crkve 1978. godine pomoglo oko 200 donatora iz Njemačke.

Zlata Vasiljević

BARUNI REDL

Osnivač plemićke porodice baruna Redl od Rotenhauzena i Rastine je bio **Franc Jozef Redl** (oko 1700, poslije 1765.), savjetnik mađarske dvorske kraljevske komore i direktor riznice dobara bačke i potiske administrature. Plemićku titulu dobio je 1759. godine poslije 38 godina carske službe, a mađarsko plemstvo on i njegova djeca dobila su 1765. godine. Stariji sin Franc Redl je bio dvorski savjetnik. On je dobio feudalni posjed Rastinu. Njegova supruga bila je barunica Julija ktitorica crkve. Stariji sin Emerik (1793. – 1851.) je bio savjetnik mađarskog kraljevskog namjesništva i vlasnik posjeda Stanišić, Kelebija i Šara pustare.

8. ožujka

Osmi ožujka, odnosno Dan žena, pada u nedjelju. Povod je to za promišljanje položaja žene u raznim područjima, pa tako i u kulturi, odnosno umjetnosti. Tek kada sam počeo pisati ovaj tekst shvatio sam kako je malo žena u cjelokupnoj povijesti umjetnosti u odnosu na muške kolege i koliko im je stoljeća trebalo da dobiju svoje predstavnice u »kući slavnih«. Poznato je da uzrok tomu nisu bili ni odsustvo interesa, niti manjak talenta već dostupnost intelektualnih i tehničkih resursa: žene dugo vremena kroz povijest nisu mogle stjecati umjetničku naobrazbu ili se baviti umjetnošću.

Danas, na polovici druge dekade 21. stoljeća, pozicija žena umjetnica je mnogo bolja. Barem u zapadnom svijetu, gdje formalno vlada jednakost među muškim i ženskim autorima, po pitanju naobrazbe, pristupa institucijama i ustanovama, tržišta... No, neke vrste nejednakosti zasigurno postoje i danas, dovoljno je da si postavite pitanje (a preporučam i pobrojavanje na prste) – koliko suvremenih skladateljica, književnica, redateljica ili arhitektica znate, a koliko njihovih muških kolega?

A kakva je situacija sa ženama u kulturnom prostoru vojvođanskih Hrvata? Bilo ih je i ima ih, ali brojčano i značajem manje u odnosu na muškarce. Zanimljivo kako je u književnom životu ove zajednice najveće živuće ime (ili jedno od njih) upravo žena – **Jasna Melvinger**. Književnim stvaralaštvom u različitim domenama bave se i **Ljubica Kolarić-Dumić**, **Marija Lovrić**, **Ruža Siladev**, **Željka Zelić**, **Mila Markov Španović**, **Blaženka Rudić**, **Nedeljka Šarčević**, **Katarina Čeliković**, **Nevena Mlinko**, **Anita Đipanova**. Na (akademskoj) likovnoj sceni aktivne su: **Jasmina Vidaković Jovančić**, **Lea Vidaković**, **Melinda Šefčić**, **Marija Kovač**. Iako se radi o amaterizmu, treba tu spomenuti i fenomen umjetnosti u tehnici slame, kojom se bave isključivo žene. U umjetničkoj glazbi prisutna je **Tajana Tikvicki Raj** dok u filmskoj umjetnosti ovdašnjih Hrvatica nema. Za arhitekturu i umjetnički ples relevantnih podataka nemamo.

Što nam navedeno govori? Osim uočljivog »zaostajanja«, govori nam da žene umjetnice imaju još puno prostora za osvajati. A s obzirom na to da za većinu umjetnika/umjetnica nijedno vrijeme nije lako, to neće biti jednostavno. Neka im je na tom putu sa srećom. I da, sretan im i 8. ožujka!

D. B. P.

MELINDA ŠEFCIĆ IZLAŽE U ZAGREBU

Maske – dnevnic osvještavanja vlastitog

*»Iza vidljivog; iza maski postoji cijeli promjenljivi svijet koji reflektira ono unutarnje mijenjanjući boje i oblike«,
zapisala je Marijana Paula Ferenčić*

U Galeriji Vladimir Filakovac u Zagrebu prošloga je tjedna otvorena izložba *Karneval dvaju svjetova* na kojoj su prikazani radovi dviju akademskih slikarica – **Monike Meglič** i **Melinde Šefčić**. Šefčić je podrijetlom iz Subotice, a trenutačno je na trećoj godini doktorskog studija slikarstva na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Autorica teksta koji prati izložbu, likovna kritičarka **Marijana Paula Ferenčić** zapisala je kako Melinda Šefčić svojim duhovnim maskama konstruira izraze vlastitog bića. U tom procesu stvaranja, kako se dodaje, osvještava svoje transformacije, mijene i razvoje ujedinjavajući prošlost sa sadašnjosti. »Odrizi su to slojevitosti osjećaja i događaja koji zrcale ono posve osobno, iskustveno i spoznajno. Maske su stoga prikazi jedinstva različitosti, svojesvrnsni dnevnic bilježenja i osvještavanja vlastitog. Melinda Šefčić prepušta se intuitivnom traganju i svjesnoj analizi zarobljavajući trenutak na površinama prikazanog. Iza vidljivog; iza maski postoji cijeli promjenljivi svijet koji reflektira ono unutarnje mijenjanjući boje i oblike. Svjedočimo tako tom osobnom karnevalu pod maskama životnih ceremonija gdje zatičemo obredni ples. Njime, Melinda Šefčić potvrđuje simboličko tumačenje ritualnog prizivanja onog unutarnjeg i prirodnog kao i oslobađanja od materijalnog i vanjskog. Inicijacijski je to ples u kojemu ritam tijela ruši granice ujedinjujući prostor i vrijeme u trenutku slobode. Žive maske svojstvenih autoportreta Melinde Šefčić ili pak obredni ples iskonske spiritualnosti smrtnika (ili bogova) otkrivaju i ujedno naslućuju paralelne svjetove dvojnosti svakog od nas«, navodi Ferenčić.

Izložba *Karneval dvaju svjetova* može se pogledati do 18. ožujka.

D. B. P.

Dani Ivana Antunovića u Subotici i Kalači

SUBOTICA – U povodu 200 godina od rođenja narodnoga preporoditelja Hrvata u južnoj Ugarskoj **Ivana Antunovića** ove će godine biti održani *Dani Ivana Antunovića* u Subotici i Kalači. To je odlučeno na zajedničkoj sjednici predstavnika suorganizatora ove manifestacije – Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost **Ivan Antunović** (Vojvodina, Republika Srbija), zatim Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj (Republika Mađarska), Filozofskoga fakulteta u Osijeku, Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu i Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (Republika Hrvatska), koja je održana 24. veljače 2015. godine, na Filozofskome fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, objavljeno je na www.zkvh.org.rs.

Dani Ivana Antunovića bit će održani u mjesecu lipnju tijekom tri dana – od petka do nedjelje (19., 20. i 21. lipnja 2015.), u Subotici i Kalači, i obuhvaćat će niz kulturnih priredbi. Središnji dio proslave jubileja bit će međunarodni znanstveno-stručni skup pod nazivom *Ivan Antunović – narodni preporoditelj Hrvata u Ugarskoj*. Skup je zamišljen kao interdisciplinarni – okupio bi teologe, etnologe, jezikoslovce, teoretičare i povjesničare književnosti te povjesničare. Nakon skupa predviđeno je i objavljivanje zbornika radova sa skupa, koji bi imao međunarodnu recenziju.

Potpora redefiniranju smjernica kulturnog razvitka

NOVI SAD – Stručni tim Vijeća Europe u području kulturne politike i Ministarstva kulture i informiranja Vlade Republike Srbije, zajedno s pokrajinskim tajnikom za kulturu i javno informiranje **Slavišom Grujićem** i direktorom Fonda *Europski poslovi* **Sinišom Lazićem** održali su prošloga tjedna radni sastanak posvećen reviziji »dokumenta kulturne politike« Srbije i Vojvodine. Cilj ovog programa Vijeća Europe je potpora redefiniranju smjernica kulturnog razvitka, temeljem metodologije rada koja je već primijenjena u mnogim zemljama Europe.

Eksperti iz EU su ovom prigodom razgovarali i s predstavnicima kulturnih institucija u AP Vojvodini, među ostalim i s predstavnicima zavoda za kulturu nacionalno-manjinskih zajednica.

Prema riječima **Katrin Merkel**, nakon upoznavanja s radom ustanova, radi se analiza stanja temeljem koje eksperti mogu pomoći na izradi dokumenta kulturne politike Srbije i Vojvodine.

Suradnja Prepreka i Lemeša

LEMEŠ – Dramski odjel HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada gostovao je u nedjelju 1. ožujka u Lemešu s predstavom *Noć bogo-*

va rađenoj po drami **Mire Gavrana**. Domaćin im je bilo mjesno HBKUD *Lemeš*. Čelni ljudi obje udruge izrazili su ovom prilikom veliku želju da ova suradnja bude što plodonosnija.

Hrvatski filmovi na 43. FEST-u

BEOGRAD – Hrvatski film *Zagreb cappuccino* bit će prikazan u okviru 43. FEST-a, čiji će gosti biti redateljica tog ostvarenja **Vanja Sviličić** i glumica u filmu *Mila Elegović*. *Zagreb cappuccino* je na programu 6. i 7. ožujka.

Publika će na ovogodišnjem FEST-u, i to u okviru glavnog natjecateljskog programa, moći pogledati film *Takva su pravila* hrvatskoga autora **Ognjena Sviličića** koji će biti prikazivan 4., 5. i 6. ožujka. Također, bit će prikazan i film *Memoari slomeljenog uma* **Danila Lole Ilića** koji je na programu 6. i 7. ožujka.

43. FEST održava se od 27. veljače do 8. ožujka u više beogradskih kino dvorana.

D. B. P.

Tony Cetinski u Subotici

SUBOTICA – Poznati hrvatski pop pjevač **Tony Cetinski** održat će koncert u Subotici u subotu, 7. ožujka, u Dvorani sportova, s početkom u 20 sati. Karte po cijeni od 1.000 dinara mogu se kupiti u Dvorani sportova te na sljedećim prodajnim mjestima: *WinWin*, *Borsalino*, *Caffe Priča*, *Caffe Alloro* i turističke agencije *Proffis*, *SAM* i *Eco-travel*.

Poziv pjesnicima za Liru naivu 2015.

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* Subotica upućuju poziv za trinaesti susret pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva 2015*.

Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2015* bit će održan 30. svibnja 2015. godine u Zemunu.

Pjesme i prijavu (s kraćim životopisom te fotografijom/portret), u Wordu, treba poslati do 10. travnja 2015. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com.

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona: +381/64-211-3186.

ZBORNİK RADOVA *BUNJEVCI U VREMENSKOM I PROSTORNOM KONTEKSTU* I MONOGRAFIJA *TRADICIJSKA BAŠTINA I ETNOKULTURNI IDENTITET PODUNAVSKIH HRVATA BUNJEVACA* PREDSTAVLJENI U SUBOTICI

Kapitalna djela o bunjevačkim Hrvatima

»Pokazali smo da naša baština koja je izuzetno bogata, ali nesrazmjeno zapisana, može biti kvalitetno zabilježena a onda vremenom i što kvalitetnije interpretirana i tumačena«, ocijenio je ravnatelj ZKVH-a Tomislav Žigmanov

U Velikoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici u utorak su predstavljene dvije knjige – zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* i monografija *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca*, objavljene u sunakladništvu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ove obimne knjige (686 i 523 stranice) plod su znanstvenog skupa *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* održanog u studenom 2012. godine i zajedničkog znanstvenog istraživačkog projekta koji su skupa realizirali ZKVH i Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2011. do 2014. godine.

VRPCE OKO RUKU – REAKCIJA NA ODBIJANJE

Predstavnici ZKVH-a kao organizatora promocije, ali i Hrvatskog nacionalnog vijeća, NIU *Hrvatska riječ* i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini su tijekom večeri na rukavima odijela nosili crveno-bijele vrpce kao reakciju na uskraćivanje prava korištenja Velike vijećnice Gradske kuće od strane gradske vlasti za predstavljanje ovih knjiga. Zahtjev za taj prostor je odbijen uz objašnjenje da se namjerom lokalne vlasti

Slaven Bačić, Goran Pavel Šantek, Jadranka Grbić Jakopović, Milana Černelić, Jelka Vince Pallua, Tomislav Žigmanov

prostori u Gradskoj kući »više koriste za protokolarnе, turističke svrhe a manje za programe koji imaju ili mogu imati politički karakter«. Ovo je drugi takav slučaj, budući da je gradonačelnik Subotice prošle godine odbio zahtjev hrvatskih institucija da se znanstveni skup posvećen identitetu bunjevačkih Hrvata održi u Gradskoj kući. Predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić** je u svojem obraćanju na početku promocije u HKC *Bunjevačko kolo* izrazio nezadovoljstvo odlukom gradske uprave, zbog koje ove knjige kao »jedan od glavnih, ako ne i glavni događaj desetljeća« za bunjevačke Hrvate u Subotici nisu predstavljenе »u najljepšoj zgradi u gradu u čijoj su izgradnji sudjelovali i naši preci«. »Međutim, ne trebamo biti tužni. Jer kako je svojedobno naveo **Tomo Vereš** u jednom

svom članku – upravo onda kada je za vrijeme Ugarske bilo najteže ugarskim Hrvatima, onda smo dali i najveće doprinose. Onda su došli **Ivan Antunović, Mijo Mandić, Pajo Kujundžić, Ivan Petreš, Blaško Rajić** i tako dalje. Mislim da su ove knjige upravo samo dio onoga što već gotovo dva desetljeća imamo – a to je da dolaze nova, vrhunska djela koja se tiču nas bunjevačkih Hrvata«, kazao je Bačić.

SVEOBUH VATNI PRIKAZ

Govoreći o zborniku radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu*, jedna od njegovih urednica i profesorica s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu dr. sc. **Jadranka Grbić Jakopović** je istaknula kako je cilj publikacije bio što

sveobuhvatnije prikazati sva tri ogranka hrvatske (sub)etničke bunjevačke grupe: dalmatinski, primorsko-lički i bački. Zastupljene teme, kako je dodala, razmatraju se interdisciplinarno s povijesnog, jezičnog, identitetskog, etnološkog i kulturno-anthropološkog motrišta.

»Većina ovih radova zapravo je 'minutu prije dvanaest' zabilježila vrijednu etnografsku građu koja svjedoči o kulturi i životu u minula vremena, a njezino kulturološko značenje sigurno će poslužiti ne samo čitateljima i stručnjacima koji se interesiraju za tradicijsku baštinu, nego i stručnjacima drugih profesija kao i ostaloj čitateljskoj publici. Zbornik će naravno poslužiti i za daljnje znanstvene studije. Prilozi u njemu 'pokrivaju' različite teme te čine jedan znanstveni i analitički mozaik koji uvelike

pridonosi istraživanju etničke i kulturne etnogeneze hrvatske bunjevačke etničke zajednice», rekla je Grbić Jakopović.

Recenzent zbornika i izvanredni profesor s istoga Odsjeka Filozofskog fakulteta u Zagrebu dr. sc. **Goran Pavel Šantek** smatra kako ova knjiga svjedoči da bunjevački Hrvati znaju čuvati svoju tradiciju i identitet. »Ova knjiga nam pokazuje vrijednost kulture bunjevačkih Hrvata i govori da se ne trebamo bojati za njihovu budućnost, iako smo svi izloženi velikim demografskim i drugim promjenama. Mislim da ova knjiga treba biti zapravo početak istraživanja za što je potrebna institucionalna potpora«, rekao je Šantek.

TRADICIJA I SUVREMENOST

O monografiji *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca* govorila je znanstvena savjetnica s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, dr. sc. **Jelka Vince Pallua**. »Akcent u knjizi je stavljen na pitanja baštine i identiteta ovog zemljopisnog kraja i ovdašnjeg bunjevačkog ogranka. Moguće je pratiti kako prošli tako i sadašnji način života podunavskih Bunjevaca. Time ova knjiga zadire u problematiku izraženu sintagmom 'tradicija i suvremenost' znatno premašujući način rada strarije, opisne etnografije. Autorima je bio cilj utvrditi s jedne strane kontinuitete, a s druge transformacije tradi-

cijskih obrazaca, uz adekvatnu primjenu klasičnih etnoloških metoda, ali i sasvim novih pristupa suvremenih trendova istraživanja višedimenzionalnosti identiteta«, rekla je ona dodavši kako knjiga nije samo etnološki zapis i doprinos otimanju od zaborava bunjevačke tradicijske baštine i njezinoj revitalizaciji, nego prerasta u braniča pravne i političke opstojnosti ove skupine na označenim prostorima.

Glavna urednica monografije i profesorica s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu dr. sc. **Milana Černelić** je navela kako knjiga bez kazivača ne bi mogla biti objavljena. »Oni čine njezinu srž, mi smo samo netko tko je stručno osposobljen baviti se time. Za taj posao osposobljavamo i naše studente. Ova knjiga ima za cilj potaknuti da se tradicija prenosi na buduće naraštaje i da oni nastave ono što se svi vi trudite danas kada te običaje nastojite održati. Mladi su ti koji trebaju shvatiti vrijednost tih običaja i čuvati ih, a mi smo pomogli da se ta znanja očuvaju, da ne nestanu«, kazala je Černelić.

DORASLI IZAZOVU

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Tomislav Žigmanov** je istaknuo važnost sudjelovanja ovdašnjih Hrvata u realizaciji i objavi ovako značajnih djela. »Time šaljemo sljedeću poruku: da smo mi kao hrvatska zajednica sa svojim

POTPORA VELEPOSLANIKA MARKOTIĆA

Obraćajući se nazočnima, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Markotić** je izrazio nezadovoljstvo odlukom gradske uprave što se promocija knjiga ne održava u Gradskoj kući. »Smatram da je znanstveni skup održan u rujnu pokazao da se znanstvenim pristupom može puno toga objasniti. Ne ulazeći u izjašnjavanje tko je Bunjevac Hrvat, a tko je Bunjevac ne-Hrvat, mislim da je značajno podržati svaku aktivnost, pogotovo znanstvenu, koja daje utemeljene odgovore na neka pitanja. Imajući to na umu, želio bih se zahvaliti autorima ovih dviju vrlo vrijednih knjiga, poželjeti im uspjeh u daljnjem radu te ih ohrabriti da se i dalje bave temama kojima su se do sada bavili. Nadam se da ćemo prilikom neke treće prezentacije knjiga sa sličnom temom možda konačno završiti u Gradskoj kući«, rekao je Markotić.

institucijama dorusli tom izazovu i da možemo biti partneri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, vjerojatno najrenomiranije visokoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj kada su u pitanju društvene i humanističke znanosti«, kazao je on.

Ukazao je i važnost integralnog pristupa u proučavanju Hrvata Bunjevaca, budući da su dosadašnje monografije i radnje prikazivale samo pojedine segmente te zajednice. Također, naglasio je i činjenicu da u zborniku radova od 40 radnji više od trećine potpisuju autori koji dolaze iz vojvođanskog dijela Bačke.

»Pokazali smo da naša baština koja je izuzetno bogata, ali nesrazmjeno zapisana, koja počiva na usmenim predajama,

može biti kvalitetno zabilježena a onda vremenom i što kvalitetnije interpretirana i tumačena. U tom kontekstu, mislim da svojim djelima i hrvatska zajednica u Vojvodini ima razloga graditi ponos i da se iz perspektive budućnosti ima čemu nadati«, kazao je Žigmanov.

Predstavljanju dviju knjiga u Subotici, među ostalim, nazočili su i predstavnici hrvatske diplomacije u Republici Srbiji te Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Zbornik radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu* i monografija *Tradicijska baština i etnokulturni identitet podunavskih Hrvata Bunjevaca* predstavljeni su dan ranije i u Baji, u Mađarskoj.

D. Bašić Palković

MILA MARKOV ŠPANOVIĆ ČIJU JE KNJIGU OBJAVILA NIU HRVATSKA RIJEČ OPTUŽENA ZA PLAGIJAT

Isprika Ljubici Kolarić Dumić, sporna knjiga se povlači iz prodaje

Smatram da je to jedino što mi kao ustanova možemo učiniti u cilju rješavanja ovoga problema. Vjerujem da je ovo prvi i posljednji slučaj ovakve vrste koji će se Hrvatskoj riječi desiti, kaže ravnatelj te novinsko-izdavačke ustanove Ivan Karan

Književnica **Ljubica Kolarić Dumić**, koja živi i radi u Rijeci, optužila je književnicu **Milu Markov Španović** iz Srijemske Mitrovice za plagijat jedne od svojih pjesama. Sporna je pjesma objavljena u knjizi Mile Markov Španović *Nosim sebe sa sobom u sebi* iz 2014. godine, čiji je nakladnik Novinsko-izdavačka ustanova *Hrvatska riječ* iz Subotice. Putem medija (portal *Hrvatski fokus*) te internetskih društvenih mreža ovaj je slučaj dospio i u javnost.

Ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan** ističe kako su ovim slučajem u vrlo neprijatnu situaciju dovedeni i plagirana autorica, ustanova koju vodi te osobe koje su radile na pripremi knjige. »Ukoliko je neki autor namjerno ili slučajno plagirao dio nečijeg djela mi za to objektivno ne možemo odgovarati. Za to, po Zakonu o autorskim pravima, odgovara autor. U ovoj situaciji vrlo neprijatnoj za sve nas, odlučio sam knjigu *Nosim sebe sa sobom u sebi* povući iz prodaje. Kao ravnatelj, neću čekati ispriku od književnice Mile Markov Španović što je plagirala tuđu pjesmu, što je i sama na jednom svojem Facebook postu priznala, već ću se u ime ustanove ispričati plagiranoj književnici Ljubici Kolarić Dumić. Smatram da je to jedino što mi kao ustanova možemo učiniti u cilju rješavanja ovoga problema. Vjerujem da je ovo prvi i posljednji slučaj ovakve vrste koji će se *Hrvatskoj riječi* desiti«, kaže Karan.

Ljubica Kolarić Dumić

Karan podsjeća i na jasno definiranu proceduru vezanu za izdavanje knjiga u okviru nakladničke djelatnosti NIU *Hrvatska riječ*.

»Rukopisi se sakupljaju po javnom pozivu Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ*, a autori nam svoja djela mogu poslati i nezavisno od toga. Vijeće vrši procjenu zadovoljava li neka knjiga kriterije za objavu. Nadalje, kada se raspiše natječaj od strane Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje za tiskanje knjiga, Nakladničko vijeće predloži s koliko će se naslova i kojih aplicirati. To vijeće organizira i pripremu potrebnih recenzija rukopisa za natječaj. Ove je godine za taj natječaj izabrano osam naslova. Prijedlog raspodjele sredstava na ovom natječaju daje Hrvatsko nacionalno vijeće a konačnu odluku donosi Tajništvo. Kada se donese konačna odluka, Tajništvo šalje rješenje o tomu koje će knjige biti tiskane, potom šalje pojedinačne ugovore, a nakon par mjeseci i

Mila Markov Španović

novčana sredstva. U tom razdoblju, radi se urednička i tehnička priprema knjiga za konačnu objavu«, pojašnjava Karan.

On ističe i dobru suradnju koju *Hrvatska riječ* ima s autorima knjiga. »Sa svakim autorom

potpisujemo ugovor koji podrazumijeva i našu organizaciju jedne promocije njegova ili njezina djela. Također, trudimo se svake godine povećavati autorske honorare, ali smo limitirani iznosom koje dobivamo po natječaju, dok se od prodaje knjiga ostvaruju jako mala sredstva. Kako bi knjige došle do što većeg broja čitatelja, bilo je i naslova koje smo ciljano poklanjali učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u Vojvodini«, ističe Karan.

NIU *Hrvatska riječ* se od 2005. godine bavi nakladom knjiga, a u proteklih deset godina samostalno ili u sunakladništvu objavila je 65 naslova.

D. B. P.

PLAGIJATI SU ODGOVORNOST AUTORA

Povodom napisa u medijima u kojima se, kako navode, njihov rad nastoji kompromitirati, a tiču se mogućega plagiranja g. Mile Markov Španović u njezinoj posljednjoj zbirci pjesama *Nosim sebe sa sobom u sebi*, članice i članovi Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice, koja je ovu knjigu objavila, izdali su priopćenje u kojem se navodi sljedeće: »U suvremenoj nakladničkoj praksi eventualni plagijati književnih djela uvijek i isključivo spadaju u odgovornost autora, dakle onoga tko potpisuje književno djelo. O tome jasno govore i svi pravni propisi. Također, članice i članovi Nakladničkog vijeća svaki rukopis prihvaćaju u dobroj vjeri, logički smatrajući da je rukopis koji autor nudi za objavu njegovo vlastito autorsko i intelektualno djelo. Smatramo kako su sve navedene osobe u spomenutim napisima stručno obavile svoj dio posla, a oni koji su prepisivali ili bili prepisivani trebaju izravno razriješiti sporove – uljudno te kako nalaže praksa pristojne komunikacije. Za kraj želimo iskazati žaljenje ukoliko je bilo tko povrijeđen ili mu je nanesena kakva druga šteta.«

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

Novi broj *Nove riječi*

Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ*, što ga u sunakladi izdaju Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU Hrvatska riječ, u drugom broju za 2014. donosi na 224. stranice cijeli niz zanimljivih sadržaja.

Broj otvara temat Hrvati i Prvi svjetski rat u kojem su objavljena dva napisa: doktorandica na zagrebačkom Filozofskom fakultetu **Zorica Jurčević** autorica je radnje *Hrvatsko blato u Prvom svjetskom ratu: Simbolika 'Bitke kod Bistrice Lesne'*, a **Tomislav Žigmanov** autor je eseja *Prvi svjetski rat u pjesništvu Hrvata u Bačkoj*.

U drugom bloku, naslovljenom *Nepoznata baština hrvatske književnosti* **Petar Vuković** se javlja kao priređivač dvaju poglavlja iz do sada neobjavljenog romana **Ivana Antunovića** *Posljednji Gizdarev*, najavljujući tako obilježavanje 200. obljetnice Antunovićeve rođenja, a **Slaven Bačić** priredio je iz ostavštine

Geze Kikića njegovu korespondenciju o sudbini njegova rukopisa *Antologija eseja i kritike bunjevačkih Hrvata*.

Suvremeno pjesničko stvaralaštvo vojvođanskih Hrvata ovoga puta predstavljeno je u dijelu onih pjesnika koji ne žive u Vojvodini nego u Hrvatskoj (**Ante Sekulić**, **Miroslav Slavko Mađer**, **Luka Štilinović**, **Ljubica**

Kolarić-Dumić, **Lajčo Perušić**, **Slavko Žebić** i **Stipan Orčić**), dok se u bloku *Pseudomnost u hrvatskom pjesništvu danas* donosi poezija **Svena Adama Ewina**. U stalnoj rubrici *Kritička čitanja književnog nasljeđa* objavljeni su napisi **Ivane Andrić Penava** **Mara Švel-Gamiršek**: *Portret jedne (ne)poznate književnice*, **Vojislava Sekelja** *Pjesnik sjenki*, **Lazara Merkovića** i **Marine Balažev** *Koncept vremena u kalendarsko-dnevničkim publikacijama*. Također, i ovaj broj *Nove riječi* ima tekst o preplitanjima hrvatske književnosti s onima u okružju – riječ je ovoga puta o hrvatsko-mađarskim književnim doticajima kroz napis **Nevena Ušumovića** o prijevodu na hrvatski djela *Melankonija otpora* **Lászlóa Krasznahorkaija**.

Ljubica Vuković Dulić autorica je teksta o dvjema poklon kolekcijama **Stipana Šabića**,

Petar Pifat piše o Hrvatskom pjevačkom društvu *Neven* i nasljeđu zbornoga pjevanja u Petrovaradinu, a **Vladan Čutura** donosi prikaz Marinkovićeve *Glorije* na sceni subotičkoga Narodnog kazališta u tematu (Nove) Prakse umjetničke baštine. Stalne rubrike *Nove riječi* – *Hrvatsko nakladništvo u nultom desetljeću* **Neven Ušumović** je posvetio ovoga puta prikazu 10 knjiga koje su obilježile 2002. godinu u Hrvatskoj, a *Čitanja književne produkcije* donose prikaz 10-ak knjiga iz recentne knjiške produkcije Hrvata u Vojvodini. Autori prikaza su: **Katarina Čeliković**, **Silvestar Balić**, **Vladan Čutura**, **Petar Vuković**, **Bernadica Ivanković**, **Zoran Nakić**, **Nevena Mlinko** i **Zlatko Romić**.

Na koncu, tu je i rubrika *Kulturni dokumentarij* u kojoj je **Bernadica Ivanković** zabilježila sve događaje u prostoru kulture hrvatske zajednice u Vojvodini od mjeseca lipnja do prosinca 2014.

Ovaj broj *Nove riječi* ima 224. stranice, a obogaćen je i grafičkim crtežima **Darka Vukovića**.

(www.zkvh.org.rs)

GOSTOVANJE NAZOROVE DRAMSKE SEKCIJE

Somborci u Hercegovcu

Dramska sekcija Hrvatskog kulturno-umjetničkog društva **Vladimir Nazor** iz Sombora sudjelovala je na XXI. Danima pučkog teatra koji su 27. i 28. veljače održani u Hercegovcu. *Nazorovci* su odigrali predstavu *Audicija-Šepa*, koja je rađena po tekstovima **Šepa Antuna**

Karagića i *Naše i vaše* **Matije Poljakovića** u adaptaciji **Ljiljane Markovinović**, koja je i redateljica predstave. Drugog dana susreta održana je kazališna radionica za sudionike koju je vodila **Nina Kleflin**, koja je također dala i korisne sugestije svim sudionicima susreta.

Osim gostiju iz Sombora i

domaćina Pučke scene *Hrvatske čitaonice* **Hercegovac** sudjelovala je i Kazališna grupa Hrvata iz Slovačke, *Piccolo teatro* iz Starog grada s Hvara i Hrvatsko amatersko kazalište *Travnik*. »Hercegovac je postao veza hrvatskog iseljenštva s domovinom, a igra na daskama Hrvatskog seljačkog doma

jedan od načina očuvanja hrvatskog jezika, kulture i baštine«, kazala je **Zrinka Cjetojević**, predsjednica Hrvatske čitaonice Hercegovac.

Somborci su zadovoljni prijemom domaćina i interesom, jer je *Nazorovu* predstavu gledalo oko 250 posjetitelja.

Z. V.

KORIZMENE DUHOVNE VEČERI U SOMBORU

Ljubav dolazi od Boga

Duhovni centar oca **Gerarda** u okviru Korizmenih duhovnih večeri priredio je u ponedjeljak, 2. ožujka, predavanje *Ljubav – put savršenosti*. O tome je govorio otac **Danijel Čirko**, župni vikar župe Uznesenja Blažene Djevice Marije u Rematama. »Biblijski pojam ljubavi, bolje reći odnos, nije ni posve sentimentalni ni posve duhovni, on je cjelovit. Biblijska ljubav je cjelina. Ne možemo ništa uzvišenije reći o ljubavi nego da ljubav dolazi od Boga. Ljubav je uvijek aktualna tema, bilo da čovjek promišlja o njoj, da nešto proživljava u

srecu, u najtežim trenucima života, ljubav nas uvijek prati«, kazao je otac Danijel. Po njegovim riječima potreba za ljubavlju je beskonačna, ali govoriti i živjeti ljubav, nemoguće je, a da ne govorimo o Bogu i da živimo u njemu. »Mi smo kršćani, ljubav je objavljena. Bog nam je prvi došao. Gladni smo i žedni ljubavi i to cijelovite, ne samo one koja nastaje u našim međusobnim odnosima. Postoji svijet u meni koji mi govori da je to nešto trajno i da s mojom smrću ne prestaje. Tu ogromnu čežnju koju nosimo može zadovoljiti jedino gospodin. Nema čovjeka koji će vam ispuniti srce do kraja, pa ni najvoljeniji bračni drug ne može ispuniti ono što Bog daje. Ali Bog se daje kroz nas«, kazao je otac Danijel.

Naredna duhovna tribina je 9. ožujka u 19.30 sati u prostorijama Udruge Nijemaca *Gerhard*. Tema će biti *Molitva kao prijateljstvo s Bogom* o kojoj će govoriti otac **Petar Janjić**.

S obzirom na to da je ovo godina u kojoj se obilježava 500. obljetnica rođenja svete Terezije Avilske centralna tema duhovnih večeri je sveta *Terezija Avilska – život i molitva*. Kako je najavio voditelj Duhovnog centra *Oca Gerarda*, otac **Zlatko Žuvela** u ponedjeljak će u Somboru biti i relikvija – stopalo Svetice.

Z. V.

Devetnica u čast sv. Josipa

Devetnica u čast svetoga Josipa u subotičkoj župi sv. Roka započinje 10. ožujka i traje do samoga blagdana ovoga sveca 19. ožujka. Okvirna tema ovogodišnjih propovijedi bit će *Slava redovnika*. Svaku večer o svom pozivu i svojoj redovničkoj zajednici govorit će po jedan redovnik ili redovnica. Tako će sudionici devetnice imati prilike upoznati franjevce, isusovce, salezijance, verbite te *Družbu sestara Kćeri Milosrđa*, *Dominikanke* i *Družbu sestara Naše Gospe*. Sveta misa započinje u 17.30 sati, dok će svaki dan pola sata prije svete mise biti pobožnost križnoga puta, krunica ili klanjanje.

IN MEMORIAM

dr. sc. Stjepan Skenderović

1939. – 2015.

U 77. godini života, 26. veljače, preminuo je poznati i priznati dr. sc. **Stjepan Skenderović**, koji je 2. ožujka pokopan na zagrebačkom groblju *Mirogoj*. Tim povodom oproštajni govor održao je dugogodišnji mu prijatelj i suradnik **Naco Zelić**, koji je između ostaloga rekao: »Dragi Stjepane, u ovom žalosnom trenutku kada se opraštamo s Tobom želim Te pozdraviti i zahvaliti za sve što si nam dao kao liječnik, kao borac za zaštitu i ostvarivanje nacionalnih prava i za kulturu bačkih Hrvata Bunjevaca, koju si kao sin bačke ravnice neizmjerljivo volio.«

Stjepan Skenderović rođen je u Subotici 1939. godine, bio je učenik subotičke Gimnazije u nastavi na hrvatskom jeziku, te je zbog iskazanoga hrvatstva bio kažnjen te je iselio iz Subotice i četvrti razred s maturom završio je u Zagrebu (1957.). Nakon završetka studija medicine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1963.) vratio se u Suboticu te je radio specijalizaciju i 1980., doktorirao. U mirovinu je otišao 2003. godine.

Sedamdesetih godina minulog stoljeća, u vrijeme Hrvatskog proljeća, dr. Skenderović se uključio u društvene aktivnosti hrvatske zajednice i sudjelovao u pokušaju osnivanja Ogranka Matice hrvatske u Subotici. Nakon sloma Hrvatskog proljeća u subotičkoj bolnici na udaru su se pored dr. Skenderovića našli i prim. dr. **Vinko Perčić**, dr. **Krešimir Glavina** i dr. **Zvonimir Kiš**. Dr. Skenderović sudjelovao je i u osnivanju Hrvatskog kulturno umjetničkog društva *Bunjevačko kolo* u Subotici te je bio i jedan od osnivača Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini te predsjednik podružnice.

Nakon ponovnog dolaska u Zagreb (1. svibnja 1993.), uključio se u rad Udruge za potporu bačkim Hrvatima, osnovane u Zagrebu 2002. godine i od 2006. godine bio je predsjednik te Udruge.

Za svoga života sudjelovao je na brojnim studijskim i stručnim usavršavanjima, te je objavio osamdesetak stručnih radova i održao oko 60 stručnih predavanja na raznim kongresima, simpozijima i drugim stručnim skupovima u domovini i diljem svijeta.

(podaci preuzeti iz oproštajnog govora Nace Zelića)

VIJESTI

Mjesečni susret vjernika
kod franjevac

U želji boljeg međusobnog upoznavanja i širenja Božje misli, franjevačka crkva u Subotici pokreće mjesečne susrete vjernika i svih ljudi dobre volje. Prvi susret zakazan je za petak, 6. ožujka s početkom u 18.15, a tema razgovora bit će *Suvremeno shvaćanje korizme*. Uvodničari su pater **Zdenko Gruber** – duhovno viđenje i **Dražen Prčić** – svjetovno viđenje.

Zaručnički tečaj

Zaručnički tečaj, kao priprava za sve one koji se namjeravaju vjenčati ove godine započinje 9. ožujka u 19.30 u Harambašićevoj 7. u Subotici.

Moći sv. Terezije Avilske

Povodom 500. obljetnice rođenja zaštitnice grada Subotice i subotičke katedrale, 14. ožujka u Suboticu stižu moći svete Terezije Avilske. Pobožnost pred svetim moćima počinje u 18.30 sati u subotičkoj katedrali, dok će u nedjelju 15. ožujka u 10 sati biti služena sveta misa pred moćima svetice.

Pobožnost križnoga puta na
subotičkoj kalvariji:

Nedjelja 15. ožujka u 15 sati – pobožnost predvode djeca

Nedjelja 22. ožujka u 15 sati – pobožnost predvode mladi

Petak 27. ožujka u 20.30 sati – noćni križni put (potrebno je ponijeti svijeće)

Cvjetnica (nedjelja) 29. ožujka u 15 sati – pobožnost predvode obitelji

Veliki petak 3. travnja u 10 sati – tijekom i nakon pobožnosti prilika za svetu ispovijed

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Suvremena kultura je kultura slobode. Čovjek želi biti samostalan, bez nametnutih propisa, želi samostalno upravljati svojim ponašanjem i svojim životom. U tom kontekstu zapovijedi su nešto negativno, odbojno i nepopularno. Njima se narušava čovjekova težnja za slobodom. Tako se često promatraju i Božje zapovijedi. Taj stav prenosi se na vjeru, koja bez širine pogleda, bez njenog poznavanja i želje za susretom s Bogom postaje samo skup normi koje remete čovjekovu slobodu. No, zapovijedi i sve što naša vjera od nas traži nisu remećenje naše slobode, nego put koji do nje vodi.

ZAPOVIJEDI

Prije nego je dao svoje zapovijedi Bog je Izraelu rekao sljedeće: »Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva« (Izl 20, 2). Izraelsko ropstvo u Egiptu nije bilo samo političko. Egipćani su ih izrabljivali na različite načine, ponižavali i učinili od njih prave robove. Boraveći dugi period u tom ropstvu, okruženi nadmoćnim Egipćanima, Izraelci se počinju klanjati i njihovim bogovima, koji to zapravo nisu, te na neki način, postaju i religiozni robovi. Jedini pravi Bog, Jahve, izbavlja ih na čudesan način iz tog ropstva i daje im zapovijedi. No, te zapovijedi nisu dane kako bi njihova sloboda bila novo-ugrožena, već su one naputci kako da svoju slobodu trajno sačuvaju, kako da ostanu vjerni

Zapovijedi –
ostvarenje
slobode

Bogu koji je njihov saveznik i zaštitnik. Božje zapovijedi i za nas danas imaju isto značenje. One nisu tu da ograničavaju slobodu modernog čovjeka, već da mu pomognu da svoju slobodu sačuva. Ne poštivanjem Božjih zapovijedi čovjek pada u ropstvo grijeha, a svojim robovanjem grijehu često narušava i slobodu drugih. Božje zapovijedi jamče čuvanje čovjekovog dostojanstva i postizanje pravednog društva, zato se one mogu naći i u temelju ljudskih zakona. Naša sloboda, koju žarko želimo ostvariti, često se nalazi pred različitim iskušenjima, pa nam se ono što je loše, što je grijeh, mnogo puta čini baš kao potpuno ostvarenje slobode. Zato nam Bog daje zapovijedi da nam u različitim životnim situacijama, poput putokaza, pokazuju što treba činiti i kako se vladati.

Sveto pismo nam na mnogo mjesta svjedoči da je Bog bio uz svoj narod kada su vršili zapovijedi, a kada bi zaboravili na njega i odbacili zapovijedi koje im je dao, Bog ih je napuštao i tada bi im dolazile različite nevolje. I mi danas želimo da nam je Bog blizu, da je uz nas, osobito ako smo u nekoj teškoći. No, da bi on bio uz nas mi moramo biti uz njega. A za to ne treba ništa nego vršiti njegove zapovijedi koje nas upućuju kako živjeti svoj vjerski, društveni i obiteljski život. Time naša sloboda neće biti ograničena. Naprotiv, time ćemo biti usmjereni k ostvarivanju istinske i savršene slobode koja je vječni život s Bogom.

SUSRET S BOGOM

Deset zapovijedi koje je po Mojsiju Bog dao svom narodu, Isus je usavršio sažimajući ih u dvije zapovijedi ljubavi koje čine

temelj kršćanskog života: »Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom, i svim umom svojim. To je najveća i prva zapovijed. Druga, ovoj slična: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga. O tim dvjema zapovijedima visi sav Zakon i Proroci« (Mt 22, 37-40). Dakle, prva i najveća zapovijed je ljubiti Boga. Iz naše ljubavi prema Bogu proizlazi naše klanjanje i iskazivanje slave njemu koji nas je stvorio i otkupio. Na tom tragu možemo promatrati Isusove djelovanje u Hramu, kada je rastjerao prodavače i mjenjače novca (usp. Iv 2, 13-25). Isus trgovce i mjenjače novca tjera riječima: »Nosite to oдавде i ne činite od kuće Oca mogega kuću trgovačku« (Iv 2, 16).

Možemo se na temelju ove rečenice i sami zapitati: Što mi znači Božja kuća i zašto u nju dolazim? Redovan dolazak u crkvu na svetu misu je poštivanje treće Božje zapovijedi. Ali, ako u nju nije utkan prvi dio Isusove zapovijedi ljubavi onda je to samo formalno i nema vrijednost. Dolazak u kuću Božju treba biti potaknut ljubavlju prema Bogu iz koje mu želimo iskazati čast i slavu. Jer, ona nije mjesto na koje dolazimo biti viđeni i da druge vidimo, mjesto na kojem ćemo čuti vijesti i sl. Ona je mjesto svetog susreta s Bogom na kojem kao zajednica, okupljena u bratskoj ljubavi dolazimo pred Boga s ljubavlju i zahvalnošću.

Korizma je vrijeme kada smo potaknuti na obraćenje koje podrazumijeva i susret s Bogom u crkvi. Utkajmo u taj dolazak ljubav prema svome Stvoritelju i Spasitelju. Neka nam odvajanje vremena za Boga ne bude ograničavanje slobode, nego radosno susretanje s njim.

OBILJEŽENA OBLJETNICA SMRTI VLČ. MARKA VUKOVA

Dvadeset godina poslije

Tomislav Žigmanov i Lazar Novaković

Rimokatolička vjerska zajednica u Lemešu i Hrvatsko kulturno umjetničko društvo *Lemeš* obilježili su u subotu 28. veljače 20. obljetnicu smrti vlč. **Marka Vukova**. Spomen misa prikazana je u crkvi Rođenja blažene Djevice Marije za oltarom za kojim je i sam vlč. Vukov prikazivao misne žrtve. Dvojezično euharistijsko slavlje predvodio je somborski dekan preč. **Josip Pekanović** u zajedništvu s vlč. **Lazarom Novakovićem**, franjevcem, paterom **Ivanom Holetićem** i mjesnim župnikom vlč. **Antalom Egedijem**. Dekan Pekanović je na početku euharistije vjernike ukratko podsjetio na veličinu i značaj vlč. Vukova kako za lokalnu i vjersku zajednicu tako i šire.

LITERARNI PROGRAM

Nakon sveta mise upriličen je prigodan literarni program u dvorani Mjesne zajednice. Okupljene je ispred organizatora pozdravio **Željko Zelić**, pročitavši kratak tekst o korizmu i crtice iz životopisa vlč. Vukova, da bi vlč. **Lazar Novaković** kao prvi predavač nastavio govoriti o Marku Vukovu kao čovjeku, prijatelju i svećeniku. Drugi gost večeri i predavač **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Zavoda za kulturu vođanskih Hrvata, prisutnima je približio pjesničku stranu vlč. Vukova dotičući se svih aspekata o kojim je pisao, komparirajući tekstove i misli s elementima stvarnog života i situacijama

koje je trajno zabilježio. Literarni odjel HBKUD-a *Lemeš* dao je svoj pečat čitajući odabrane tekstove iz ostavštine vlč. Vukova, iz zbirke pjesama *Ja, buntovnik s razlogom*, koja je posthumno tiskana 1996.

CRTICE IZ ŽIVOTOPISA

Marko Vukov rođen je na Bikovu 24. travnja 1938. godine. Osnovnu školu pohađao je u Subotici, a klasičnu gimnaziju u Zagrebu gdje je i završio studij teologije 1965. godine. Povratkom u Bačku započinje svoju svećeničku službu u Novom Sadu kao kapelan, a zatim i u Subotici. Župnik je bio u Šupljaku, Futogu i Đurđinu. Nakon kraće pauze i povlačenja iz službe vraća se kao župnik u Lemeš gdje je i završio službu. Godine 1994., se razbolio i liječen je u subotičkoj bolnici te kod sestara **Ane** i **Klare**. Po oporavku vraća se u župu Male Gospe u

Lemeš te izražava želju posjetiti prijatelja u Končanici što je uobičajao u slobodno vrijeme. Pozlilo mu je u noć Čiste srijede, a preminuo je 2. ožujka 1995., u virovitičkoj bolnici. Pokopan je na Senčanskom groblju u Subotici uz roditelje. Osim što je bio sluga Božji i svećenik bio je dušobrižnik i pjesnik. Pokretač je mnogih inicijativa diljem subotičke biskupije, tribina, susreta, akademija, okupljanja... Jedan je od pokretača katoličkog lista *Zvonic*. Njegovao je i promicao međusobno zajedništvo među svećenicima te sve svoje ljepote i dušu prenio u pjesme koje su ostale iza njega. Samo tri su objavljene u *Subotičkoj danici*, a ostale zauzimanjem vlč. Novakovića u zbirci *Ja, buntovnik s razlogom*. Zbirka nosi naslov po pjesmi za koju se pretpostavlja da je posljednja koju je napisao 1993., a koja opet odražava u potpunosti duh i lik vlč. Marka Vukova.

Ž. Z.

NA SAJMU TURIZMA U BUDIMPEŠTI

Turistička ponuda Monoštora i Tavankuta

Na zajedničkom izložbenom prostoru Vlade Pokrajine Vojvodine, odnosno Pokrajinskog tajništva za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost spolova i ove godine su se na jednom od najpoznatijih sajмова turizma u ovom dijelu Europe – UTAZAS, predstavile Turistička organizacija Srbije i Vojvodine, te turističke organizacije lokalnih samouprava i pojedini privredni subjekti iz sfere turizma.

Svoje turističke programe predstavile su Turističke organizacije Srbije, Vojvodine, Sombora, Apatina, Sente, Temerina, Subotice, Ade, kao i udruge poput Klastera *Istar21*, Klastera zdravstvenog turizma Vojvodine, Udruga starih umjetničkih obrta Vojvodine, Udruga domaćina iz Skorenovca, turističke agencije...

Na vojvodanskom štandu mnogobrojne zainteresirane posjetitelje privukle su raznovrsne nošnje, suveniri i gastronomska ponuda. Organiziran je defile predstavnika sela iz projekta *Bogatstvo različitosti*, koji su svojim nošnjama dočarali dio

raznolikosti naroda koji žive u Vojvodini, a posebice značajan segment predstavljanja bila je i glazba tamburaša.

Ovaj projekt predstavljali su: Monoštor, Tavankut, Futog, Kisač, Čortanovci, Ruski Krstur i Totovo selo.

Monoštorke su u šokačkoj narodnoj nošnji posjetiteljima predstavile kulturnu baštinu i prirodne znamenitosti ovoga sela. Kroz suvenire i proizvode tradicionalnih obrta te projekt *Vješte ruke i ručice* Podunav, promovirana je ručna i domaća radinost kao vrijednost umjeća koja su danas više nego rijetka. Programi za posjet Monoštora kroz aktivne izlete sa vožnjom biciklima, brodićem, čamcima, promatranje ptica, šetnje, te upoznavanje tradicije mještana ovoga sela, pripremljeni su i na mađarskom jeziku, te se očekuje i porast broja gostiju koji će iz Mađarske u potrazi za novim sadržajima, posjetiti Monoštor.

Tavankučani su svojim već prepoznatljivim suvenirima od slame privukli mnoge posjetitelje sajma.

Z. Mitić / I. Dulić

Monoštorke

Tavankučanke

PRENOŠENJE ZNANJA I VJEŠTINA NA MLADE I DJECU

Očuvanje tradicijskih obrta

Očuvanje tradicijskih obrta vezanih za prirodne materijale, kao i prenošenje znanja i vještina na mlade i djecu, ciljevi su projekta *Vješte ruke i ručice* Udruge *Podunav* iz Monoštora, koji je podržan od strane Pokrajinskog tajništva za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost spolova.

Tako je ovim projektom, osim radionica ručnog rada za

djecu u Monošturu, predviđen posjet sajmovima turizma u Beogradu, Budimpešti i Novom Sadu, osposobljavanje čamdžijske radionice za posjete turista, kao i predavanja za učenike u školama u Somboru i okolnim mjestima, radi promidžbe ovih djelatnosti.

Prva prezentacija održana je u veljači u Srednjoj poljoprivredno-prehrambenoj školi u

Somboru. Učenici četvrtih razreda, četiri različita smjera, imali su priliku upoznati se sa značajem i vrstama starih obrta koji su zastupljeni u Monošturu.

Govorilo se o vrstama obrta i njihovom stanju, a nakon ovoga dijela svoja zanimanja predstavili su čamdžija **Đura Rang**, jedini registrirani izrađivač drvenih čamaca u cijeloj zemlji, klompar **Ivan Kovač** i pčelarka **Anica**

Periškić, čija se obitelj već generacijama bavi pčelarstvom.

Još jedna radionica održana je krajem mjeseca, u Osnovnoj školi **Ivan Goran Kovačić** u Stanišiću gdje su osnovcima prezentirani i kovački zanat o kojemu je govorila **Milica Pašić**, te tkanje na razboju, duborez, pčelarstvo i izrada čamaca – **Sabina Rang**.

Z. Mitić

Demografski regres Hrvata u Beogradu

*Nepriznavanje statusa manjine Hrvatima u Srbiji (SRJ) dodatno je pomogao u smjeni njihovih kadrova u državnim i javnim službama i poduzećima * Pod raznim oblicima pritiska, pod izravnim ili neizravnim prijetnjama počinje i znatnije iseljavanje Hrvata*

Politička kriza u državi 1980-ih godina, rastući nacionalizam, uspon **Slobodana Miloševića** u političkoj hijerarhiji kao i pogoršanje društveno-ekonomskih i uopće životnih uvjeta potaknuli su iseljavanje dijela beogradskih Hrvata. Popis stanovništva 1991. godine provodio se u ozračju raspada Jugoslavije i vrlo složene društveno političke situacije.

SMANJIO SE BROJ HRVATA

Broj deklariranih Hrvata se smanjio na 16.420. Najviše ih je popisano, gotovo polovica ukupnog broja, u Zemunu (4.138) i Novom Beogradu (3.791) gradskim općinama koje se nalaze na području Srijema. Iste godine se na području grada Beograda 5,4 posto stanovništva izjasnilo kao Jugoslaveni, od toga broja 36 posto živjelo ih je u Novom Beogradu i Zemunu, područjima gdje je živio najveći broj Hrvata. Neke procjene govore o puno većem broju Hrvata u Beogradu pred sam raspad SFRJ, i preko 100.000. Budući da se dio Hrvata u popisu 1991. godine (i u prijašnjim popisima stanovništva) izjasnio Jugoslavenima, pripadnicima drugih nacionalnih ili etničkih skupina, ili se nisu izjasnili u smislu nacionalne i etničke pripadnosti nemoguće egzaktno utvrditi tadašnji broj osoba hrvatskog etničkog podrijetla.

Početkom 1990-ih odnosi s matičnom zemljom prestaju, odnosno održavaju se na indi-

Deklariranih Hrvata u Beogradu 2002. bilo je 10.381

vidualnoj (obiteljskoj) razini što je bio dominantan oblik povezanosti i prije početka rata. Nepriznavanje statusa manjine Hrvatima u Srbiji (SRJ) dodatno je pomoglo u smjeni njihovih kadrova u državnim i javnim službama i poduzećima. Stoga su Hrvati u Beogradu i Srbiji ostali bez ikakva utjecaja u strukturama moći u društvu. Pod raznim oblicima pritiska, pod izravnim ili neizravnim prijetnjama počinje i znatnije iseljavanje Hrvata. Vrijedno je spomenuti slučaj beogradske općine Surčin gdje je jak lokalni identitet »nadvladao« nacionalni pa su pokušaje nasilnog iseljavanja mjesnih Hrvata spriječili mještani uz pomoć policije.

DEMOKRATSKE PROMJENE I NOVE MOGUĆNOSTI

Deklariranih beogradskih Hrvata 2002. godine popisano je 10.381, što je za 6.000 manje u odnosu na 1991. godinu. Nešto veći broj preostalih Hrvata bio

je u gradskim općinama Zemun 2.430 i Novi Beograd 2.520. Demografski regres je nastavljen i 2011. kada je u Beogradu bilo 7.752 Hrvata. Razlog njihova regresa je u naslijeđenim nepovoljnim čimbenicima demografskog razvoja iz prethodnih razdoblja (niska razina bio-reprodukcije), suvremeni politički i društveni procesi u Srbiji, iseljavanje prema matičnoj i drugim zemljama, asimilacijski procesi i etnička mimikrija. Liberalizacijom i demokratizacijom srpskog društva nakon 2000-te godine stvara se povoljnija društvena klima pa se osniva više hrvatskih društva: Zajednica Hrvata Zemuna Knjižnica i čitaonica **Ilija Okrugić** osnovana 2002., **Društvo hrvatske mladeži Zemuna** osnovano 2007. i iste godine Zajednica Hrvata Beograda **Tin Ujević**. Zajednica Hrvata Beograda **Tin Ujević** je prva hrvatska udruga koja je osnovana u Beogradu (izvan Zemuna) nakon Hrvatskog kluba koji se ugasio 1942. godine.

Zajednica je osnovana 1. listopada 2007. sa svrhom povezivanja Hrvata na području Beograda. Predsjednik joj je od osnutka **Stipe Ercegović**. Društvo organizira književne večeri, likovne izložbe i retrospektive filmova poznatih filmskih redatelja. Međutim, i pored kulturnog organiziranja Hrvati u Beogradu su relativno »nevidljivi« i neprepoznata manjina. Hrvati su još uvijek, uz Albance, manjina spram koje većinski narod kontinuirano ima negativne stereotipe, što rezultira strahom i nesigurnošću te negativno utječe na mogućnost uključivanja većeg broja osoba u javno djelovanje i ostvarivanje nekih zajamčenih manjinskih prava.

Kod Hrvata u Beogradu, u svim gradskim općinama, zapaža se ubrzano starenje stanovništva i nerazmjer u udjelu muškog (1/3) i ženskog (2/3) stanovništva. Naime, prema posljednjem popisu udjel Hrvata starijih od 60 godina čini polovicu njihova ukupnog broja. Narušena spolna dobna struktura svakako će se odraziti u budućnosti na negativan prirodan pad i smanjenje njihova broja i udjela u ukupnom stanovništvu grada. Na eventualne promjene u njihovom položaju – na kulturni život, snažniju zastupljenost i vidljivost u javnom životu znatnije mogu utjecati političke okolnosti, tj. odnos službene Srbije prema hrvatskoj manjini, ali i refleksije političkih odnosa Hrvatske i Srbije.

(Preuzeto sa sajta Hrvatskog nacionalnog vijeća)

Golubinačka mumija

Naslov priče o ovoj staroj fotografiji zvuči nestvaran i pomalo neobičan, ali za Golubince je vezana još jedna zanimljiva priča iz povijesti, koja govori da je župna crkva u tom mjestu imala čast da u njoj neko vrijeme bude pohranjena prava pravcijata mumija, nazvana Mumija iz Golubinaca. Na svom putovanju po Egiptu, nju je 1848. – 1849. godine, kupio umirovljeni državni činovnik **Mihael Barić** i do svoje smrti 1859. godine, čuvao je zaštićenu u vitrini, u svom stanu u Beču. Izvršitelj oporuke bio je njegov brat **Ilija**, tadašnji župnik u Golubincima i mumija je do konačnog preseljenja u Narodni muzej u Zagrebu, 1862. godine, čuvana u današnjoj župnoj crkvi u Golubincima.

URIJEDAN ETRUŠČANSKI NATPIS

Za spomenutu mumiju, otkriveno je da ona predstavlja veliko povijesno bogatstvo jer je bila obavijena rukopisom s najdužim sačuvanim tekstom etruščanskog jezika. To je jedini preostali etruščanski tekst s

književnim obilježjima i jedini očuvan primjerak lanene knjige iz staroga vijeka. Platno na kojem je tekst od 1130 riječi sačuvano je u pet naknadno izrezanih traka kojima je bila omotana egipatska mumija. Dužina cijele knjige iznosi oko 340 cm, a širina najšire trake je 35 cm. Pretpostavlja se da tekst sadrži niz obrednih propisa vezanih uz vjerske rituale starih Etruščana. A kako je u Zagreb dospjelo to bogatstvo? Još u Barićevom stanu u Beču, mumija je bila smještena tako da su povoji bili odmotani i zasebno izloženi. Međutim, u to doba nitko još nije znao da se radi o vrijednom etruščanskom napisu. Barić je, izgleda, pred smrt izrazio želju, da mumiju i njene povoje naslijedi neka od hrvatskih institucija – bilo Akademija, bilo Narodni muzej. Za izvršenje te namjere pobrinuo se pokojni brat Ilija Barić, inače svećenik i župnik. Transport je izvršen željeznicom i kolima u tri sanduka sve je pristiglo u Zagreb. Zagrebačka lanena knjiga i pripadna mumija danas se nalaze u Arheološkom muzeju u Zagrebu, a mumija je za života bila žen-

ska osoba, imena **Nesi-Hensu** i bila je supruga **Paher-Hensua** iz Tebe.

DJELATNOSTI ISTAKNUTIH OSOBA PRILIKOM PREUZIMANJA MUMIJE

Na temelju sačuvanog dokumenta Ilije Barića iz 1861. godine, vidljivo je da je Mihael Barić ostavio mumiju Jugoslavenskoj akademiji ili Narodnom muzeju. Uz okolnosti oko preuzimanja mumije vezana je djelatnost čitavog niza istaknutih ličnosti tadašnjeg političkog i kulturnog javnog života Hrvatske. U dokumentu naslovljenom na tadašnjeg bana **Josipa Šokčevića**, predloženo je da se u Beč uputi povjerljiva osoba sa zadatkom da mumiju prenese u Zagreb. Ban je istog dana predao oba Barićeva dopisa Predsjedništvu Kraljevskog namjesničkog Vijeća Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Opremu mumije činili su: lane- ni povoji, vrlo oštećena knjiga mrtvih pokojnice i njezina muža, dijelovi grumenja balzama, sitni ulomci drva i štuka koji su pripadali sarkofagu, modrozeleni

perlice koje su ukrašavale mumiju i glava mumificirane mačke. Mumija i njeni povoji, s pripadajuće dvije vitrine, pohranjeni su u zgradi Narodnog muzeja u Zagrebu gdje ih je 5. kolovoza 1862. godine preuzeo tadašnji kustos Muzeja **Mijat Sabljar**. On je napisao i prvu etiketu mumije: »Mumia iz Misira (Aegyten). Poklonio gos Ilija Barić, pod arcidjkon biskupije djakovačke u Golubincu« i upisao je u inventar Muzeja. S dolaskom mumije i njenih povoja u Zagreb, mogla su započeti dugogodišnja istraživanja mumije. Usprkos novim istraživanjima, ostalo je tajnovito još kako se etruščanski natpis našao obavijen oko jedne Egipćanke i to u razdoblju kada Etruščani gube prevlast u sjevernoj Italiji, a Rimska Republika širi svoj prostor u Toskani. Odgovor možda mogu dati još nedešifrirani dijelovi teksta čiji sadržaj zbog nepoznavanja etruščanskog jezika i dalje ostaje zagonetka koje će vjerojatno još desetljećima privlačiti pažnju domaće i svjetske javnosti.

Suzana Darabašić

Zašto? Kako? Molim?

Što je to magla?

Maglu čini bezbroj sitnih vodenih kapljica koje ne vidimo golim okom, a lebde u zraku. Kada ne vidimo predmete na udaljenosti manjoj od 1 km govorimo o magli. Magla nastaje kada je zrak jako zasićen vlagom, blizu 100 posto. Kako zrak tada ne može primiti još više vlage, vodena para se pretvara u sitne lebdeće kapljice vode u zraku i postaje vidljiva – kao magla.

Proces nastanka magle isti je kao i kod stvaranje oblaka, tako bi mogli reći da je magla u stvari »oblak« u blizini tla. Najgušća je i najviše je rasprostranjena prije zore, nakon noći, kada se tlo jače ohladi. To ste sigurno primijetili ako idete ujutro u školu, pa ustajete ranije. Kada izađe sunce, ukoliko toplina doprije do tla i zagrije ga, kapljice brzo ispare i magla nestaje. No, tijekom kasne jeseni i zime, magla zna trajati i preko dana, jer sunce nije dovoljno jako.

Magla je vrlo neugodna meteorološka pojava u prometu, može nastati naglo i biti prisutna samo na pojedinim mjestima.

Zanimljivo je da zimi, kada je maglovito, možete čuti što govore ljudi koji su jako udaljeni od vas. Razlog tome je drugačije prostiranje zvuka koji u magli putuje u tankom prizemnom sloju zraka.

S općinske na zonsku Smotru recitatora

Općinska smotra recitatora, *Pjesniče naroda moga* održana je u petak, 27. veljače, u Gradskoj knjižnici u Subotici. Oko 90 sudionika, podijeljenih u tri skupini predstavljali su svoju školu, udrugu ili svoje mjesto. Recitali su na svom materinjem jeziku ili dijalektu te su se čuli stihovi na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku i na bunjevačkom govoru.

Ova smotra organizira se na razini Republike Srbije, na svim jezicima koji se govore u našoj državi.

Tročlani žiri kojeg su činili: **Srđan Sekulić**, **Csaba Rablovski**, **Katarina Čeliković** te **Nevenka Bašić Palković** odabrali su one koji će predstaviti svoj grad ili općinu na zonskom natjecanju, koje će biti održano u subotu, 7. ožujka, također u Subotici.

Organizatori Općinske smotre recitatora su: Zavod za kulturu Vojvodine, Grad Subotica i Gradska knjižnica Subotica.

Svima koji su prošli dalje čestitamo i želimo im puno uspjeha već sutra na Zonskoj smotri recitatora.

Teta Nedeljka u posjetu vrtiću

Utorak, 3. ožujka, vrtić *Marija Petković Sunčica*, ugostio je pjesnikinju **Nedeljku Šarčević** koja je djeci približila i upoznala ih s novom knjigom koju je napisala, *Sve i svašta da poleti dječja mašta*.

Djeca su poslušala nekoliko stihova koje im je interpretirala pjesnikinja te se druženje nastavilo plesom uz jednu teta Nedeljkinu uglazbljenu pjesmu. Nakon plesa uslijedilo je natjecanje između pjesnikinje i djece koja im je postavljala pitalice – zagonetke, a djeca su pogađala, odgovarala. Ako su znala, djeca su dobivala poen, a ako nisu dobivala ga je pjesnikinja. Pobjedila su djeca 8:1. Djeca koja već imaju ovu knjigu u svome domu, pohvalila su se, a oni koji je žele nabaviti mogu to učiniti kod drage nam gošće.

M. P.

Predstavnici mlađeg uzrasta (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole) koji će predstavljati Suboticu su: **Balázs Ajtai, Milica Bašić, Ivan Huska, Luka Ješić, Claudia Karan, Blanka Szőnyi, Teodora Šite, Dalia Tečer, Regina Tóhádi i Srđan Vasić.**

Najbolji recitatori Općinske smotre za srednji uzrast (učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole) su: **Milana Čavlin, Máté Csepella, Sara Čović, Kamilla Horvát, Jovan Kaloserović, Donna Karan, Dániel Mészáros, Fanny Pintér, Katarina Piuković, Aleksandar Rukavina, Anđela Savić, Szonja Szloboda, Josipa Stantić i Zsuzsanna Tóth.**

Predstavnici starijeg uzrasta (učenici srednje škole) koji će također sudjelovati na Zonskom smotri recitatora su: **Nikolett Dudás, Davorin Horvacki, Saška Jurić, Branka Kraguljac, Éva Marx, Emese Némedi, Siniša Nerić, Karla Rudić, Luka Pavlović i Augustin Žigmanov.**

PODSJETNIK

8. ožujka –
Međunarodni
dan žena

20. ožujka –
pored proljeća
stiže i novi
broj *Hrcka*

Kviz *Čitam i skitam*
traje do 31. ožujka, možeš
sudjelovati i učlaniti se
po promotivnoj cijeni od
300 dinara. Pogledaj na
www.subiblioteka.rs

PETAK 6.3.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
10:10 Pod otvorenim nebom: Island, dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan: Industrija straha
13:40 Labirint
14:25 Riječ i život: Ljubav sve pokreće
14:55 Pozitivno
15:20 Kulturna baština: Od Kalnika do Kalnika
15:35 Crno-bijeli svijet, serija
16:35 Hrvatska uživo
17:50 Iza ekrana
18:25 Javna stvar
19:00 Dnevnik
20:00 Split: Porin, prijenos
22:15 Dnevnik 3
22:45 Otvoreno
23:35 Noćna kavana
00:25 Prljavi poslovi, američko-britanski film - Filmski maraton
01:55 Djed za Božić, američki film - Filmski maraton
03:20 Posljednji cirkus, španjolski film - Filmski maraton
05:00 Svaki dan dobar dan: Industrija straha
05:30 Hrvatska uživo
06:35 Sve će biti dobro, telenovela

05:55 Generalna špica
06:00 Moomini, crtana serija
06:10 Penelopa, crtana serija
06:15 Tigrasta patka, crtani film
06:20 Moj mali poni, crtani film
06:30 Grimmove bajke, crtana serija
07:00 Juhuhu najava + špica
09:00 Afrika: Sahara, dokumentarna serija
10:00 Action Man, serija za djecu
10:30 Kad mobiteli utihnu, hrvatska drama za djecu
10:45 Ninin kutak
10:50 Puni krug
11:05 Ni da ni ne: Broj gimnazijalaca
12:00 Glee, serija
12:40 Kriške sira,

dokumentarna serija
13:10 Tenis - Davis Cup: Srbija - Hrvatska, prijenos
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Tenis - Davis Cup: Srbija - Hrvatska, prijenos
21:05 Vrijeme na Drugom
21:15 Dobra žena, serija
22:00 Viši inspektor Banks, serija
23:35 Zločinački umovi, serija
00:25 Garaža
00:55 Claire, američko-francuski film
02:15 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
07:15 Virus attack, animirana serija
07:35 Tenkai vitezovi, animirana serija
08:00 Timon i Pumbaa, animirana serija
08:25 Sve u šest, magazin (R)
08:55 TV prodaja
09:10 Hitna služba, dramska serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 Pomorska ophodnja, akcijska kriminalistička serija
11:15 Pomorska ophodnja, akcijska kriminalistička serija
12:10 TV prodaja
12:25 Hitna služba, dramska serija
13:25 Pet na pet, kviz (R)
14:20 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
15:20 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
17:00 Dr. House, dramska serija (R)
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Oteta, igrani film, akcijski
22:00 Rambo, igrani film, akcijski
23:05 Eurojackpot
23:10 Rambo, igrani film, akcijski
00:10 Abraham Lincoln: Lovac na vampire, igrani film, akcijski/horor
02:05 Divlja orhideja 2, igrani film, erotska drama
03:55 RTL Danas, informativna emisija (R)
04:40 Kraj programa

SUBOTA 7.3.2015.

07:40 Tri sata do obračuna, američki film - Kinoteka, ciklus klasičnog vesterna
09:05 Normalan život
09:55 Kućni ljubimci
10:30 Subotom ujutro
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:10 Duhovni izazovi
13:45 Prizma - multinacionalni magazin
14:35 Kako dotjerati Petea, američki film
16:20 Potrošački kod
16:55 Snaga volje
17:40 Manjinski mozaik
18:00 Lijepom našom: Belica
19:00 Dnevnik
19:55 LOTO 7/39
20:00 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
21:45 Vikinzi, serija
22:40 Dnevnik 3
23:00 Muškarci koji mrze žene, američki film - Filmski maraton
01:35 Tri sata do obračuna, američki film - Filmski maraton
03:00 Reprizni program
03:46 Potrošački kod
04:16 Duhovni izazovi
04:46 Veterani mira
05:31 Prizma - multinacionalni magazin
06:16 Lijepom našom: Belica

05:55 Generalna špica
06:00 Moomini, crtana serija
06:10 Penelopa, crtana serija
06:15 Tigrasta patka, crtani film
06:20 Moj mali poni, crtani film
06:30 Grimmove bajke, crtana serija
07:00 Juhuhu najava + špica
09:00 Laboratorij na kraju svemira
09:10 Film za djecu - strani
11:20 Prag: Atletika - dvoransko EP, snimka
11:55 Kvittfjell: Svjetski skijaški kup (M) - spust, prijenos
13:10 Prag: Atletika - dvoransko EP, snimka
14:00 Tenis - Davis Cup: Srbija - Hrvatska (parovi), prijenos
16:30 Prag: Atletika - dvoransko EP, prijenos
19:50 Dječja usta
20:05 Top Gear (20C), dokumentarna serija
21:30 Vrijeme na Drugom
21:35 Ray Donovan, serija
22:25 Igra prijestolja,

serija
00:55 Noćni glazbeni program

05:05 RTL Danas, informativna emisija (R)
05:50 Timon i Pumbaa, animirana serija
06:40 Aladdin, animirana serija
07:05 Tenkai vitezovi, animirana serija
07:30 TV prodaja
07:45 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
08:45 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
09:45 TV prodaja
10:00 Pet na pet, kviz (R)
10:55 TV prodaja
11:10 Priča o mišu zvanom Despero, igrani film, animirani
12:55 Cirkus, zabavna emisija
14:35 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
15:30 Legenda o Butchu i Sundanceu, igrani film, western
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:40 Legenda o Butchu i Sundanceu, igrani film, western
17:30 Policijska patrola, dokumentarna sapunica
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Snjeguljica, igrani film, avanturistički
22:00 Pink Panther 2, igrani film, komedija
23:45 Oteta, igrani film, akcijski (R)
01:03 Astro show, emisija uživo
02:35 RTL Danas, (R)
03:15 Kraj programa

NEDJELJA 8.3.2015.

07:23 Klasika mundi: Dan dvorane Vatroslava Lisinskog - Španjolska noć uz SOHRT-a pod ravnanjem Ivana Repušića
08:15 Jeanne Eagels, američki film - Zlatna kinoteka
10:05 Press klub
10:55 Istrage gospođice Fisher, serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More

14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:30 Posljednji tango u Halifaxu, serija
16:25 Vrtlarica
17:15 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
19:00 Dnevnik
19:55 LOTO 6/45
20:00 Moj zanat, dokumentarni film
21:20 Vikinzi, serija
22:15 Dnevnik 3
22:25 Sport
22:35 Damin gambit
23:20 Jeane Eagels, američki film - Zlatna kinoteka
01:10 Press klub
01:55 Nedjeljom u dva
02:55 Damin gambit
03:35 Reprizni program
04:25 Mir i dobro
04:50 Plodovi zemlje
05:40 Rijeka: More
06:10 Vrtlarica

05:55 Generalna špica
06:00 Moomini, crtana serija
06:10 Penelopa, crtana serija
06:15 Tigrasta patka
06:20 Moj mali poni, crtani film
06:30 Grimmove bajke, crtana serija
07:00 Juhuhu najava + špica
09:00 Ninin kutak
09:05 Čarobna ploča: Širimo vidike
09:20 Action Man, serija za djecu
10:00 Portret crkve i mjesta
10:10 Livno: Misa, prijenos
11:20 Biblija
11:30 Pozitivno
11:55 Kulinarstvo (Tea Mamut)
12:30 Kvittfjell: Svjetski skijaški kup (M) - super G, snimka
13:00 Tenis - Davis Cup: Srbija - Hrvatska, prijenos
15:10 Prag: Atletika - dvoransko EP, prijenos
17:45 Olimp
18:30 Magazin LP
19:00 Juhuhu
19:04 Oskarove priče, crtana serija
19:18 Hello Kitty, crtana serija
19:28 Tigrasta patka, crtani film
19:32 Lijeni grad, crtana serija
20:05 Čudnovate zgode iz prirode, dokumentarna serija
20:55 Vrijeme na Drugom
21:00 Ray Donovan, serija
21:50 HNL - emisija
22:40 Igra prijestolja, serija
00:20 Noćni glazbeni

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

05.20 RTL Danas, (R)
06.05 Timon i Pumbaa, (R)
06.55 Aladdin, (R)
07.20 Tenkai vitezovi
07.45 TV prodaja
08.00 Vatre ivanjske, serija (R)
09.00 Vatre ivanjske, serija (R)
10.05 TV prodaja
10.20 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
11.10 InDizajn s Mirjanom
Mikulec, lifestyle emisija
11.40 TV prodaja
11.55 Priča o mišu zvanom
Despero, igrani film,
animirani (R)
13.45 Snjeguljica, igrani film,
avanturistički (R)
15.35 Pink Panther 2, igrani
film, komedija (R)
16.30 RTL Vijesti
16.40 Utrka do Uklete
planine - TV premijera,
igrani film, akcijski/
znanstveno-fantastični (R)
17.30 Policijska patrola,
dokumentarna sapunica
18.30 RTL Danas
19.15 Galileo
20.00 Shrek uvijek i zauvijek,
igrani film, animirana
komedija
21.45 Ludo krstarenje, igrani
film, komedija
23.30 CSI: Miami, serija
00.25 CSI: Miami, serija
01.20 Astro show
02.20 RTL Danas, (R)
03.05 Kraj programa

PONEDJELJAK 9.3.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
- telenovela
10:10 Pod otvorenim nebom:
Kambodža,
dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz , talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Treća dob
13:40 Rijeka: More
14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža
15:35 Glas domovine
16:00 Da, ministre -
humoristična serija
16:35 Hrvatska uživo
17:40 Odmori se, zaslužio si -
humoristična serija
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik

20:00 Crno-bijeli svijet, serija
21:00 Pogledi: Utopija,
dokumentarni film
22:00 Dnevnik 3
22:30 Otvoreno
23:20 Drugi format
00:05 Kino Milenij - filmovi
Nilsa Malmrosa:
Ljubavni jadi, danski film
02:05 Društvena mreža
03:10 Glas domovine
03:35 Reprizni program
04:50 Jezik za svakoga
05:00 Hrvatska uživo
05:55 Sve će biti dobro

05:55 Generalna špica
06:00 Moomini, crtana serija
06:10 Penelopa, crtana serija
06:15 Tigrasta patka, crtani
film
06:20 Moj mali poni, crtani
film
06:30 Grimmmove bajke, crtana
serija
07:00 Juhuhu najava + špica
09:00 U obitelji sjevernih
medvjeda: Proljeće,
dokumentarna serija
10:00 Action Man, serija za
djecu
10:30 Notica: Vibrafon
10:45 Školski sat: Od ratovanja
do digitalnog doba
11:15 Briljanteen
12:00 Glee , serija
12:40 Kriške sira ,
dokumentarna serija
13:05 Pustolovine Sherlocka
Holmesa, serija
14:00 Vera , serija
15:35 Najljepši vrtovi
Australije,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Slastičarski dnevnik
Rachel Allen,
dokumentarna serija
17:00 U obitelji sjevernih
medvjeda: Proljeće,
dokumentarna serija
18:00 Kod Sunca u šest
19:00 Juhuhu
20:05 Šlep Šou: Nina Badrić
20:50 Vrijeme na Drugom
21:00 Dobra žena , serija
21:45 Village Folk
22:00 Ženska prava hoću,
britanski film
00:00 Zakon i red: Odjel za
žrtve , serija
00:50 Šlep Šou: Nina Badrić
01:35 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas, (R)
07.20 Virus attack
07.35 Tenkai vitezovi

08.00 Timon i Pumbaa,
animirana serija
08.25 Sve u šest, magazin (R)
08.55 TV prodaja
09.10 Hitna služba, serija (R)
10.05 TV prodaja
10.20 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
11.15 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
12.10 TV prodaja
12.25 Hitna služba, serija
13.25 Cirkus, zabavna
emisija (R)
15.00 Shrek uvijek i zauvijek,
igrani film, animirana
komedija (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Dr. House, dramska
serija (R)
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show
22.15 Dr. House, dramska
serija
23.10 RTL Vijesti
23.25 Kost, serija
00.20 Heroji iz strasti, serija
01.10 Kost, serija (R)
02.00 Astro show, (R)
03.00 RTL Danas
03.40 Kraj programa

UTORAK 10.3.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
- telenovela
10:10 Pod otvorenim nebom:
Jordan, dokumentarna
serija
11:05 Dr. Oz , talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Poslovna zona
14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža
15:35 Crno-bijeli svijet, serija
16:35 Hrvatska uživo
17:40 Odmori se, zaslužio si -
humoristična serija
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 Crno-bijeli svijet, serija
21:00 Piramida
22:00 Dnevnik 3
22:30 Paralele
23:20 I Hollywood stvori ženu,
dokumentarni film
00:20 Balade Petrice
Kerempuha, snimka
kazališne predstave

01:00 Svaki dan dobar dan
01:30 Društvena mreža
02:35 Turistička klasa (R)
03:00 Reprizni program
04:50 Jezik za svakoga
05:00 Hrvatska uživo
05:55 Sve će biti dobro

05:55 Generalna špica
06:00 Moomini, crtana serija
06:10 Penelopa, crtana serija
06:15 Tigrasta patka, crtani
film
06:20 Moj mali poni, crtani
film
06:30 Grimmmove bajke, crtana
serija
07:00 Juhuhu najava + špica
09:00 U obitelji sjevernih
medvjeda: Ljeto,
dokumentarna serija
10:00 Action Man, serija za
djecu
10:30 Dječja usta
10:42 Školski sat: Kukci
11:12 Nova obitelj, belgijski
dokumentarni film za
djecu
11:27 Ton i ton: Opterećena
glazba i zabavni dizajn
11:42 Kokice
12:00 Glee , serija
12:40 Kriške sira ,
dokumentarna serija
13:05 Pustolovine Sherlocka
Holmesa, serija
14:00 Vera , serija
15:35 Najljepši vrtovi
Australije,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Slastičarski dnevnik
Rachel Allen,
dokumentarna serija
17:00 U obitelji sjevernih
medvjeda: Ljeto,
dokumentarna serija
18:00 Kod Sunca u šest
19:00 Juhuhu
20:05 8. kat - naše najbolje
emisije
20:50 Vrijeme na Drugom
21:00 Dobra žena , serija
21:45 Village folk: Pariški
vrtlar Yamashita
22:00 Rocky 2, američki film
00:00 C.S.I. , serija
00:50 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas, (R)
07.15 Virus attack
07.35 Tenkai vitezovi
08.00 Timon i Pumbaa
08.25 Sve u šest, magazin (R)
08.55 TV prodaja
09.10 Hitna služba, serija (R)
10.05 TV prodaja

10.20 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
11.15 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
12.10 TV prodaja
12.25 Hitna služba, serija
13.25 Pet na pet, kviz (R)
14.20 Vatre ivanjske, serija (R)
15.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Dr. House, serija (R)
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show
22.15 Dr. House, serija
23.10 RTL Vijesti
23.25 Kost, serija
00.20 Heroji iz strasti, serija
01.10 Kost, serija (R)
02.00 Astro show
03.00 RTL Danas, (R)
03.45 Kraj programa

SRIJEDA 11.3.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje src
10:10 Pod otvorenim nebom:
Novi Zeland,
dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz , talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Boja strasti, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Potrošački kod
14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža
15:35 Crno-bijeli svijet, serija
16:35 Hrvatska uživo
17:40 Odmori se, zaslužio si
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik
19:55 LOTO 7/39
20:00 Crno-bijeli svijet, serija
21:00 Kako izgraditi planet,
dokumentarni film
22:00 Dnevnik 3
22:30 Otvoreno
23:20 Kino Europa: Djeca,
bosansko-njemačko-
francusko-turski film
01:00 Svaki dan dobar dan
01:30 Društvena mreža
02:35 Eko zona
03:00 Reprizni program
04:50 Jezik za svakoga
05:00 Hrvatska uživo
05:55 Dolina sunca, telenovela

05:55 Generalna špica

06:00 Moomini, crtana serija
 06:10 Penelopa, crtana serija
 06:15 Tigrasta patka
 06:20 Moj mali poni
 06:30 Grimmove bajke
 07:00 Juhuhu najava + špica
 09:00 U obitelji sjevernih medvjeda: Jesen, dokumentarna serija
 10:00 Action Man, serija za djecu
 10:30 Čarobna ploča - Širimo vidike: Formati i podloge
 10:45 Školski sat: Rodne uloge
 11:15 Boli glava: Voda, voda i opet voda
 11:30 Generacija Y: Propuštene prilike i odluke
 12:00 Glee, serija
 12:40 Kulinarstvo - strano
 13:05 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija
 14:00 Vera, serija
 15:35 Najljepši vrtovi Australije, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:00 U obitelji sjevernih medvjeda: Jesen, dokumentarna serija
 18:00 Kod Sunca u šest
 19:00 Edukativno-zabavna emisija za djecu (JUHUUH - večernje izdanje)
 20:00 Nogomet, LP - emisija
 20:35 Nogomet, LP: Chelsea - PSG, prijenos
 22:37 Nogomet, LP - emisija

23:05 Vrijeme na Drugom
 23:10 Košarka, Eurocup: Gran Canaria - Cedevita, snimka
 00:45 Strani igrani film
 02:25 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas, (R)
 07.15 Virus attack
 07.35 Tenkai vitezovi
 08.00 Timon i Pumbaa
 08.25 Sve u šest, magazin (R)
 09.10 Hitna služba, serija (R)
 10.20 Pomorska ophodnja
 11.15 Pomorska ophodnja
 12.10 TV prodaja
 12.25 Hitna služba, serija
 13.25 Pet na pet, kviz (R)
 14.20 Vatre ivanjske, serija (R)
 15.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Dr. House, serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!
 22.15 Dr. House, serija
 23.10 RTL Vijesti
 23.25 Kosti, serija
 00.20 Heroji iz strasti
 01.10 Kosti, serija (R)
 02.00 Astro show
 03.00 RTL Danas, (R)
 03.45 Kraj programa

**ČETVRTAK
12.3.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Pod otvorenim nebom: Tunis, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Paralele
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Crno-bijeli svijet, serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:40 Odmori se, zaslužio si - humoristična serija
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Crno-bijeli svijet, serija
 21:00 Večer na 8. katu
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Labirint
 23:20 Pola ure kulture
 23:55 Svaki dan dobar dan
 00:25 Društvena mreža
 01:30 Pučka i predajna kultura
 01:55 Reprizni program
 04:50 Jezik za svakoga
 05:00 Hrvatska uživo
 05:55 Dolina sunca, telenovela

05:55 Generalna špica
 05:57 Najava
 06:00 Edukativno-zabavna

emisija za djecu (JUHUUH - jutarnje izdanje od utorka)
 09:00 Leteći nosorozi, dokumentarni film
 10:00 Action Man, serija za djecu
 10:30 Laboratorij na kraju svemira
 10:37 Navrh jezika: Hvala
 10:47 Školski sat: Potresi
 11:17 Kokice
 11:35 Indeks
 12:00 Glee, serija
 12:40 Kulinarstvo - strano
 13:05 Pustolovine Sherlocka Holmesa, serija
 14:00 Vera, serija
 15:35 Strani dokumentarni film - lifestyle
 16:00 Regionalni dnevnik Rachel Allen, dokumentarna serija
 17:00 Leteći nosorozi, dokumentarni film (R)
 18:00 Kod Sunca u šest
 19:00 Edukativno-zabavna emisija za djecu (JUHUUH - večernje izdanje od nedjelje)
 19:55 Večer s Joolsom Hollandom
 20:52 Vrijeme na Drugom
 21:00 Nogomet, EL: Everton - Dinamo K, prijenos
 23:00 Nogomet, EL - emisija
 23:25 Lars ima curu, američki film
 01:11 Noćni glazbeni program

06.35 RTL Danas, (R)
 07.15 Virus attack, animirana serija
 07.35 Tenkai vitezovi, animirana serija
 08.00 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08.25 Sve u šest, magazin (R)
 08.55 TV prodaja
 09.10 Hitna služba, dramska serija (R)
 10.20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11.15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 12.10 TV prodaja
 12.25 Hitna služba, dramska serija
 13.25 Pet na pet, kviz (R)
 14.20 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
 15.20 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Dr. House, serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, dramska serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 22.15 Dr. House, dramska serija
 23.10 RTL Vijesti
 23.25 Kosti, serija
 00.20 Heroji iz strasti, serija
 01.10 Kosti, serija (R)
 02.00 Astro show
 03.00 RTL Danas, (R)
 03.45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od poneđjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvodanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Prilikom slušanja propovijedi shvatio sam da postoji rješenje svakog problema i da je samo potrebna čvrsta vjera u Boga

DEJAN KOMJAT, STUDENT IZ ŠIDA

Vjera mi je promijenila život

POŠTOVAN OD VRŠNJAKA

Iako se dosta razlikuje od svojih vršnjaka, s obzirom na to da posjeduje sklonosti koje baš nisu popularne kod mladih generacija, Dejan kaže da su ga mnogi prihvatili i čak što više, poštivali kako u srednjoj školi gdje je bio odličan učenik tako i danas. »Prekinuo sam izlaziti u grad jer mi to nije prijalo i nije me ispunjavalo kao druge. Mene su ispunjavale druge stvari koje mojim vršnjacima nisu bile zanimljive. Bez obzira na te razlike, oni su me uvijek prihvaćali baš takvog kakav jesam«, kaže Dejan.

Dejan ima još neke svoje hobi-je koje nam je prilikom razgovora otkrio: »Volim svirati gitaru i to me opušta. Još kada sam išao u srednju poljoprivrednu školu, počela je moja ljubav prema voćarstvu i želio sam imati svoj voćnjak. Želja mi se ostvarila i sada u mom dvorištu imam jedan mali voćnjak kome se potpuno posvetim kada dođe proljeće. S obzirom na to

da volim prirodu, tu se također osjećam ugodno i uživam u tome«, kaže Dejan. Što zbog bolesti, što zbog svoje želje počeo se zdravije hraniti i o zdravoj prehrani je dosta istraživao i čitao.

PRONAĆI PUNINU ŽIVOTA

Na kraju razgovora upitali smo ga koja bi njegova poruka bila mladim ljudima, kako bi i oni u ovim teškim vremenima živjeli kvalitetnije i bolje i kako bi pronašli svoj unutarnji mir: »Ispunjenje nalazim u crkvi, kršćanstvu, euharistiji. Tu pronalazim puninu života, kao i drugačiji pogled na svijet. Osobno sam mnogo zadovoljniji nego prije i to bih i drugima htio prenijeti, jer znam da bi im to pomoglo. Ne mogu se drugi natjerati na to da prihvate, jer svako od nas ima slobodu izbora, ali treba pokušati«, kaže Dejan, kome smo poželjeli puno zdravlja i uspjeha u daljem životu i planiranim aktivnostima.

Suzana Darabašić

Za ovotjednu priču rubrike *Tu oko nas*, odlučila sam se za jednog momka iz Šida, za kojeg smatram da je po mnogo čemu drugačiji od svojih vršnjaka. **Dejan Komjat** razlikuje se od svojih vršnjaka po mnogo čemu, a prije svega po svojoj velikoj ljubavi prema Crkvi i Bogu, a o tome svjedoči njegova redovita prisutnost u crkvi. I dok njegovi vršnjaci izlaze i pronalaze zadovoljstvo u drugim stvarima, Dejanovu pažnju zaokuplja nešto sasvim drugo. Za sebe kaže da nije oduvijek bilo tako. Kada je pohađao četvrtu godinu srednje škole, spoznao je neke svoje sklonosti i rodila se vjera koja mu je dala dodatnu snagu da se bori u životu. A ta snaga i vjera, pomogli su mu u najtežem razdoblju, kada je otišao na fakultet u Novi Sad, gdje se suočio sa svojom bolesti.

VJERA MI JE POMOGLA

Kako nam Dejan tijekom razgovora ističe, majka mu je prva krenula u crkvu, a on je po prvi puta u crkvu otišao za Božić prije četiri godine. Tada je imao priliku čuti propovijed svećenika. »Meni je to bilo zanimljivo i redovito sam

krenuo na nedjeljne mise. Kako sam slušao propovijedi, koje su se uvijek ticale određenih tema u kojima sam se i sam pronalazio, sve me je više vuklo da odlazim u crkvu jer sam prilikom slušanja shvatio da postoji rješenje svakog problema i da je samo potrebna čvrsta vjera u Boga. Krenuo sam redovito i na biblijske večeri, susreće mladih, a ubrzo i pripreme za krizmu. U crkvi sam provodio sve više vremena jer se u meni rodila jaka vjera koja je uticala na gotovo sve što radim u životu i zapravo sam počeo osjećati jaku snagu, o kojoj sam prije samo čitao. Kada sam krenuo na fakultet i ubrzo se razbolio, vjera mi je pomogla da sve stoički izdržim, a spoznao sam i neke dublje istine Crkve, Biblije i Svetog pisma. Sve teške trenutke tada sam kroz molitve prebrodilo«, kaže Dejan. Zbog bolesti, Dejan se prije dvije godine vratio u svoj rodni Šid gdje je nastavio boriti se s bolesti ali uz pomoć vjere i Crkve, u kojoj je bio sve više aktivan, prevazilazi sve nedaće. Kako kaže, dodatnu snagu crpi iz evanđelja, molitve, Svetog pisma, koje redovito čita i to mu je daje dodatnu snagu.

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

S obzirom na to da voli stara jela, Dejan nam je otkrio recept starog tradicionalnog jela koje se u njihovoj kući redovito priprema, posebice za Uskrs. Radi se o Žutom siru, tradicionalnom rusinskom jelu, koje se kod Rusina, a posebno u Bikić Dolu odakle mu je majka rodnom, često priprema. Za žuti sir je potrebno: litra mlijeka i 25 jaja. Od pripremljene litre mlijeka, uzeti 3 dcl, u koje se stavi malo soli, šećera i jaja.

Sve to treba miješati žicom za lupanje, najbolje onom starinskom. Kada preostalo mlijeko provri dodati smjesu i nastaviti miješati sve dok se oko oboda posude, ne počne stvarati surutka. Kada je gotovo, smjesu istresti i procijediti kroz kuhinjsku krpu i okačiti da se cijedi. Kada se kuhinjska krpa razmota, nakon cijedenja, smjesa izgleda kao sir. Može se služiti slano, ali i slatko. Uglavnom Rusini ovo jelo pripremaju za uskrsne blagdane i poslužuju ga s kuhanim jajima i kobasicom.

SUDAREVIĆEVI OBILJEŽILI DAN DOBIVANJA PLEMSTVA

Gornji red s lijeva na desno: Ivan, Boris Aleksov, Kalman, Tomislav, Josip, Marko
donji red: s lijeva na desno: Stipan, Vlado, Zvonimir, Franjo i Stipan

Grane jednog stabla

Gdje su nam korijeni? Skime smo u srodstvu? Koliko nas ima isto prezime? Pitanja su koja svakome od nas bar jednom prođu kroz misli. Prošle godine takva misao okupirala je i **Borisa Aleksova** koji se počeo zanimati se za svoje korjene s majčine, odnosno Sudarevićeve strane. Kako je poznavao **Zvonimira**

Sudarevića prvo se njemu obratio s idejom o okupljanju Sudarevićevih na druženje. Ideja se dopala Zvonimiru te su je ove godine uspjeli i sprovesti. Nekolicina Sudarevićevih, uglavnom muškaraca, okupili su se na salašu Zvonimira Sudarevića, na Verušiću, 1. ožujka. Ni datum nije sasvim slučajna, naime tog 1. ožujka davne 1751. godine

Gaji Sudareviću, graničarskom zastavniku u Čurugu dodijeljen je plemićki list i grbovnica. A plemstvo je proglašeno iduće godine u Bačkoj županiji. Samom grbu koji je bio dodijeljen Gaji ne mogu ući u trag pa su se oni okupili pod grbom koji je heraldičar rekonstruirao po točnom opisu. Cilj njihovog okupljanja bilo je prije svega dru-

ženje te bolje međusobno upoznavanje. Tijekom druženja došli su na ideju da svatko od njih treba napraviti svoje obiteljsko stablo kako bi uvidjeli poklapaju li se njihove grane negdje, jer za sada koliko oni znaju nitko od prisutnih na okupljanju nije u srodstvu. Došli su i na ideju o izradi monografije o ovom grani. Druženje neće stati samo na jednoj večeri, okupljat će se mjesečno radi izrade velikog obiteljskog stabla.

A. D.

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge
dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert
24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel: 024/554-136

Tooth optika
SUBOTICA
024/ 551 045

Proletna akcija!
-50%
NA SVE dioptrijske okvire i
sunčane naočale!
-20%
SEZONSKOG POPUSTA na pojedina
multifokalna leća!

od 01.03.2015. do 31.05.2015.

POGLED S TRIBINA

Kraljevo

Danas u Kraljevu započinje susret prvog kola nove sezone *Davisova kupa* između domaćina Srbije i Hrvatske. Iako su svi očekivali, kada je ždrijež spojio dvije susjedne zemlje, kako će najbolji tenisači svojih reprezentacija igrati u beogradskoj Areni, izbor Teniskog saveza Srbije pao je na Kraljevo. Također, ni najbolji hrvatski igrači neće igrati u ovom gradu.

Marin Čilić već nekoliko mjeseci nije uopće ni uzeo reket u ruku, iako se izbornik **Željko Krajan** nadao do posljednjeg trenutka u njegov nastup. **Ivan Dodig** se već ranije ispričao kako ne može, zbog problema s leđima, igrati pojedinačne mečeve na najvišoj razini kakva se očekuje u *Davisovom kupu*. I konačno, trenutačno u izvrsnoj igračkoj formi, veteran **Ivo Karlović** se već odavno oprostio od nacionalnog dresa.

Tako je tenisačka reprezentacija Hrvatske na megdan Srbiji stigla s osamnaestogodišnjim **Bornom Ćorićem** kao svojim prvim igračem. Ništa više iskusniji po igri velikih susreta nije ni drugi reket, **Mate Delić** pa će nekadašnji osvajači ovog prestižnog momčadskog natjecanja imati veliki ispit protiv renomirane momčadi Srbije, također osvajača popularne *salatare*, predvođene svjetskim brojem jedan, **Novakom Đokovićem**. Uz sve boljeg povratnika **Viktora Troickog** te talentiranog Somborca **Filipa Krajinovića** i jednog od najboljih svjetskih igrača parova **Nenada Zimonjica**, što se može još reći. Hrvatsku u Kraljevu dočekuje *kralj tenisa* i njegova odlična prateća svita.

Ali, mlada hrvatska momčad nije došla predati se bez otpora.

Borna Ćorić je ponovno zadivio teniski svijet plasmanom u polufinale iznimno jakog ATP 500 Dubai Opena, osobito nakon što je glatko dobio Škota **Murrraya**. **Mate Delić** je protiv Nizozemske pokazao kako nema straha od igre protiv znatno jačeg protivnika, dok **Marin Draganja** (osvojio dva uzastopna ATP turnira u parovima) stasava u jednog od najjačih dubl igrača današnjice. Uz **Franka Škugora** koji je pozvan nakon definitivnog Čilićevog odustajanja, Hrvatska ima svoje adute ovoga vikenda.

A kako će to sve na terenu izgledati, vidjet ćete već danas u izravnim televizijskim prijenosima na RTS-u i HRT-u.

D. P.

NOGOMET

Odlični Osijek

Otkad je **Ivo Šušak** preuzeo kormilo *Osijeka*, slavonski prvoligaš je osvojio sedam bodova iz posljednja tri susreta. Osobito je bio uvjerljiv u 23. kolu gostujućom pobjedom protiv *Zagreba* (4:0). Ostali rezultati 23. kola: Hajduk – Zadar 2:2, Dinamo – Split 2:0, Rijeka – Slaven 1:1, Istra 1961 – Lokomotiva 1:1. Tablica 1. HNL: Dinamo 59, Rijeka 48, Lokomotiva 35, Hajduk (-3) 33, Zagreb 30, Slaven 24, Split 23, Osijek 22, Istra 1961 19, Zadar 17

KOŠARKA

Tri poraza

Sva tri hrvatska predstavnika u ABA ligi doživjela su poraze u 23. kolu regionalnog košarkaškog natjecanja. Prvo je *Cedevita* doživjela domaći poraz od *Mega Leks*a (103:107), potom je *Zadar* izgubio na gostovanju kod *Krke* (80:83), da bi i *Cibona* u posljednjem susretu kola doživjela poraz dok domaćeg *Metalca* (66:67). Unatoč porazu *Cedevita* je i dalje četvrta, *Zadar* je osmi, a *Cibona* drži desetu poziciju.

RUKOMET

PPD Zagreb protiv Koldinga

Ždrijež osmine finala rukometne Lige prvaka dodijelio je hrvatskom prvaku *PPD Zagrebu* dansku momčad *Kolding*. Prvi susret igrat će se između 11. i 14. ožujka u Zagrebu, a uzvrat je za tjedan dana.

Za plasman u četvrtfinale borit će se još i: La Rioja – Veszprem, Montpellier – Kielce, Aalborg – Barcelona, Flensburg – Kiel, Dunkerque – PSG, Wisla – Vardar, RN Lowen – Szeged.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprova i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Dajem satove engleskog jezika za sve uzraste. Tel.: 528-944.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Poklanja se veći crni pas, kratkodlak, a prodaju: »IMT« jednobrazni plug. tel.: 528 682 i kukuruz u kipu. tel.: 532 570.

Tražim mlađu ženu, oko 40 godina, radi tjednog ili po dogovoru spremanja. Tel.: 024 520 764, zvati oko 14 sati.

Poklanjam bijele i šarene mace po izboru i prodajem trajnožareći štednjak, veći i manji. Tel.: 024 528 682.

Prodajem soju (može i sjeme). Tel.: 024 532 570.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG, u središtu Sombora. Tel.: 025-5449220 ili 064-2808432.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Poklanjam crno-žute kratkodlake štence niskog rasta. Tel.: 024 528682 i 024 532570.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Poklanja se žuta kera kratkodlaka, nižeg rasta i štene, može i odvojeno jer je već samostalno. Prodaje se njem. prikolica *Gobell* 10 t nosivosti. Tel.: 024 532-570.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Prodaju se koturaljke, stolovi, stolice, tepisi, trajnožareći štednjak, bunjevačka ruva, marame na vrat i male, muško odijelo, šubara, čizme i poklanjaju se bijele mace i žuto štene nižeg rasta, kratke dlake. Tel.: 024 528 682

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 13. 3. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo) i urednica *Hrčka*
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije crkvice, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: MEĐUNARODNI DAN ŽENA

Eto malo radosti!

Međunarodni dan žena obilježava se 8. ožujka i postao je sinonim za darivanje ženskoga spola. »Obasipanje« cvijećem (karanfilima) i drugim uglavnom manje bitnim sitnicama, smetnula se s uma prvobitna želja, misao vodilja u ostvarivanju prava žena.

Toga dana, 8. ožujka slave se ekonomska, politička i društvena dostignuća pripadnica ženskoga spola. Sve je počelo u vrijeme brze industrijalizacije i ekonomske ekspanzije kada su zbog loših radnih uvjeta i niskih plaća žene

zaposlene u industriji odjeće i tekstila javno demonstrirale 8. ožujka 1857. u New Yorku. U spomen na 8. ožujka 1908. kada je 15.000 žena prosvjedovalo tražeći kraće radno vrijeme, bolju plaću, pravo glasa i zabranu rada djece, odlučeno je da se taj dan proglasi Međunarodnim danom žena.

Kad pogledamo na današnje vrijeme i ono što mi danas imamo i kakva prava, mogli bi slobodno reći kako bi žene skupa s muškarcima, ruku pod ruku mogle krenuti u prosvjede za iste ciljeve kao i prije više od stotinu godina. No, osim traženja kraćeg radnog vremena i bolje plaće, mi bi danas mogli prvenstveno tražiti pravo na posao i plaću – kakva god bila. Oni koji imaju posao i plaću bi sigurno tražili pravo da imaju određeno radno vrijeme, bez dodatnog rada za 0 dinara, kao i to da se plaće ne smanjuju pored činjenica da sve ostalo poskupljuje (primjerice plin).

Kad sve zbrojimo i oduzmemo, sagledamo činjenicu gdje smo u odnosu na prije više od jednoga stoljeća u potraživanju prava za žene, (pa i muškarce) baš i nećemo biti na pozitivnoj nuli.

Stoga ne preostaje nam ništa drugo nego svima koji slave, čestitati 8. ožujka, Međunarodni dan žena. Ako i dobijete neki dar, odlično! Eto malo radosti!

Ž. V.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Kiša makar odkaleg...

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi! Bisan, ta di ne bi bijo bisan! Po posla u njivi nisam uradijo, a već došo prvi frtalj poreza. Kako se očin nisu sitili kast vako: »Čeljadi moja, jeto taka je godina, vlada kriza u svitu koju niste vi iza-zvali pa ondak ćemo vam malkoc produljit

vik za reštanciju«. Moj Joso sidi ode na šemadli pa se smije kugod da mu nisu sve na broju. Bojim se da se ne zaceni pa će: »Di si ti vidijo rodo moj da su komegod oprostili porez, ta ako ga ne mogu podignit ondak kodbajage zagubidu potvrde pa ga moraš platit dvared.« Kaže on štogod borme mislim se ja iako ne izgleda tako. Ta i ja sam moro trčat u varošku kuću i nosit nike stare artije da sam platijo nike godine a oni mi slali da nisam. Av al sam niko veče bijo bisan da me posli cilu noć bolijo zub. Moro sam ga cilu noć ladit rakijom, skoro sam provardo frtalj litre na zub. Sidim ja tako i gledim kad jedared divani jedna dosta fajnska ženska, ja se niki obradujem i sam sebi velim: »Vidi ti, imade ode u ovoj našoj vladi i di koje lipo čeljade borme, pedig ona s neba pa oma u mindrac«. Eto stvorili su se uslovi dragi građani pa će uz odobrenje međunarodnog fonda bit poskupljena struja i to bome za petnajst odst. Ja nako kugod da me kogod plenijo, pa se mislim nije nama dosta naši nevolja i ko je taj što nama kugod kakoj slobodnoj državi mož odobrvat. A i ono »dragi građani« ta ko velim kako sam očin drag kad mi ni za šta zavlačite ruku u buđelar. Ta sam sebi ne virujem, jel Dunav pun vode – pun je, jel rudnici rade – rade, pa šta ondak kogod spolja određiva šta ćemo i kako ćemo. Sve se niki mislim posli sam u sebi, ne smim kast naglas jel će me opet ovaj Joso ismijati: »Ta nije ova ni tako zdravo lipa, to mi se samo prividilo na prvi pogled, sad mi više dođe kugod naša pokojna teta Kuda. Ona je imala divan malkoc bolji neg sadašnji di koji radijon, a imade divan da je znala i vračat, kako bi drugčije znala više put unaprid šta će se trevit u Ivković šoru? Neg, na zdravlje čeljadi, zdravo nam lipo spremadu ovog lita gospodnjeg. Idem još nalit jedan bokalčić vina dok i to ne poskupi, a i vidim da se neću tako lako ni kurtalisat rođaka, pogotov sad kad pada kiša pa se nema šta radit po avliji. Ta lipo ćemo mi paori propast na živce nuz ove televizije, nama je najlipče kad smo na njivi u rđavim traktorima. Kaže Joso ne daj Bože da su novi, bilo bi nam zdravo dosadno kad ne bi imali šta praviti. Šta misliš kako je paorima u drugi državama, imadu sve novo, ništa ne mož udarit kalapačom nit zavezat drotom – pa to je da čovik umre od dosade! Vamo radimo, a ne znademo zašto radimo.

Neg, čeljadi moja, zbogom. Idem sad upalit televiziju da mi ne promakne kako novo poskupljenje, jal zakon o kakoj restituciji. Šta ćemo, moramo bit u toku i nadat se boljim. Sad više nije na glasu ona »ko radi ne boji se gladi«, da... to je propalo. Sad ko radi sve mu uzmu. Novo je »ko sluša onog što vlada manje strada«, barem tako kaže onaj što nas došo zabada vad svitovat, a vučo se na nas.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Samo da nam se protirivat

Bač Iva izgleda baš nikako ne može bez jida i jada. Puno put se dosad rešio da više ne gleda televiziju, ne sluša radijon i ne čita novine, al vaj put stvarno. Dojadio mu što već svudam i svako pljuje na svakoga. Nema ti tu više vaši, naši, njevi, svi su postali isti, svako može sa svakim i svako protiv svakoga. U cile te gužve još mu najteže ka vidi da njegovi laju jedno na drugo. Te popa na učitelja, te anđelir na doktora, te doktor na paora i što je najgorje, ne vidi se tomu kraja. A sva poštena čeljad zbunita, ne znu šta bi i kako bi. Prvo se tamo gore u varoši i oko varoši razdilili, sića se ko juče da je bilo ka mu se nako izjado Stipan, njegov virni pajta iz vojske, ka mu je dite ošlo pod jedne, a cura pod druge, pa su već i njeva dica zavadita. A jedvašto su se krenila u škulu. Pa se onda počeli dilit vi što su ostali Stipanovi, vaj laje novoga, naj nonoga, a do juče svi zajedno bili ko nokat i meso. I svi i ni prvi i vi drugi, prvo napravili nikake papire o matrne, još pri neg što su se i počeli ikako dilit. I niko ji ni vratijo, putuju š njima po bilomu svitu i čutu ko kerice. Samo doma jedni drugima gurku prst oko. I sve se to obnarodovalo, nikomu ni ni malo sramota. Zoto je otkazo i njeve i općincke i svagdanje novine, sve mu se omrazile. Misli se, samo da mu se usegenčit na kakigod salaš, al daleko o ljudi, tamo digoda di nema ni struje, a nikomu baš i nije nuz put. A misli se, neće mu bit baš ni teško brez novina i televizije, već par dana vrime lipo, pa od ujutru do uveče ništa šuška po dvoru. Istina, po malo se i umori, pa ka večera, sidne malo za sokočalo, al brzo zadrmlje i samo se primisti u krevet. Samo, baš mu se ne da tako zadugo, za nikoliko dana se ope okišalo, pa ne mož nikud ni mrdnit. Sijo niki dan na biciglu, veli ide malo vidit staroga pajtaša Pavu. Stoji na drugi kraj sela, pa mu se baš i ni dalo it pišice. Ka se krenijo bilo sunce, dok su se malo ispriporivali naoblačilo se, a ka je išo natrag, na po puta ga uvalila kiša. Niki ladni vitar duše u prsa, nosi kaplje u lice, pa jedva vidi kud tira. Malo se i bojo da se neće zglomotat u jendek, taki šlembavi bi se mogo i zaozbiljno smandat. Njegova mu oma skuvala katarke, metnila dosta citrone i misto šećera meda, a donela mu i lavor da napari noge. Ka je malo došo sebe, sijo za sokočalo, šta bi drugo od dosade? Na sokočalu mu iskočila strana od ni noviji novina što trukuju njegovi. Pročito šta je natrukovano, al da vidiš zla ispod toga. Na sokočalu koikaki oma i odvraču noto što je natrukovano. Ščim je to počo čitat, zgadilo mu se više neg televizija, novine i radijon zajedno. Jedno pešest nji, sve pametniji o pametnijega i odvud i odnud, dovatili se ko pitlicu u proliće. »Eto, vada smo baš taki stvoriti, samo da nam se protirivat, pa nam se baram mož smijati koliko oće vi što nas ne volju«, promrnda sam za se i otrne sokočalo.

Piše: Ivan Andrašić

6. ožujka 2015.

MISLI POZNATIH

- Babson:** Onaj tko želi uživati u lijepoj budućnosti ne traći nijedan trenutak svoje sadašnjosti.
- Lincoln:** Najbolja stvar u vezi budućnosti je da dolazi samo dan po dan.
- Boucicault:** Čovjek priča o ubijanju vremena dok vrijeme njega lagano ubija.

KVIZ

Josip Kozarac

Koje godine i gdje se rodio hrvatski prozaist **Josip Kozarac**?
 Gdje je stekao akademsku naobrazbu?
 Nakon svršenog studija gdje je radio kao šumarski stručnjak?
 U kojoj se literarnoj formi prvo oprobao?
 Kakva je djela pisao?
 Koji su njegovi najpoznatiji naslovi?
 Čime se posebno bavio u svom opusu?
 Kada i gdje je umro Josip Kozarac?

Rodio se 18. ožujka 1858. godine u Vinokovcima.
 Završio je studij šumarstva u Beču.
 Vinokovcima, Vrbanji, Zupanj, Novoj Gradiski...
 U poeziji.
 Pisao je realna i racionalna djela.
 Problemima koji su mučili seosko stanovništvo.
 Zmija, Priče djece Nike, Moj djet, Biser-Kata...
 Umro je 21. kolovoza 1906. u Koprivnici.

FOTO KUTAK

Recikliraj i ti!

VICEVI

Sjedi mali Perica u školi i čita sportske novine. Učitelj ga opazi i zagalami:

- Perice, odmah ostavi te novine i izađi pred ploču!!!

Ustane Perica, iziđe pred ploču i učitelj ga upita:

- Perice, koliko je 3:3?

Perica: Paa...Neriješeno!!!

- Ispričavam se gospođo, moja kćerka nije mogla pjevati, jer je vaš pas zavijao.

- Ispričavam se, ali vaša je kćerka prva počela!

NK SRIJEM SRJEMSKA MITROVICA

Nogometni klub *Srijem* iz Srijemske Mitrovice osnovan je 1919. godine i prvobitno se zvao *Građanski*, a trenutačno se natječe u Srpskoj ligi Vojvodina, trećoj prvenstvenoj razini nogometa u Srbiji. Sustav natjecanja u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, razlikovao se od današnjeg. Natjecanje je bilo podijeljeno u podsaveze. Tadašnji *Građanski* je igrao u Beogradskom podsavezu s još 12 ekipa, a tu su bili Sarajevski, Ljubljanski, Splitski i Zagrebački podsavez. Prvo ligaško prvenstvo uvedeno je 1923. i prvi prvak bio je zagrebački *Građanski*. Mitrovački *Građanski* je u početku igrao značajnu ulogu u jugoslavenskom sportu. Godinu dana po osnivanju igrao je finalnu utakmicu na području Beogradskog loptačkog saveza s BSK-om. Rezultat se ne zna pouzdano, ali je najvjerojatnije bio 2:1 za slavni BSK. *Građanski* je u više navrata bio prvak grada, ali i župe. U Srijemskoj Mitrovici je 1920. godine postojalo 5 klubova: *Građanski*, Srpski sport klub, *Viktorija*, *Posavina*, *Trgovački*. U *Građanski* su se vremenom utopili klubovi kao što je *Viktorija*, *Posavina*, *Trgovački*. Prva garnitura po osnivanju kluba bila je: **Gecinger, Sepika Kin, Sergije Vetrinski, Pera Petrović, Voja Srnić, Aleksije Petrović, Boža Repanić, Ozren Popović, Lajoš Horvat, Hajnrih Vajs, Viktor Vajs, Dragutin Vasilić**, a rezervni bek je bio **Vlada Tepšić**. Prvi trener *Građanskog* bio je **Hajnrih Vajs**, igrač i najbolji strijelac.

Iako je jedan od klubova s dugom tradicijom, NK *Srijem* tek nakon fuzije s NK *Zvezdara* u sezoni 2001. – 2002. godine dobiva šansu oprobati se u saveznom rangu natjecanja. Za kratko vrijeme svi segmenti uglednog sportskog kolektiva su promijenjeni. U nekadašnjem gradskom klubu na Promenadi kraj Save, pušu neki novi vjetrovi. Srijemski nogometni »starac« rođen 1919. godine, poslije gotovo tri decenije ponovno je u drugoligaškom društvu. Klub u sezoni 2012. – 2013. godine zauzima posljednje osamnaesto mjesto u Prvoj ligi Srbije i tako nakon šest uzastopnih sezona u Prvoj ligi, ispada u niži rang. Trenutačni sustav tima čine: **Nenad Rajić, Goran Labus, Ivan Tatomirović, Srđan Milošević, Nikola Dragičević, Jovan Radunović, Borko Nikolić, Miloš Malović, Nenad Đukanović, Darjan Todorović, Milan Filipović, Bojan Stepanović, Borislav Jovanović, Momo Vukmir, Nenad Srećković, Dejan Janković, Dušan Sovilj, Bogdan Tomić, Ivan Trifunović, Dragan Galić, Miloš Reljić, Vladimir Savićević, Vinsent Kajizi**.

S. D.

NOGOMET

Nove provjere plavih

BAČKI BRESTOVAC, SONTA – U prethodna dva tjedna sončanski *Dinamo* je odigrao dvije pripremne utakmice pred proljetni dio prvenstva. Na gostovanju kod *Bačkog Brestovca*, sa svega jednanaest igrača ubilježen je poraz (1:3), dok su plavi na svojem travnjaku u nedjelju odigrali neodlučno protiv hrvatske ekipe NK *Dunav* iz Dalja (1:1)

Nova pobjeda u pripremama

MONOŠTOR – U nedjelju su na stadionu u Doli igrači *Dunava* ugoštili ekipu *Omladinca* s Bukovca. Pred više od 100 vjernih navijača domaćini su zabilježili minimalnu pobjedu (1:0) prekrasnim zgoditkom **Danijela Kiša** u 84 minuti.

I. A.

ŠAH

Turnir bez iznenađenja

SOMBOR – Šahovski turnir 24. Memorijal *Profesor Franja Matarić* koji se igra prostorijama HKUD *Vladimir Nazor* na svojoj je polovici i za sada iznenađenja nema. **Drago Kurčubić**, pobjednik prethodna dva turnira, je u vodstvu i procjene su da će osvojiti i ovaj turnir, dok će se do 18. ožujka, do kada traje turnir, borba voditi za drugo i treće mjesto.

Marinko Miković regionalni sudac

SUBOTICA – Šahovski djelatnik i voditelj momčad ŠK *Zrinski*, **Marinko Miković** uspješno je položio ispit za regionalnog suca i stekao pravo voditi šahovske susreta ne višim razinama.

Z. V.

RUKOMET

Poraz u prvoj provjeri

SONTA – Utakmicom protiv druge ekipe RK *Apatin*, člana Prve lige Srbije skupina sjever, igrači RK *Sonta* su otpočeli seriju pripremnih utakmica za nastavak prvenstva TRLS skupina Bačka. Bez prvog strijelca lige **Želimira Apatinca** i organizator igre **Rade Rađenovića** poraženi su rezultatom 28:31.

I. A.

KUNG FU

Butković pao u polufinalu

PRIGREVICA – U organizaciji Kluba borilačkih sportova *Galaktik Sombor*, uz sudjelovanje više od 130 boraca iz 19 klubova, u Prigrevici je održano Otvoreno prvenstvo Srbije u kung fu sandi. Perspektivni superteškaš Galaktika, osamnaestogodišnji Sončanin **Ivan Butković**, osvojio je brončano odličje.

VIKTORIA NIKOLIĆ, NOGOMETAŠICA IZ SONTE

Sanja travnjak i pištaljku

Početkom godine, na proglšenju najboljih sportaša općine Apatin za 2014. godinu, specijalnu nagradu za afirmaciju ženskog nogometa dobila je mlada Sončanka, učenica 8. razreda OŠ *Ivan Goran Kovačić*, **Viktorija Nikolić**.

NOGOMETOM OČARANA OD DJETINJSTVA

Odmalena je nastrojena sportski. Dok su se ostale djevojčice iz susjedstva igrale lutkama, Viktorija je s dječacima pikala loptu.

»Vrlo rano sam se upisala u nogometnu školu NK *Dinamo*. Moje prijateljice su u školskoj sportskoj sekciji upisivale rukomet i odbojku, a ja sam se opredijelila za nogomet. Tu ljubav prema ovom tipično muškom sportu samo mi je učvrstio voditelj i trener **Goran Matić**. Nogomet je treniralo još nekoliko djevojčica iz mojih generacija, no, kako smo odrastale, odustajale su. Najdulje je ostala moja velika prijateljica **Kristina Vulić**, vrlo darovita nogometašica. No, pored sve njezine darovitosti, ljubavi prema nogometu i izgrađenih radnih

navika, pa što da ne kažem i različite perspektive, roditelji su joj definitivno zabranili dalje aktivnosti, uz obrazloženje da djevojke u nogometu nemaju što tražiti. Ja sam ostala uporna, a roditelji, majka **Jasmina** i otac **Darko**, kad su vidjeli da je nogomet jedino što me osim škole zanima, podržali su me. I dalje su uz mene, ponosni na sve moje uspjehe. Vrlo sam im zahvalna, jer znam koliko novaca izdvajaju iz kućnog proračuna kako bi mi omogućili sudjelovanje u svim nogometnim susretima U – 15 reprezentacije Vojvodine«, kaže Viktorija.

OD NOGOMETNE ŠKOLE DO REPREZENTACIJE VOJVODINE

Od one uvijek nasmiješene djevojčice koja se sa svojim vršnjacima često poigravala, organizirala napade i zabijala zgoditke, Viktorija se razvila u mladu djevojku, oslonac obrane pokrajinske selekcije U – 15 i pojačanje mladih selekcija ŽRK *Kikinda*. »Trenirala sam redovito, bila vrlo uporna, najčešće bih poslije redovitih treninga ostajala raditi i individualno, jer znam da bez rada nema

ni uspjeha. Darovitost sama po sebi nikada nije bila, pa nije ni danas, garant napretka nego je samo dobar preduvjet za uporan rad koji će rezultirati i uspjehom. Od početka sam sanjala zaigrati za neki veći klub, poput *Vojvodine* ili *Spartaka*. U sebi sam osjećala da polako prerastam sredinu koja mi nije mogla pružiti uvjete za dalji napredak, a to mi je govorio i trener Matić. Išla sam na okupljanja darovitih pionira, prvi put sam selektirana, drugi put su mi, na moju veliku žalost, rekli da djevojčice ne mogu proći. Tada mi se činilo da mi se ruši cijeli svijet. Plakala sam, uhvatila me je depresija i u tom razdoblju, osim roditelja, trener mi je bio najozbiljnija podrška. Stalno mi je govorio da će mi se na kraju sav rad i trud isplatiti. Na moju veliku sreću, bio je u pravu. Na okupljanjima pionirki imala sam više uspjeha, u Subotici selektirana sam u 30 najboljih, kasnije među 18 i od tada sam standardna u U – 15 selekciji Vojvodine. Mojoj radosti nije bilo kraja kad me je izbornik **Mikloš Monoštori** pozvao u njegov klub, ŽRK *Kikinda*. Odazvala sam se, mislim kako nisam pogriješila. Standardna sam i u mlađim selekcijama kluba i u selekciji Vojvodine pa sam za sada zadovoljna«, kaže Viktorija.

PLANOVI

Pored svih nogometnih obveza, Viktorija ne popušta ni u školi. Maturantica je, a pred njom je i izbor životnoga zanimanja. »Zbog povećanih nogometnih obveza imam i manji broj izostanaka s nastave, poglavito ponedjeljkom. No, dobrom organizacijom i pravilnim rasporedom obveza sve se postigne. Zahvalna sam i svim mojim nastavnicima, koji su maksimalno tolerantni glede

mojih izostanaka, a ja im to vraćam trudom i odličnim ocjenama. Namjeravam upisati srednju ekonomsku školu u Somboru i to će umnogome odrediti i moju nogometnu budućnost«, kaže Viktorija. Na nedavno organiziranoj humanitarnoj akciji sportaša Sonte predstavila se publici u ulozi suprotne od one u kojoj su je naviknuti gledati. Umjesto s loptom, na parketu hale pojavila se s pištaljkom u ruci. Sudila je međusobne utakmice mlađih selekcija *Dinamove* nogometne škole. I tu je pokazala punu ozbiljnost, pokazala je veliku dozu osjećaja za igru svojih mlađih kolega i utakmice sudila bez greške. »Osim igre, volim i suđenje. Već sam i uživo vidjela da utakmice međuoćinske i područne lige sude i djevojke pa bih se željela educirati i upustiti se i u taj izazov. Mislim da bih uspjela, jer sam u nogometu, a i nogomet u meni, od malih nogu. U toj nakani snažno me podržava i trener Matić, koji kaže da sam vrlo darovita i za taj segment nogometa. Željela bih početi s edukacijom što prije, stručnjaci kažu da ne treba gubiti vrijeme«, kaže Viktorija.

Ivan Andrašić

»Viktorija je, slobodno mogu reći, nogometni zanesenjak. Osim njezine očite darovitosti, odmalena su joj glavne odlike rad, red i samodisciplina. I sada, kad je postala članica ozbiljnoga kluba i standardna reprezentativka Vojvodine u kategoriji U – 15, nije zanemarila sredinu iz koje je potekla. Ne propušta čak ni naše treninge, a vrlo često ostaje i poslije termina, pa radi individualno«, kaže trener **Goran Matić**.

**Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.**

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.